

**UCHWAŁA NR XL/25/2018
RADY GMINY PRUSZCZ GDAŃSKI**

z dnia 26 marca 2018 r.

w sprawie przyjęcia Programu Rozwoju Gminy Pruszcz Gdański do roku 2020+

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U.z 2017 r. poz. 1875, 2232, z 2018 r. poz. 130) Rada Gminy Pruszcz Gdański uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Rozwoju Gminy Pruszcz Gdański do 2020+ w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Pruszcz Gdański.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Marek Kowalski

Załącznik do uchwały Nr XL/25/2018

Rady Gminy Pruszcz Gdański

z dnia 26 marca 2018 r.

Program Rozwoju Gminy Pruszcz Gdański do roku 2020+

MONTA
Monika Matusiak

Spis treści

1. Mandaty strategiczne	2
2. Diagnoza gminy Pruszcz Gdański.....	4
2.1. Położenie i demografia.....	6
2.2. Infrastruktura społeczna.....	15
2.2.1. Sytuacja mieszkaniowa i materialna mieszkańców	15
2.2.2. Edukacja.....	21
2.2.2. Ochrona zdrowia	26
2.2.3. Pomoc społeczna	27
2.2.4. Bezpieczeństwo publiczne	29
2.2.5. Zaangażowanie społeczne	31
2.2.6. Kultura	32
2.2.7. Sport i rekreacja	38
2.3. Gospodarka.....	40
2.3.1. Wskaźnik przedsiębiorczości.....	40
2.3.2. Struktura gospodarki.....	43
2.3.3. Aktywność podmiotów w pozyskiwaniu finansowania zewnętrznego	45
2.3.4. Rynek pracy.....	46
2.3.5. Turystyka	47
2.3.6. Budżet gminy.....	49
2.4. Środowisko i infrastruktura.....	51
2.4.1. Środowisko	51
2.4.2. Infrastruktura techniczna	55
2.5. Rozwój instytucjonalny	61
3. Pozycja konkurencyjna gminy Pruszcz Gdański na tle powiatu gdańskiego	64
4. Podsumowanie badania mieszkańców	66
5. Analiza SWOT	69
6. Priorytety rozwojowe	76
7. Misja i wizja rozwoju Gminy Pruszcz Gdański	78
8. Cele i działania strategiczne	79
9. Spójność ze strategiami wyższego rzędu	88
10. System wdrażania Programu	89
11. System wyboru projektów strategicznych	95
12. System monitorowania Programu	95
13. System i źródła finansowania Programu	104
Spis tabel.....	111
Spis rysunków.....	111

1. Mandaty strategiczne

Mandaty strategiczne to formalne i nieformalne uwarunkowania/wytyczne, które wpływają na wybór celów i kierunków działań strategicznych. W przypadku gminy Pruszcz Gdański, warto podkreślić, że jest to gmina dobrze rozwinięta, która w ostatnich latach zaspokoiła wiele podstawowych potrzeb wymagających inwestycji, a obecnie poszukuje nowego, długoterminowego pomysłu na rozwój. Z tego powodu zdecydowano się przeprowadzić badania mieszkańców i szeroki proces partycypacyjny, tak aby wspólnie określić cele rozwojowe. Wyniki tych prac przedstawiono w dalszej części dokumentu. W przeglądzie kierunków rozwoju warto także uwzględnić obowiązujące już w gminie programy i plany, do których należą:

- Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (aktualizowany corocznie),
- Gminny program przeciwdziałania narkomanii (aktualizowany corocznie),
- Strategii rozwiązywania problemów społecznych na terenie Gminy Pruszcz Gdański w latach 2014-2020,
- Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2014 – 2020 Gminy Pruszcz Gdański,
- Gminny program wspierania rodzin w Gminie Pruszcz Gdański na lata 2016-2018,
- Wieloletni program osłonowy w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata 2014-2020”,
- Program współpracy Gminy Pruszcz Gdański na rok 2016 z organizacjami pozarządowymi, oraz podmiotami określonymi w art.3 ust.3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (aktualizowany corocznie),
- Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych w gminie Pruszcz Gdański na lata 2014-2018,
- Program ochrony środowiska dla Gminy Pruszcz Gdański na lata 2015 – 2018 z perspektywą na lata 2019 – 2022,
- Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Pruszcz Gdański,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pruszcz Gdański (tekst jednolity z dnia 6 sierpnia 2010),
- Wieloletnia prognoza finansowa Gminy Pruszcz Gdański,
- Program opieki nad bezdomnymi zwierzętami oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Pruszcz Gdański.

Zadania wynikające z wymienionych powyżej dokumentów będą realizowane zgodnie z harmonogramem i nie będą dodatkowo powtarzane w Programie Rozwoju.

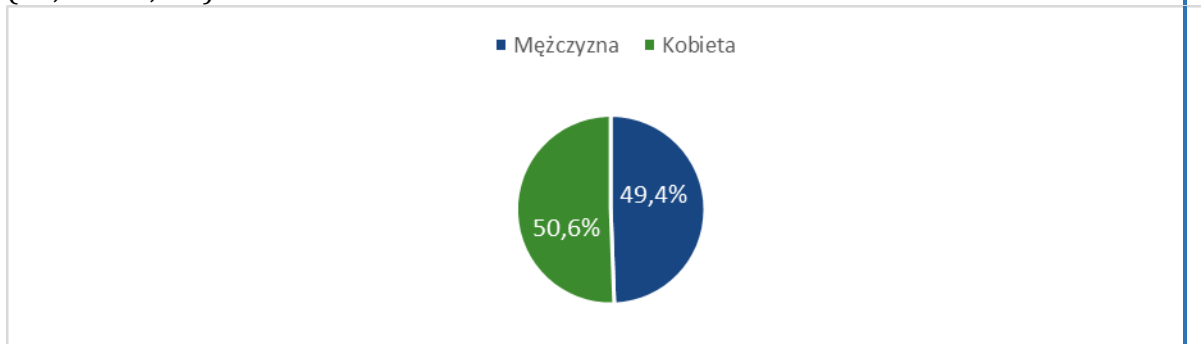
2. Diagnoza gminy Pruszcz Gdański

Diagnoza gminy Pruszcz Gdański obejmuje sferę społeczną, gospodarczą i środowiskową, oparta została na danych dostępnych w statystyce publicznej z uwzględnieniem lat 2008-2014. Zgromadzony materiał statystyczny pozwala na porównanie gminy Pruszcz Gdański z gminami sąsiednimi w okresie objętym analizą, został także uzupełniony o wyniki badania ankietowego "Jakość życia mieszkańców gminy Pruszcz Gdański". Fragmenty raportu z badania umieszczone zostały w tekście w ramkach i pozwalają uzupełnić dane jakościowe o subiektywne opinie mieszkańców.

Badania ankietowe na reprezentatywnej próbie 500 osób przeprowadzono na zlecenie Gminy Pruszcz Gdański na przełomie marca i kwietnia 2016 roku. Przy losowaniu próby zastosowano dobór kwotowy odpowiadający udziałowi miejscowości zamieszkania respondenta w strukturze populacji gminy. W badaniu zastosowano metodologię telefonicznych wywiadów wspomaganą komputerowo (CATI). Jest to metoda zbierania informacji w badaniach ilościowych, gdzie wywiad z respondentem jest prowadzony przez telefon, a ankieter odczytuje pytania i notuje uzyskiwane odpowiedzi korzystając ze specjalnego skryptu komputerowego. Skrypt pozwala na pewne zautomatyzowanie kwestionariusza - np. poprzez zarządzanie filtrowaniem zadawanych pytań lub losowanie kolejności, w jakiej określone kwestie będą odczytywane respondentowi. Respondenci w badaniach CATI są wybierani poprzez losowy dobór numerów telefonów.

Charakterystyka badanej próby w badaniu jakości życia mieszkańców gminy Pruszcz Gdański

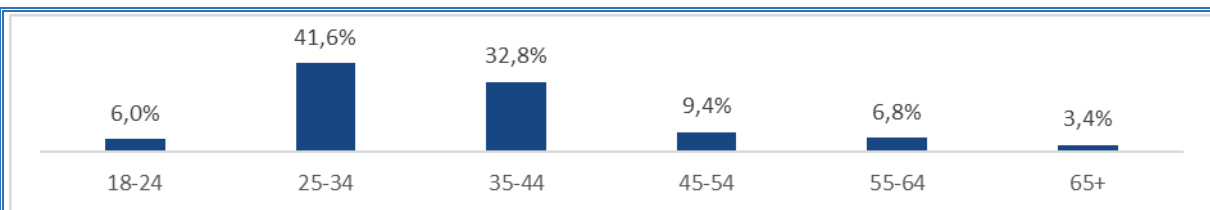
Podział płci wśród respondentów był mniej więcej równy, z lekką przewagą kobiet (50,6%:49,4%).

Wykres 1. Płeć badanych

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

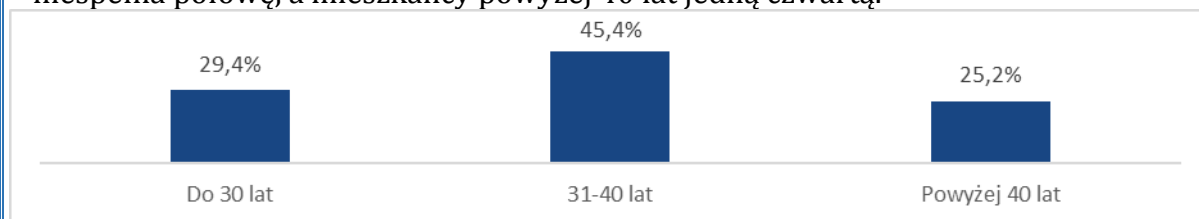
Badani odpowiadając na pytanie o wiek podawali swoją datę urodzenia. Przedziały wiekowe nie podlegały kontroli na etapie realizacji badań, w związku z tym w próbie znalazł się duży odsetek osób pomiędzy 25 a 44 rokiem życia. W zdecydowanej mniejszości były osoby, które są pomiędzy 18 a 24 rokiem życia, a także starsi mieszkańcy gminy Pruszcz Gdański, w wieku 45-54 lat (9,4%), 55-64 lat (6,8%). Najmniejszy odsetek respondentów w próbie stanowili najstarsi respondenci – powyżej 65 roku życia – 3,4%.

Wykres 1. Wiek respondentów – przedziały 5-letnie

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

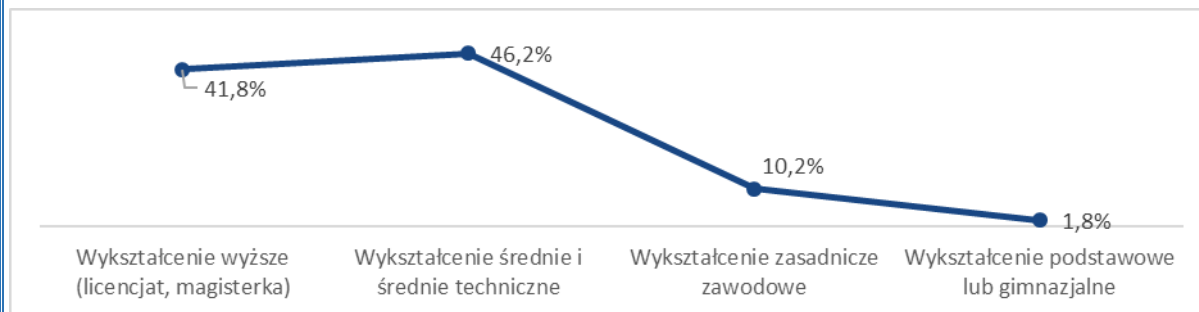
Aby móc zaprezentować poszczególne wyniki badań w podziale na wiek, otrzymane wartości podzielono na trzy przedziały, które prezentuje poniższy wykres. Osoby do 30 roku życia stanowiły ponad jedną czwartą próby, osoby pomiędzy 31 a 40 rokiem życia – niespełną połowę, a mieszkańcy powyżej 40 lat jedną czwartą.

Wykres 2. Podziały wiekowe przyjęte do analizy

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

W badanej próbie dominowały osoby, które mają wykształcenie wyższe (licencjackie oraz magisterskie) – 41,8%, a także wykształcenie średnie i średnie techniczne – 46,2%. Co dziesiąta osoba w próbie miała wykształcenie zasadnicze zawodowe, a tylko 1,8% badanych najniższe – podstawowe lub gimnazjalne.

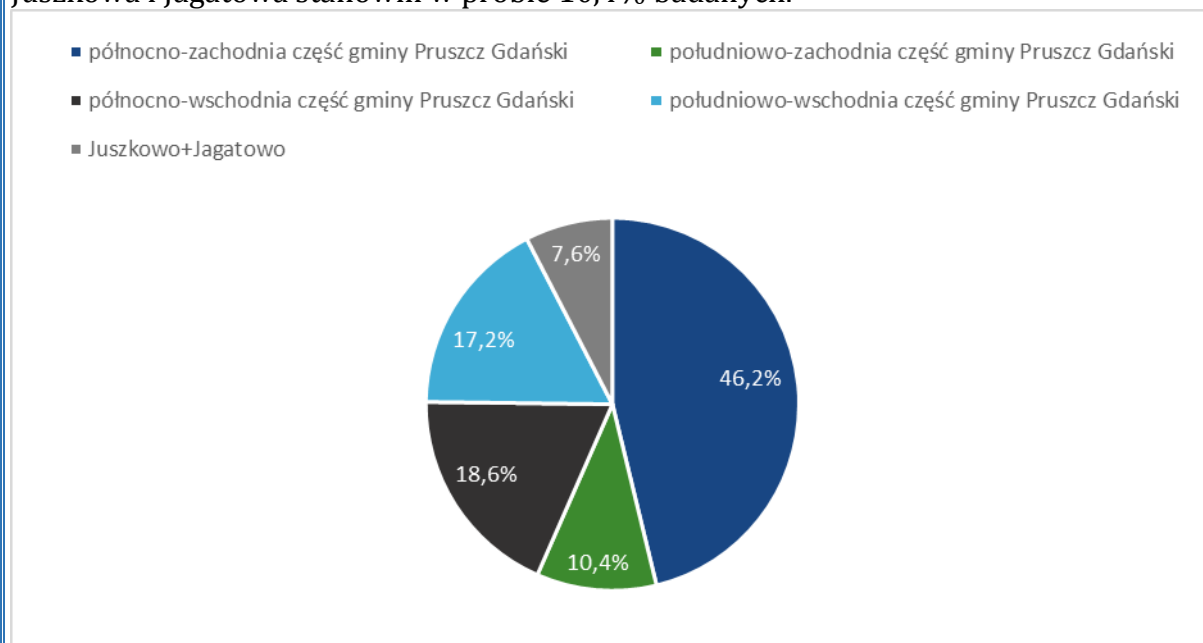
Wykres 4. Wykształcenie respondentów

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

Wszyscy badani zadeklarowali, że mieszkają w gminie Pruszcz Gdański. Badanie objęło takie miejscowości jak: Arciszewo, Będzieszyn, Bogatka, Borkowo, Borzęcin, Bystrawieś, Bystra-osiedle, Ciepłewo, Dziewięć Włók, Goszyn, Jagatowo, Juszkowo, Krępiec, Lędowo, Łęgowo, Mokry Dwór, Przejazdowo, Radunica, Rekcin, Rokitnica, Roszkowo, Rotmanka, Rusocin, Straszyn, Świńcz, Wiślina, Wiślinka, Wojanowo, Żukczyn, Żuława, Żuławka, Malentyn. Z racji dużego rozdrobnienia w próbie zrekodowano poszczególne miejscowości w 4 regiony: **północno-zachodnia część gminy Pruszcz Gdański**, w skład której weszły takie miejscowości jak: Borkowo, Straszyn, Rotmanka, Arciszewo, Goszyn; **południowo-zachodnia część gminy Pruszcz Gdański** z miejscowościami: Będzieszyn, Borzęcin, Rekcin, Wojanowo, Rusocin, Żuława, Świńcz, Żukczyn, Malentyn, Żuławka.

Kolejny region, który wyodrębniono do analizy to **północno-wschodnia część gminy Pruszcz Gdański**, w skład której weszły takie miejscowości jak: Wiślinka, Bogatka,

Bystra – wieś, Bystra – osiedle, Przejazdowo, Dziewięć Włók, Krępiec, Wiślina, Mokry Dwór, Radunica, Rokitnica, Łędowno. Kolejny wyodrębniony region do analizy to **południowo-wschodnia część gminy Pruszcz Gdański** z miejscowościami: Roszkowo, Cieplewo oraz Łędowno. **Juszkowo i Jagatowo** ze względu na swoją specyfikę zostały wyodrębnione w analizie. Zestawienie procentowe poszczególnych regionów prezentuje poniższy wykres. Prawie połowa badanych reprezentowała północno-zachodnią część gminy, a pozostałe regiony rozkładały się proporcjonalnie w badanej próbie. Mieszkańcy Juszkowa i Jagatowa stanowili w próbie 10,4% badanych.

Wykres 5. Podział próby wg miejsca zamieszkania respondentów

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

2.1. Położenie i demografia

Gmina Pruszcz Gdański to gmina wiejska na północy województwa pomorskiego, bezpośrednio sąsiadująca z Gdańskiem. Gmina leży w powiecie gdańskim i sąsiaduje z siedmioma innymi gminami: miastem Gdańsk oraz miastem Pruszcz Gdański, które znajduje się w środku obszaru gminy, lecz stanowi odrębną jednostkę administracyjną, oraz gminami wiejskimi: Kolbudy, Trąbki Wielkie, Pszczółki, Suchy Dąb i Cedry Wielkie (rysunek 1).

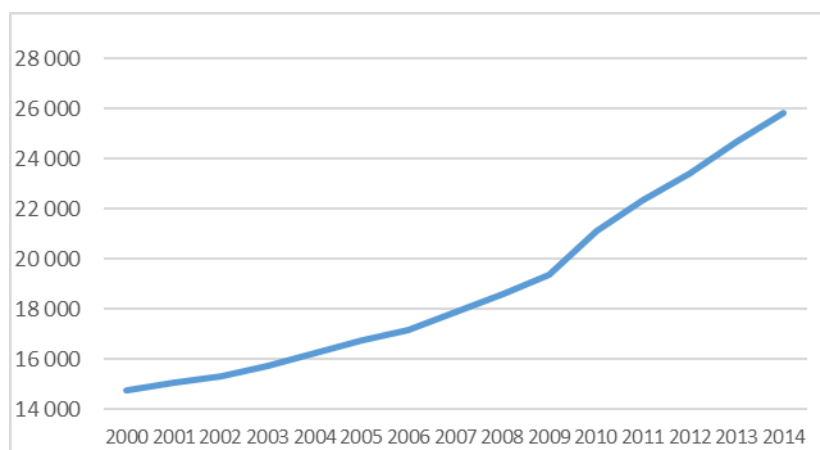

Rysunek 1. Położenie gminy Pruszcz Gdański

Źródło: <http://www.powiat-gdanski.pl/podzial-administracyjny>

Na koniec 2014 r. gminę zamieszkiwało ponad 25,5 tys. mieszkańców (rysunek 2). Liczba ludności w stosunku do 2000 r. wzrosła o 75%, a do gminy przybyło ponad 11 tys. osób. Wzrost ten był wynikiem przede wszystkim intensywnych procesów suburbanizacyjnych w Obszarze Metropolitalnym Gdańsk-Gdynia-Sopot (OMG-G-S). Bezpośrednie sąsiedztwo z miastem Gdańsk czyni gminę Pruszcz Gdański atrakcyjnym miejscem zamieszkania. Zjawisko przeprowadzania się z miast do pobliskich obszarów wiejskich jest obecnie naturalnym zjawiskiem w procesach urbanizacyjnych i jest charakterystyczne dla dużych aglomeracji.

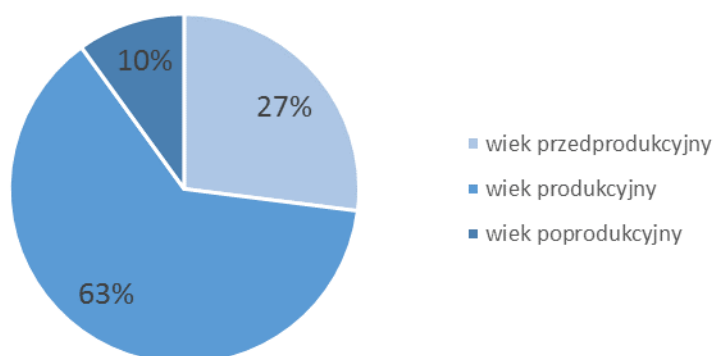
Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Pruszcz Gdański w latach 2000-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jeżeli chodzi o strukturę demograficzną, w 2014 roku najliczniejszą grupą wiekową były osoby w wieku 30-34 lat (11,1% ogółu ludności). Najmniej liczną natomiast grupą - osoby mające 85 i więcej lat, które stanowiły 0,81% ogółu ludności (rysunek 4). Wysoki udział ludności w grupach wiekowych 20-44 lata oznacza, że struktura demograficzna gminy należy do struktur młodych, a większą część ludności stanowią mieszkańcy poniżej 45 roku życia. 63% mieszkańców gminy to osoby w wieku produkcyjnym, a ludności w wieku poprodukcyjnym jest prawie 3 razy mniej niż ludności w wieku przedprodukcyjnym. Wraz ze wzrostem liczby ludności, wzrastała również liczba ludności w wieku produkcyjnym (tabela 1).

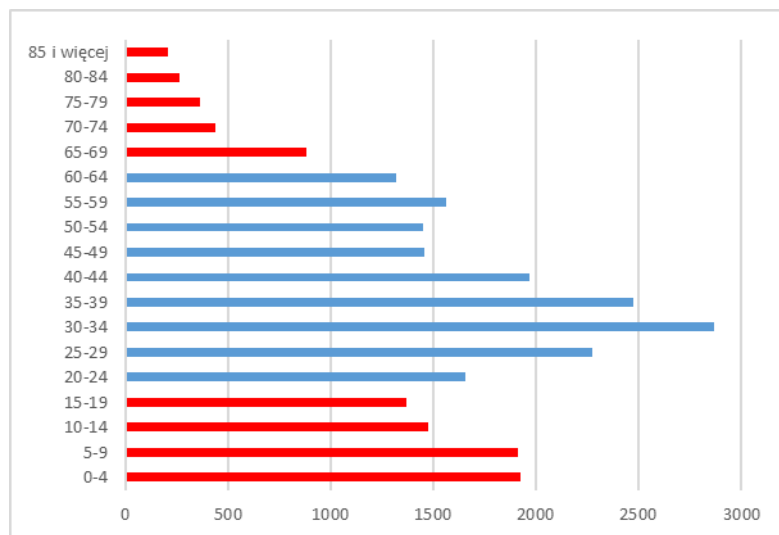
Struktura wiekowa mieszkańców gminy Pruszcz Gdański z uwzględnieniem aktywności ekonomicznej odbiegała znacząco od wartości, którymi charakteryzuje się Polska i Pomorze (rysunek 3). Gmina Pruszcz Gdański, wraz z sąsiednimi gminami Kolbudy i Pszczółki, wyróżniają się stosunkowo wysokim udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym (ok. 27%) i niskim odsetkiem ludności w wieku poprodukcyjnym (8,7-10%). Przyrost naturalny przyjmował w analizowanym okresie wartości dodatnie.

	Odsetek ludności w wieku		
	przedprodukcyjnym <17	produkcyjnym	poprodukcyjnym kobiety> 60 mężczyźni> 65
POLSKA	22,7	62,2	15,1
POMORSKIE	23,8	62,8	13,5
Powiat gdański	26,5	62,8	10,7
Pruszcz Gdański (miasto)	22,4	65,1	12,5
Cedry Wielkie	28,4	60,8	10,7
Kolbudy	26,8	64,5	8,7
Pruszcz Gdański	27,0	63,0	10,0
Pszczółki	27,7	62,6	9,7
Suchy Dąb	29,3	59,6	11,1
Trąbki Wielkie	30,5	59,0	10,5

Rysunek 3. Odsetek ludności według aktywności ekonomicznej w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rysunek 4. Struktura wiekowa ludności w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Napływ nowych mieszkańców skutkowało także zwiększaniem się wartości wskaźnika gęstości zaludnienia, który wzrósł od ok. 130 os/km² w 2008 r. do 180 os/km² w 2014 r. Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym utrzymywała się na zbliżonym poziomie, a od 2012 r. wzrastała. Jednocześnie od 2010 r. systematycznie zwiększała się liczba ludności w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym (wskaźnik obciążenia demograficznego).

Tabela 1. Wybrane wskaźniki demograficzne gminy Pruszcz Gdański

Wskaźnik	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba ludności	18 592	19 379	21 141	22 345	23 454	24 734	25 856
Gęstość zaludnienia [os/km ²]	129	135	147	155	163	172	180
Odsetek ludności w wieku produkcyjnym [%]	66,1	66,1	66,3	66,4	66,3	65,9	65,4
Przyrost naturalny	6,5	5,2	6,5	8,4	8,4	8,7	9,7
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	51,3	51,3	50,8	50,5	50,9	51,8	53,0
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	44,3	45,7	41,6	42,8	43,7	44,9	45,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jeżeli chodzi o saldo migracji, sytuacja jest bardzo korzystna – od początku analizowanego okresu saldo migracji na 100 osób jest niezmiennie dodatnie i osiąga dwucyfrowe wartości, które w żadnym z analizowanych lat nie były mniejsze niż 30 (tabela 2). Podobnie działo się w sąsiednich gminach Kolbudy i Pszczółki. W województwie pomorskim wskaźniki salda migracji nie były tak wysokie i oscylowały wokół 1, podczas gdy w Polsce jedynie w 2009 r. osiągnęły wartość zerową. W pozostałych latach wykazywały ujemną wartość dla całego kraju.

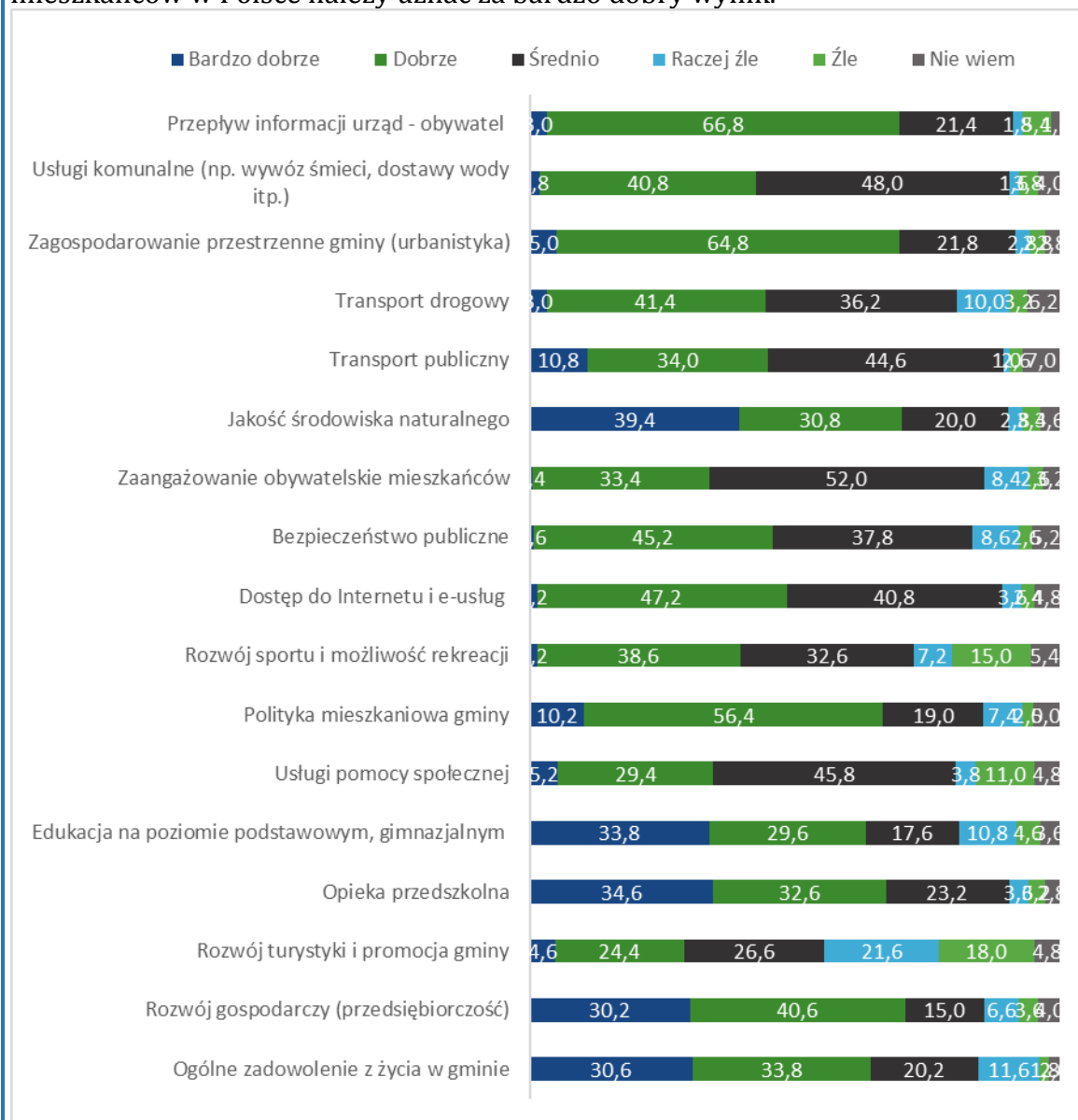
Tabela 2. Saldo migracji w latach 2008-2014

	Saldo migracji						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	Saldo migracji na 100 osób						
Polska	-0,4	0,0	-0,1	-0,1	-0,2	-0,5	-0,4
Pomorskie	0,6	1,3	1,2	1,0	0,9	0,8	0,9
Pruszcz Gdański (miasto)	12,5	19,1	12,3	9,0	9,2	6,8	10,5
Cedry Wielkie	2,2	4,7	5,2	7,3	3,8	-1,0	2,5
Kolbudy	13,0	24,6	21,6	20,2	17,3	12,8	17,4
Pruszcz Gdański	33,1	37,8	47,2	47,0	39,5	44,8	34,4
Pszczółki	10,8	16,5	10,0	14,1	9,7	10,8	12,8
Suchy Dąb	7,9	2,8	7,8	-0,2	-7,9	2,9	0,5
Trąbki Wielkie	7,4	4,5	8,8	8,8	6,4	0,7	4,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Takie kształtowanie się wskaźników demograficznych sugeruje modyfikację struktury wiekowej mieszkańców gminy. Biorąc pod uwagę zwiększanie się liczby ludności w wieku produkcyjnym i niewielki wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, przy jednoczesnym niewielkim spadku liczby osób, które pracy jeszcze nie podjęły, sytuacja demograficzna w gminie prezentuje się dobrze. Wskaźniki obciążenia demograficznego w gminie Pruszcz Gdański można określić jako korzystne, przede wszystkim ze względu na corocznie zwiększającą się liczbę osób nowoprzybyłych.

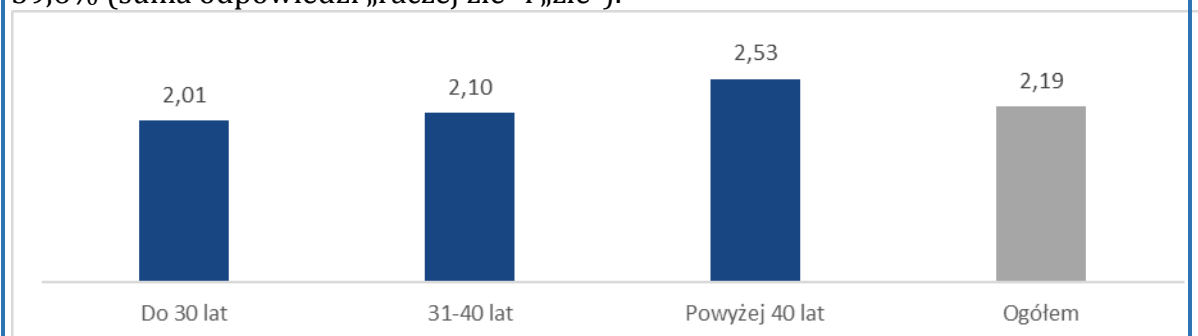
Korzystna sytuacja demograficzna gminy jest wynikiem jej atrakcyjności jako miejsca zamieszkania. Mieszkańców przyciąga doskonała lokalizacja w bezpośrednim sąsiedztwie Gdańska, oraz dobry ogólny poziom życia w gminie. W ramach badania mieszkańców ponad 64% respondentów dobrze i bardzo dobrze oceniło swoje zadowolenie z życia w gminie, zaś jedynie niecałe 2% wyraziło zdecydowane niezadowolenie, co w kontekście ogólnych wyników badań jakości życia mieszkańców w Polsce należy uznać za bardzo dobry wynik.

Wykres 6. Ogólna ocena gminy Pruszcz Gdański (%)

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

Jeśli chodzi o bardziej szczegółową ocenę gminy (wykres 6), największy odsetek odpowiedzi „bardzo dobrze” uzyskały takie obszary jak jakość środowiska naturalnego – 39,4%. Duży wskaźnik najlepszych odpowiedzi otrzymała również edukacja w gminie Pruszcz Gdański. Aż 34,6% badanych uznało za bardzo dobrą opiekę przedszkolną, a 33,8% badanych taką ocenę przypisało edukacji na poziomie podstawowym i gimnazjalnym. Prawie jedna trzecia mieszkańców gminy najwyżżej oceniła również rozwój gospodarczy (30,2%), a taka sama część badanych jako bardzo dobre określiła swoje zadowolenie z życia w gminie (30,6%). Sumując dwie pozytywne odpowiedzi „bardzo dobrze” i „dobrze” na pierwszym miejscu z najwyższym wskaźnikiem pozytywnych odpowiedzi znalazł się rozwój gospodarczy (70,8%), na drugim miejscu znalazła się ocena jakości środowiska naturalnego (70,2%). Równie dobrze – ponad dwie trzecie pozytywnych odpowiedzi, uzyskało zagospodarowanie przestrzenne gminy (69,8%). Taki sam odsetek badanych bardzo pozytywnie ocenił przepływ informacji urząd-obywatel. Około dwie trzecie pozytywnych odpowiedzi (suma „bardzo dobrze” i „dobrze”) uzyskały również takie kwestie jak: opieka przedszkolna (67,2%), polityka mieszkaniowa (66,6%), ogólne zadowolenie z życia w gminie (64,4%), oraz edukacja na poziomie podstawowym i gimnazjalnym (62,4%). Nieco gorzej w ocenie wśród mieszkańców gminy Pruszcz Gdański wypadł rozwój sportu i możliwości rekreacji (39,8%). Usługi pomocy społecznej również otrzymały jedną trzecią pozytywnych wskazań (34,6%), tutaj większy odsetek badanych wskazał, że ta usługa ani nie działa dobrze, ani źle – może to wynikać z niewielkiej liczby beneficjentów pomocy społecznej w gminie i związanym z tym brakiem osobistych doświadczeń w tym zakresie. Poprawy również wymaga zaangażowanie obywatelskie mieszkańców – ponad połowa badanych oceniła je średnio, choć odnotowano sporo pozytywnych odpowiedzi - 33,8%. Najgorzej w ocenie wypadł rozwój turystyki i promocji gminy – odnotowano tu jedynie 29% pozytywnych odpowiedzi i największy wskaźnik negatywnych ocen – 39,6% (suma odpowiedzi „raczej źle” i „źle”).

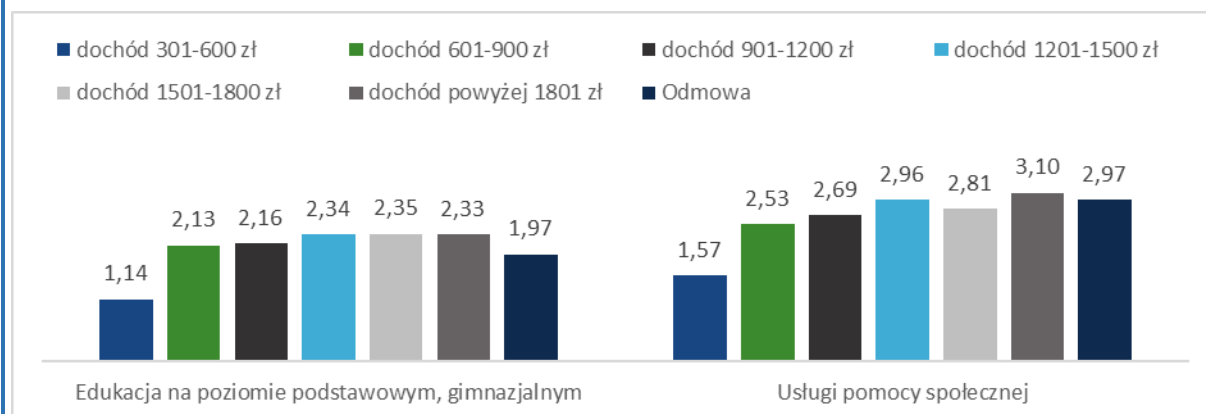

Wykres 6. Ocena ogólnego zadowolenia z życia w gminie w dekompozycji na wiek (1-bardzo zadowolony, 5 –niezadowolony); M- średnie z odpowiedzi

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

Analizując poziom życia w gminie w powiązaniu z jej strukturą demograficzną (wykres 2), w zdecydowanej większości ocenianych aspektów nie było istotnych różnic pomiędzy poszczególnymi grupami wiekowymi. Wyniki zaprezentowano w postaci średniej oceny udzielonych odpowiedzi (M) z wyłączeniem odpowiedzi „nie wiem”. Im niższa średnia, tym lepsza ocena – bliżej odpowiedzi „bardzo dobrze” (1-bardzo dobrze; 2-dobrze; 3- średnio; 4-raczej źle; 5-źle). Można zauważyć niewielkie różnice w ogólnym zadowoleniu z życia w gminie ze względu na wiek. Najmniej zadowoleni okazali się być najstarsi mieszkańcy (M = 2,53), zaś najbardziej zadowoleni z życia w gminie byli najmłodsi respondenci (do 30 lat) – M=2,01. Należy podkreślić, że uzyskane średnie oceny, niezależnie od grupy wiekowej, wskazują na ocenę bliską 2, czyli zadowolenie z życia w gminie.

Analiza poziomu zadowolenia z życia w gminie w podziale na grupy zawodowe pozwala stwierdzić, że osoby o różnych dochodach inaczej oceniały edukację na poziomie podstawowym i gimnazjalnym oraz usługi pomocy społecznej. W jednej i drugiej ocenie najwyższe noty zostały przypisane przez osoby o najniższych dochodach netto na osobę w gospodarstwie domowym. Można więc sądzić, że wraz z poziomem dochodu wzrastają oczekiwania mieszkańców co do standardu wybranych usług publicznych w gminie – w stosunku do pozostałych ocenianych aspektów nie zanotowano istotnych statystycznie różnic (wykres 7).

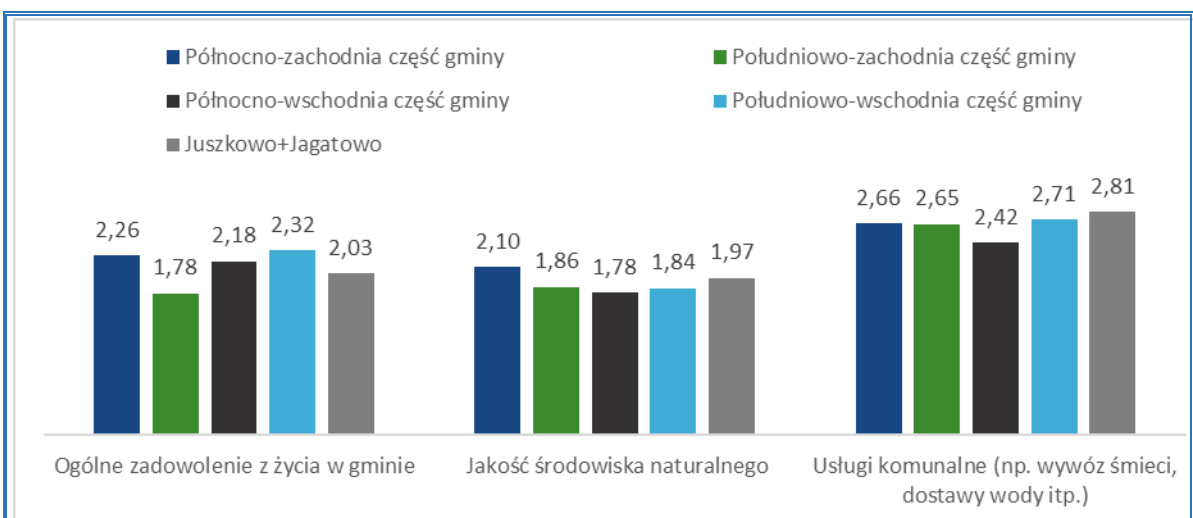

Wykres 7. Istotne różnice w ocenie aspektów życia w gminie wg grup dochodowych (1-bardzo zadowolony, 5 –niezadowolony) M- średnie z odpowiedzi

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

Dekomponując dane na poszczególne obszary gminy, można stwierdzić że istotne różnice wystąpiły w przypadku oceny ogólnego zadowolenia z życia w gminie, jakości środowiska naturalnego, a także usług komunalnych - np. wywozu śmieci, dostaw wody itp. Najbardziej zadowoleni z życia w gminie są mieszkańcy jej południowo-zachodniej części (M=1,89), a następnie mieszkańcy Juskowa i Jagatowa (M=2,03), najmniej zaś (jednak nadal średnia wskazuje na zdecydowaną większość pozytywnych ocen), mieszkańcy południowo-wschodniej części gminy (M=2,32). Ze stanu środowiska naturalnego najbardziej zadowoleni są mieszkańcy północno-wschodniej części gminy (M=1,78), najmniej zaś ankietowani z części – północno-zachodniej. Ocena usług komunalnych w gminie wypadła gorzej niż pozostałe aspekty. Najbardziej z dostaw wody, wywozu śmieci są zadowoleni mieszkańcy północno-wschodniej części gminy (M=2,42), najmniej zadowolony z usług komunalnych są mieszkańcy Juskowa i Jagatowa (M=2,81). Mimo to średnia opinia oscyluje między poziomem 2 a 3, co oznacza ocenę dobrą lub średnią. W żadnym przypadku nie zanotowano natomiast ocen negatywnych.

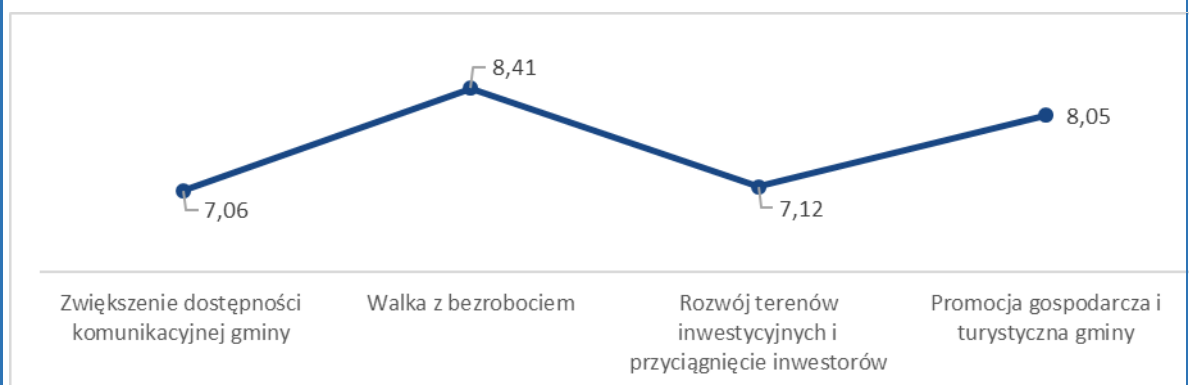

Wykres 8. Istotne różnice w ocenie aspektów życia w gminie wg miejsca zamieszkania (1-bardzo zadowolony, 5 –niezadowolony) M- średnie z odpowiedzi

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

Ogólną ocenę jakości życia w gminie warto podsumować wskazaniem największych przyszłych wyzwań w perspektywie respondentów. W pytaniu poświęconym tej kwestii poproszono ankietowanych, aby przypisali ocenę od 1 do 10 poszczególnym wyzwaniom, które są ważne dla rozwoju gminy i które zostały sformułowane w trakcie prac nad strategią. Im wyższa średnia, tym większe znaczenie, jakie danej cesze przypisali mieszkańcy gminy. Okazuje się, że najważniejszymi wyzwaniami dla rozwoju gminy jest walka z bezrobociem, a także promocja gospodarcza i turystyczna gminy. Należy jednak zaznaczyć, że biorąc pod uwagę dane statystyczne, gmina Pruszcz Gdański jest jedną z gmin o najniższym bezrobociu w powiecie gdańskim (kwestia omówiona w podrozdziale 2.3), a lokalni przedsiębiorcy mają trudności ze znalezieniem rąk do pracy.

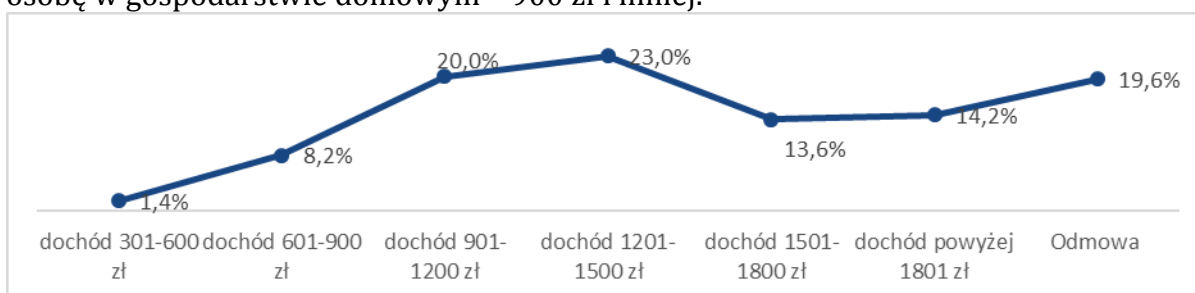
Wykres 9. Ocena ogólnego zadowolenia z życia w gminie w dekompozycji na wiek (1-bardzo zadowolony, 5 –niezadowolony) M- średnie z odpowiedzi

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

2.2. Infrastruktura społeczna

2.2.1. Sytuacja mieszkaniowa i materialna mieszkańców

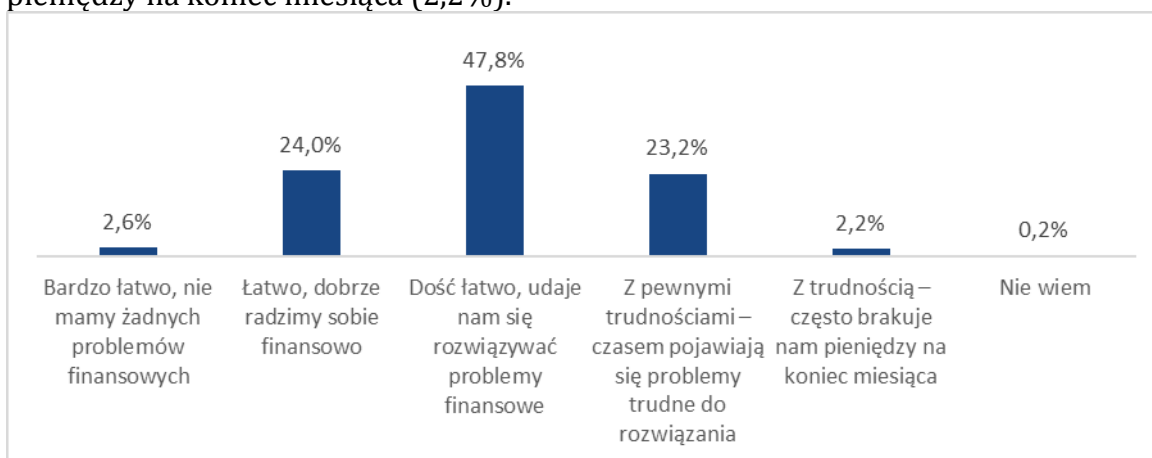
O ocenę swojej sytuacji materialnej poproszono mieszkańców gminy w trakcie badania jakości życia przeprowadzonego na reprezentatywnej próbie 500 respondentów. Pytanie o dochody gospodarstwa domowego jest zazwyczaj problematyczne w badaniach i spotyka się ze sporym odsetkiem odmów odpowiedzi. W tym przypadku odnotowano prawie jedną piątą respondentów, którzy nie podali jaki jest ich miesięczny dochód netto na osobę w gospodarstwie domowym. Wśród tych, którzy nie mieli problemu z udzieleniem odpowiedzi na to pytanie, 23% badanych wskazało, że ich dochody sięgają od 1201 do 1500 zł, a 20% wskazało na niższy dochód – pomiędzy 901 a 1200 zł na osobę w gospodarstwie domowym. Zdecydowanie większy odsetek respondentów wskazał na wyższe dochody – powyżej 1500 zł, niż na niższe dochody na osobę w gospodarstwie domowym – 900 zł i mniej.

Wykres 10. Szacunkowy dochód miesięczny netto na osobę w gospodarstwie domowym

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

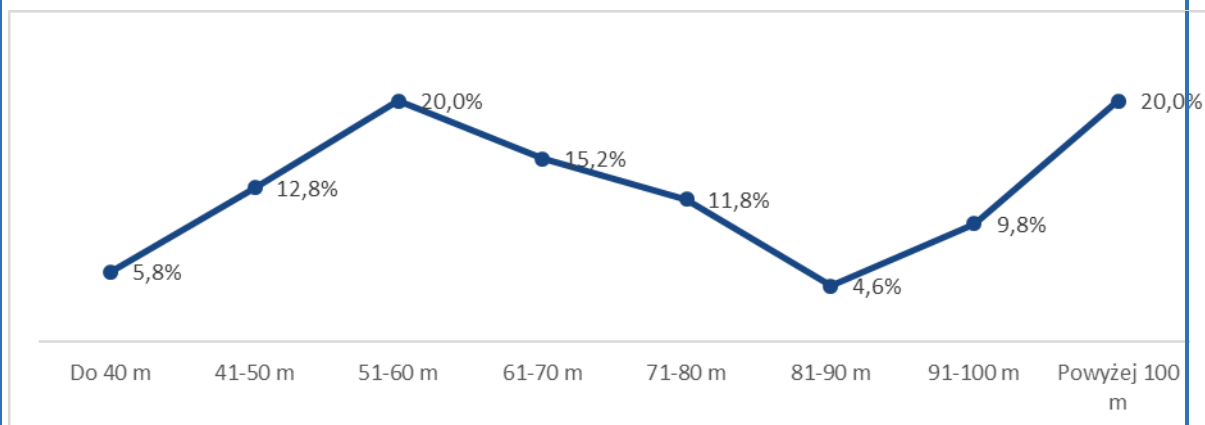
Często w badaniach pytanie o sytuację materialną przybiera postać subiektywnej oceny. W przypadku gminy Pruszcz Gdański dodatkowo, poza pytaniem o szacunkowy dochód miesięczny, zadano również pytanie o ocenę zaradności finansowej. Prawie połowa respondentów przyznała, że dość łatwo udaje im się rozwiązywać problemy finansowe (47,8%), prawie jedna czwarta wskazała, że dobrze radzi sobie finansowo (24%), ale podobna część ankietowanych przyznała, że jeśli pojawiają się problemy niełatwe do rozwiązania to badani spotykają się z trudnościami (23,2%). Niski odsetek ankietowanych odpowiadał skrajnie – albo określając swoją sytuację jako bardzo dobrą, bez problemów finansowych (2,6%), albo określając swoją sytuację jako złą, z brakiem pieniędzy na koniec miesiąca (2,2%).

Wykres 11. Subiektywna ocena sytuacji materialnej

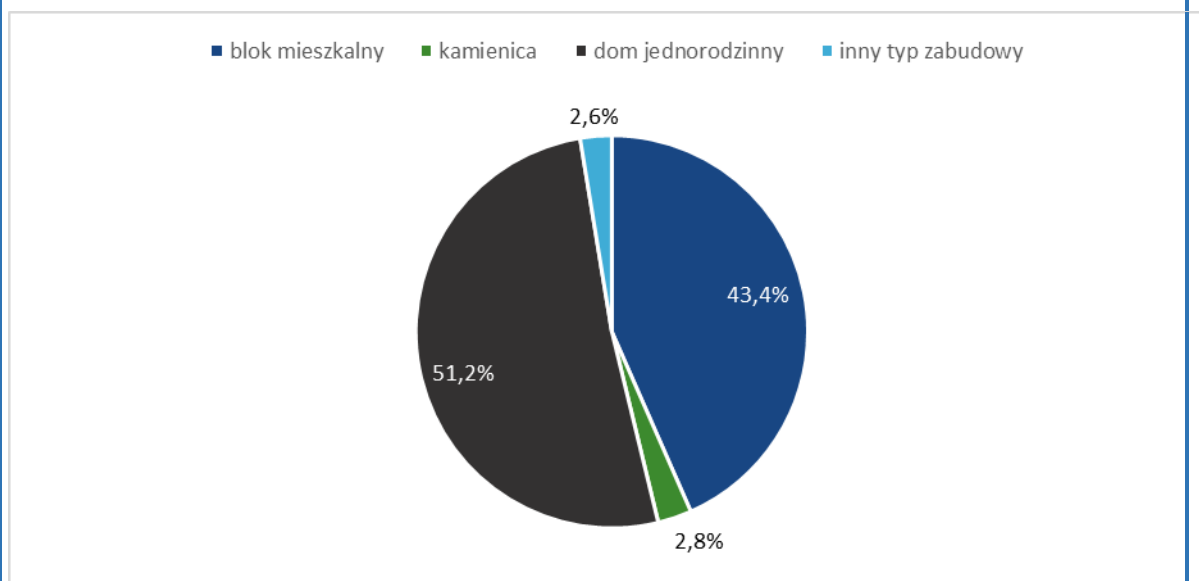
Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

Kolejnym analizowanym aspektem była sytuacja mieszkaniowa. Mieszkańcy gminy Pruszcz Gdański mieszkają albo w mniejszych, 51-60-metrowych mieszkaniach, albo w mieszkaniach powyżej 100 m² – po 20% wskazań na obie wielkości. Ponad połowa badanych mieszka w domach jednorodzinnych, a niespełna połowa w blokach. Te dane pokazuje również wykres nr 13 (typ zabudowy, gdzie mieszkają respondenci). Mieszkania w blokach mieszkalnych najczęściej mają wielkość do 70 m² i największy odsetek z nich ma wielkość od 41 do 50 m² – 23,6%, natomiast domy jednorodzinne zaczynają się od metrażu 51-60 m², a największy odsetek domów jednorodzinnych ma wielkość powyżej 100 m² – 37,5%.

Wykres 12. Metraż mieszkania w m²

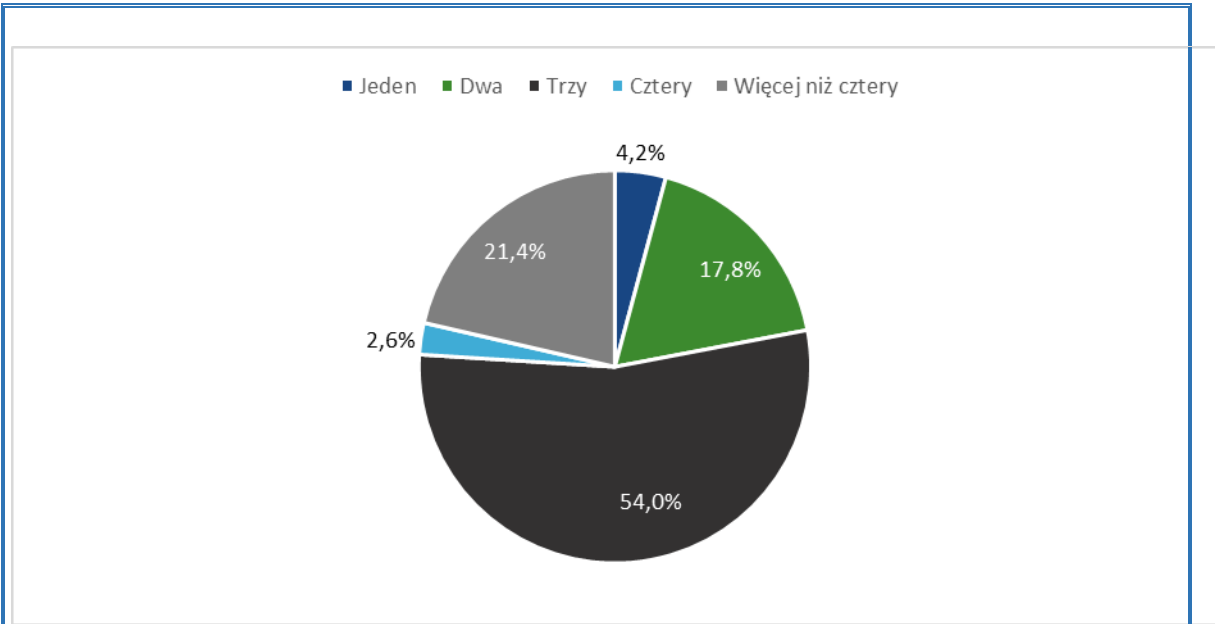
Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

Wykres 13. Typ zabudowy, gdzie mieszkają respondenci

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

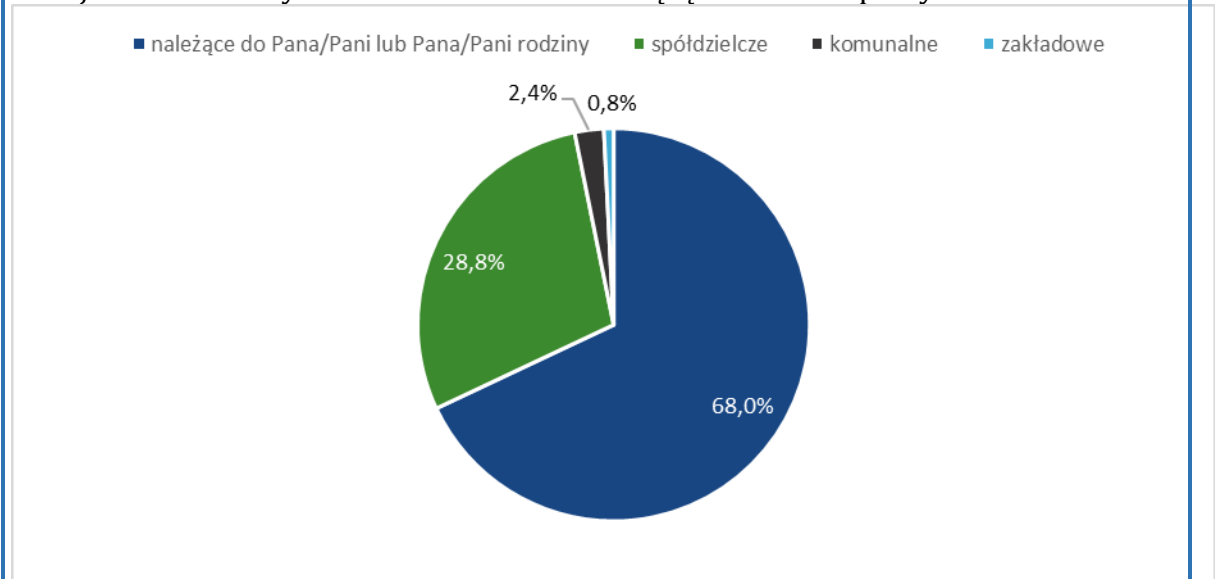
Mieszkańcy gminy Pruszcz Gdański mają sporo pomieszczeń w swoich domach lub mieszkaniach. Ponad połowa badanych wskazała, że ma 3 pokoje, a ponad jedna piąta więcej niż 4 pokoje. 17,8% ankieterowanych odpowiedziało, że ma dwa pokoje. Najmniejszy odsetek badanych wskazał na posiadanie jednego lub czterech pokoi – było to odpowiednio– 4,2% oraz 2,6%.

Wykres 14. Liczba pokoi w mieszkaniu

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

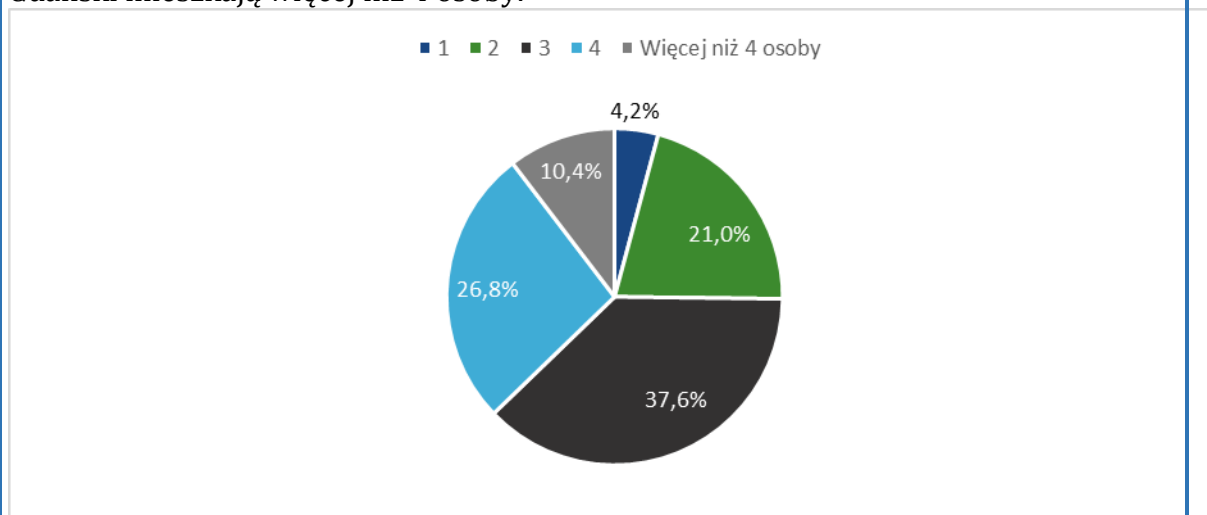
Większość badanych mieszka w domu/mieszkanie własnościowym, którego albo jest właścicielem, albo właścicielem jest osoba z rodziny – 68,%. Natomiast 28,8% badanych odpowiedziało, że nieruchomość, w której mieszka jest własnością spółdzielni mieszkaniowej. 2,4% badanych wskazało na mieszkanie komunalne, a mniej niż 1% badanych na nieruchomość należącą do zakładu pracy.

Wykres 15. Rodzaj własności mieszkania

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

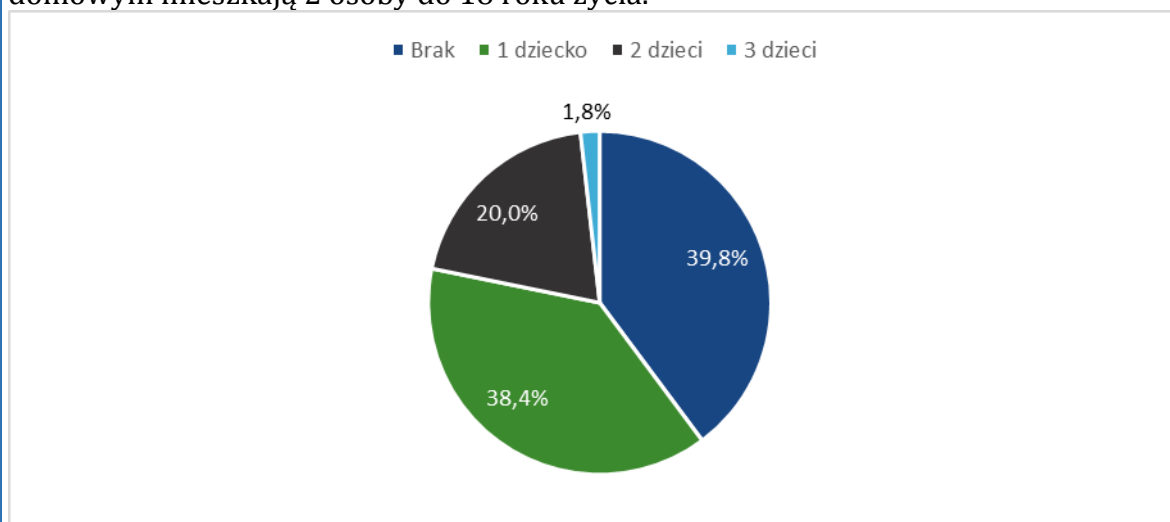
Przy pytaniu o wielkość gospodarstwa domowego, ponad jedna trzecia badanych wskazała, że w mieszkaniu lub w domu mieszkają 3 osoby. Nieco mniejsza część respondentów – jedna piąta wskazała na dwie osoby zamieszkujące gospodarstwo domowe. Ponad jedna czwarta badanych wskazała na 4 osoby zamieszkujące gospodarstwo domowe, a w co dziesiątym mieszkaniu/domu w gminie Pruszcz Gdański mieszkają więcej niż 4 osoby.

Wykres 16. Liczba osób zamieszkujących gospodarstwo domowe

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

Dodatkowo w 39,8% gospodarstwach domowych nie ma dzieci do 18 roku życia, a w 38,4% jest 1 dziecko. Jedna piąta respondentów wskazała, że w gospodarstwie domowym mieszkają 2 osoby do 18 roku życia.

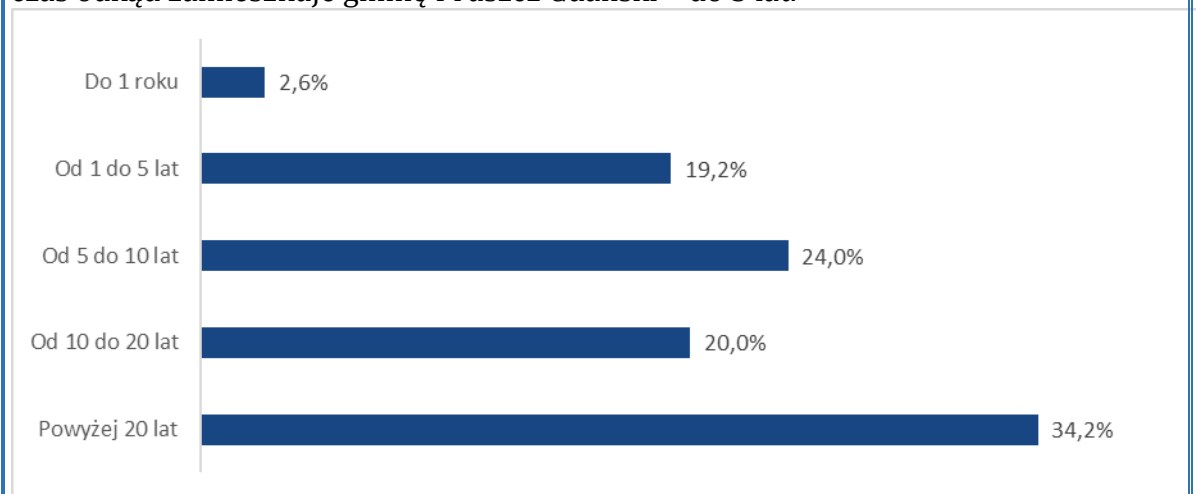

Wykres 17. Liczba dzieci do 18 roku życia w gospodarstwie domowym

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

Rzadko zdarza się, że w domach respondentów mieszka samotny rodzic z dzieckiem – jeśli badani deklarują, że gospodarstwo domowe zamieszkują 2 osoby, to 92,4% badanych wskazuje na brak dzieci. Jeśli badani deklarują, że w ich domach mieszkają 3 osoby, 75,5% to właśnie dzieci do 18 roku życia. Wśród ankietowanych, którzy wskazali na 4 osoby zamieszkujące gospodarstwo domowe, 61,9% z nich wskazało również na 2 dzieci. Im większa liczba osób w gospodarstwie domowym, tym większa liczba dzieci do 18 roku życia.

Pytanie o długość zamieszkiwania w gminie potwierdza spory napływ mieszkańców w ostatnich latach. Tylko ponad jedna trzecia respondentów wskazała, że mieszka w gminie Pruszcz Gdański od ponad 20 lat. Jedna czwarta wskazała na długość zamieszkania od 5 do 10 lat. Jedna piąta respondentów wskazała, że mieszka w gminie od 10 do 20 lat. Taka sama część badanych wskazała na zdecydowanie krótszy czas odkąd zamieszkuje gminę Pruszcz Gdański – do 5 lat.

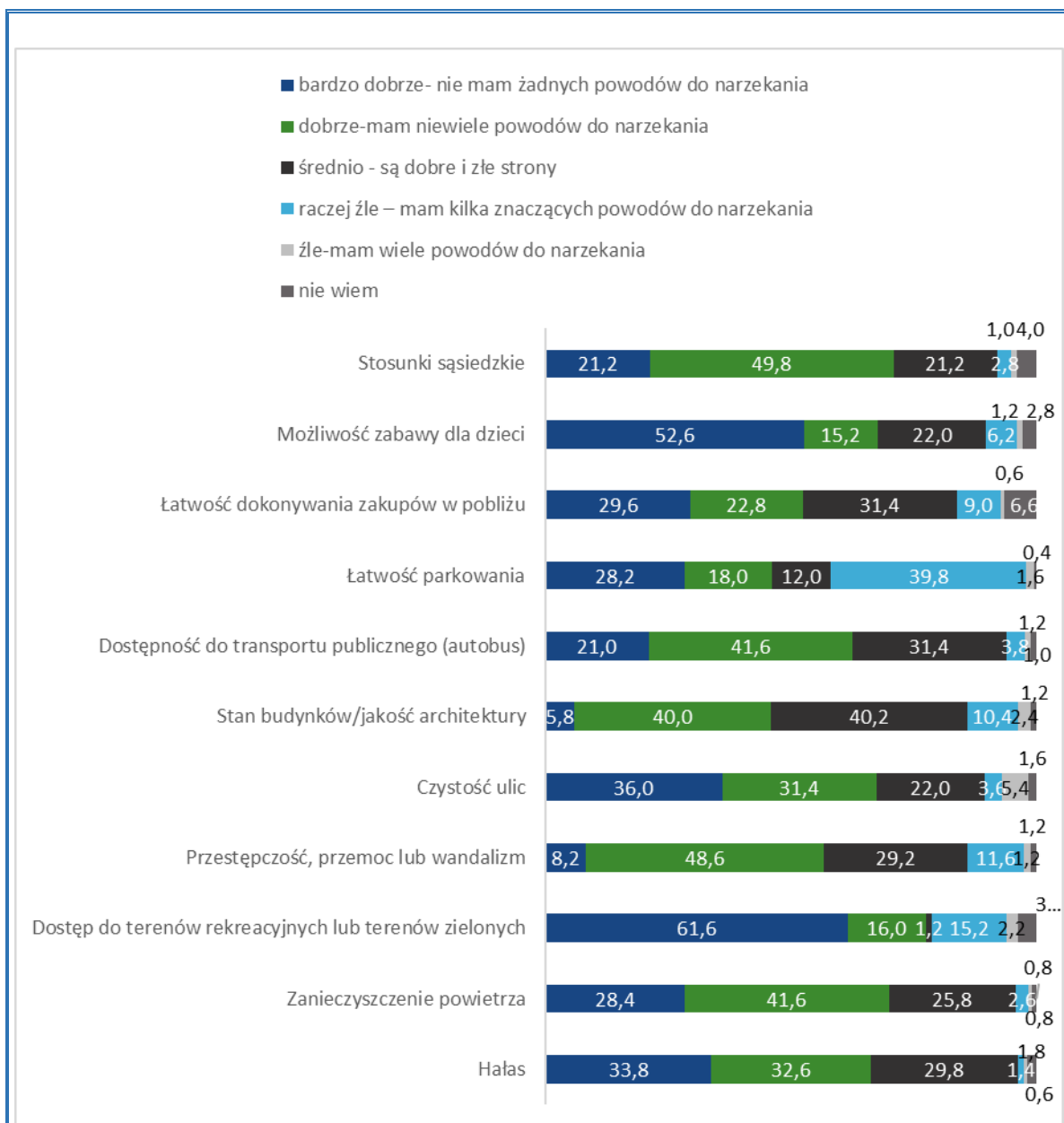

Wykres 18. Czas zamieszkiwania w gminie Pruszcz Gdański

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

W trakcie badania, ankietowani zostali również poproszeni o ocenę swojego miejsca zamieszkania. Okazuje się, że najbardziej pozytywnie wypadł dostęp do terenów rekreacyjnych lub terenów zielonych - aż 61,6% badanych uznało, że pod tym względem nie mają żadnych powodów do narzekania. Odpowiedź ta znalazła się na pierwszym miejscu po zsumowaniu obu pozytywnych odpowiedzi („bardzo dobrze” i „dobrze”), uzyskując wskaźnik na poziomie 77,6% odpowiedzi. Ponad połowa mieszkańców gminy Pruszcz Gdański wskazała, że nie może również narzekać na brak placów zabaw dla dzieci. Wydaje się, że pod względem terenów rekreacyjnych dla starszych i młodszych mieszkańców gmina nie daje wielu powodów do narzekań. Biorąc pod uwagę sumę pozytywnych ocen, to oprócz najwyżej ocenionego dostępu do terenów rekreacyjnych, badani wysoko ocenili stosunki sąsiedzkie (71%), czy czystość powietrza (70%). To co wymaga poprawy, to łatwość parkowania - aż 39,8% respondentów uznało, że ma kilka znaczących powodów do narzekania.

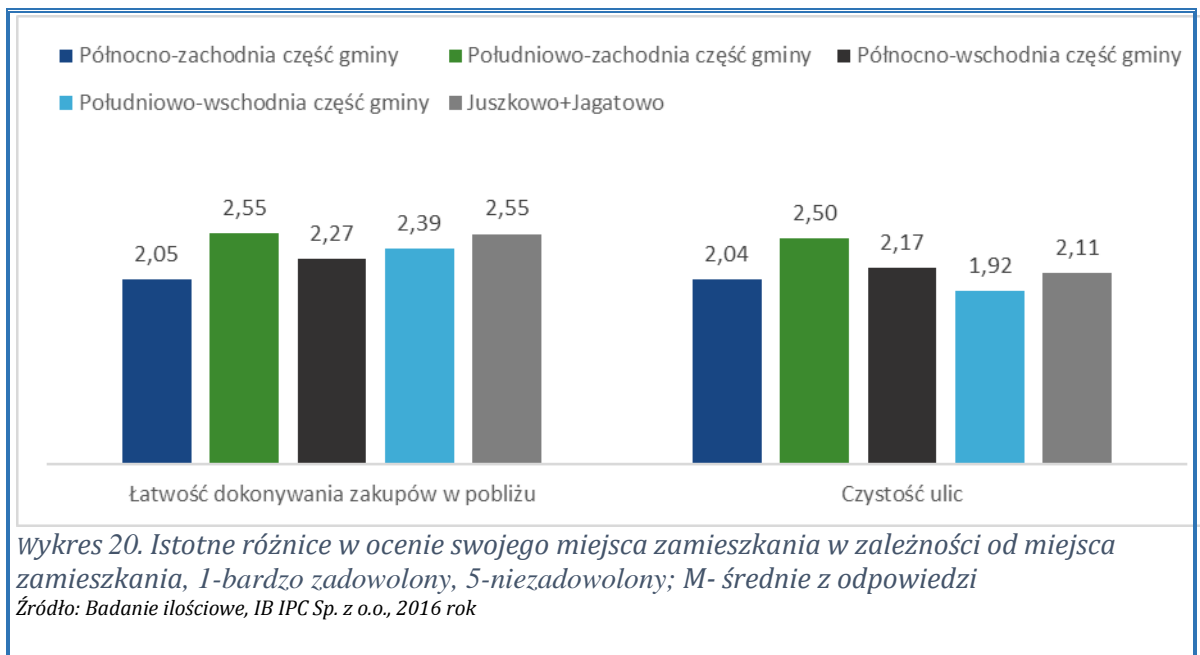

wykres 19. Ocena swojego miejsca zamieszkania (%)

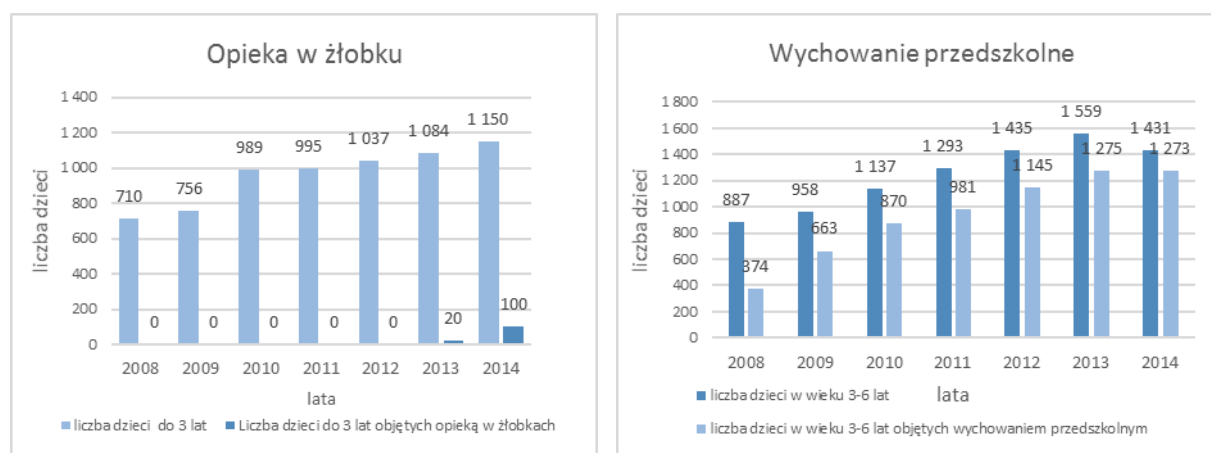
Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

Okazuje się, że ocena swojego miejsca zamieszkania nie różni się znacząco w ocenie kobiet i mężczyzn oraz w poszczególnych grupach wiekowych. Nieco gorzej stosunki międzysąsiedzkie zostały ocenione przez grupę najstarszych mieszkańców, a dostęp do terenów rekreacyjnych został nieco lepiej oceniony przez mężczyzn niż przez kobiety. Istotne różnice, które odnotowano w poszczególnych częściach gminy dotyczyły natomiast łatwości dokonywania zakupów w pobliżu, a także czystości ulic. Oba te elementy oceny najgorzej wypadły wśród mieszkańców południowo-zachodniej części gminy. Podobnie jak mieszkańcy części południowo-zachodniej, o łatwości robienia zakupów wypowiedzieli się mieszkańcy Juszkowa i Jagatowa. Najlepszy dostęp do sklepów mają mieszkańcy północno zachodniej części gminy (M=2,05), a najczystsze ulice są w południowo-wschodniej części gminy (M=1,92)¹.

2.2.2. Edukacja

Gmina Pruszcz Gdański zapewnia mieszkańcom możliwość korzystania z przedszkoli i żłobków, szkół podstawowych, gimnazjalnych. Jeżeli chodzi o opiekę nad najmłodszymi dziećmi do lat trzech w gminie Pruszcz Gdański, to dopiero od 2013 r. można było skorzystać z tego typu pomocy w palcówkach publicznych (tabela 3, rysunek 5). Bardzo niewielki odsetek dzieci w wieku do 3 lat uczęszczał do żłobków i klubów dziecięcych – w 2013 r było to 1,8%, a w 2014 r. 8,7% dzieci.

Rysunek 5. Opieka w żłobkach i wychowanie przedszkolne w gminie Pruszcz Gdański w latach 2008-2014 zaznaczyć co jest na jakiej osi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

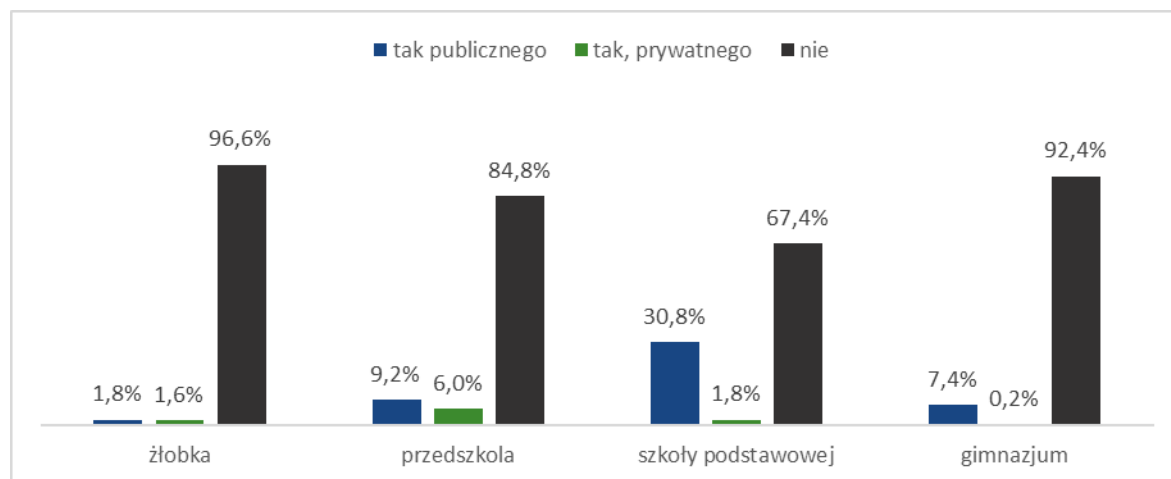
Od 2008 r. stale wzrastała liczba dzieci i liczba miejsc w przedszkolach. Wzrastał także odsetek dzieci, które zostały objęte wychowaniem przedszkolnym, w 2008 r. wyniósł on 42,3% a w 2014 r. już 89% (tabela 3, rysunek 5). W porównaniu z 2008 r. liczba miejsc w przedszkolach wzrosła sześciokrotnie, mimo to miejsc w przedszkolach było mniej niż tego oczekiwano.

Tabela 3. Miejsca i dzieci w żłobkach i przedszkolach w latach 2008-2014 w gminie Pruszcz Gdański

Wskaźnik	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
dzieci w wieku do 3 lat ogółem	710	756	989	995	1 037	1 084	1 150
miejsca w żłobkach	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	0	30	109
dzieci objęte opieką w żłobkach	0	0	0	0	0	20	100
odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	0	0	0	0	0	1,8	8,7
dzieci w wieku od 3-6 lat ogółem	887	958	1 137	1 293	1 435	1 559	1 431
miejsca w przedszkolach	232	570	908	980	1099	1144	1180
dzieci w wieku od 3-6 lat objęte wychowaniem przedszkolnym	374	663	870	981	1 145	1 275	1 273
odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	42,2	69,2	76,5	75,9	79,8	81,8	89,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Kwestię opieki i edukacji poddano również ocenie mieszkańców gminy, przy czym pytania o jakość opieki i edukacji zadawano osobom posiadającym dzieci w placówkach danego rodzaju. U zdecydowanej większości badanych nie było dzieci, które uczą się na różnych etapach edukacji. Aż 96,6% badanych wskazało, że nie ma w gospodarstwie domowym dziecka, które chodzi do żłobka. Udział dzieci w rodzinach respondentów, które uczęszczają do przedszkola i gimnazjum był nieco większy. Najczęściej jest to placówka publiczna, a w przypadku przedszkola 6% badanych wskazało na prywatną placówkę. Spośród wszystkich rodzajów placówek największy odsetek ankietowanych odpowiedział, że w gospodarstwie domowym są dzieci, które uczęszczają do szkoły podstawowej – 30,8% badanych wskazało na placówki publiczne, a niespełna 2% ankietowanych wskazało na prywatną instytucję.

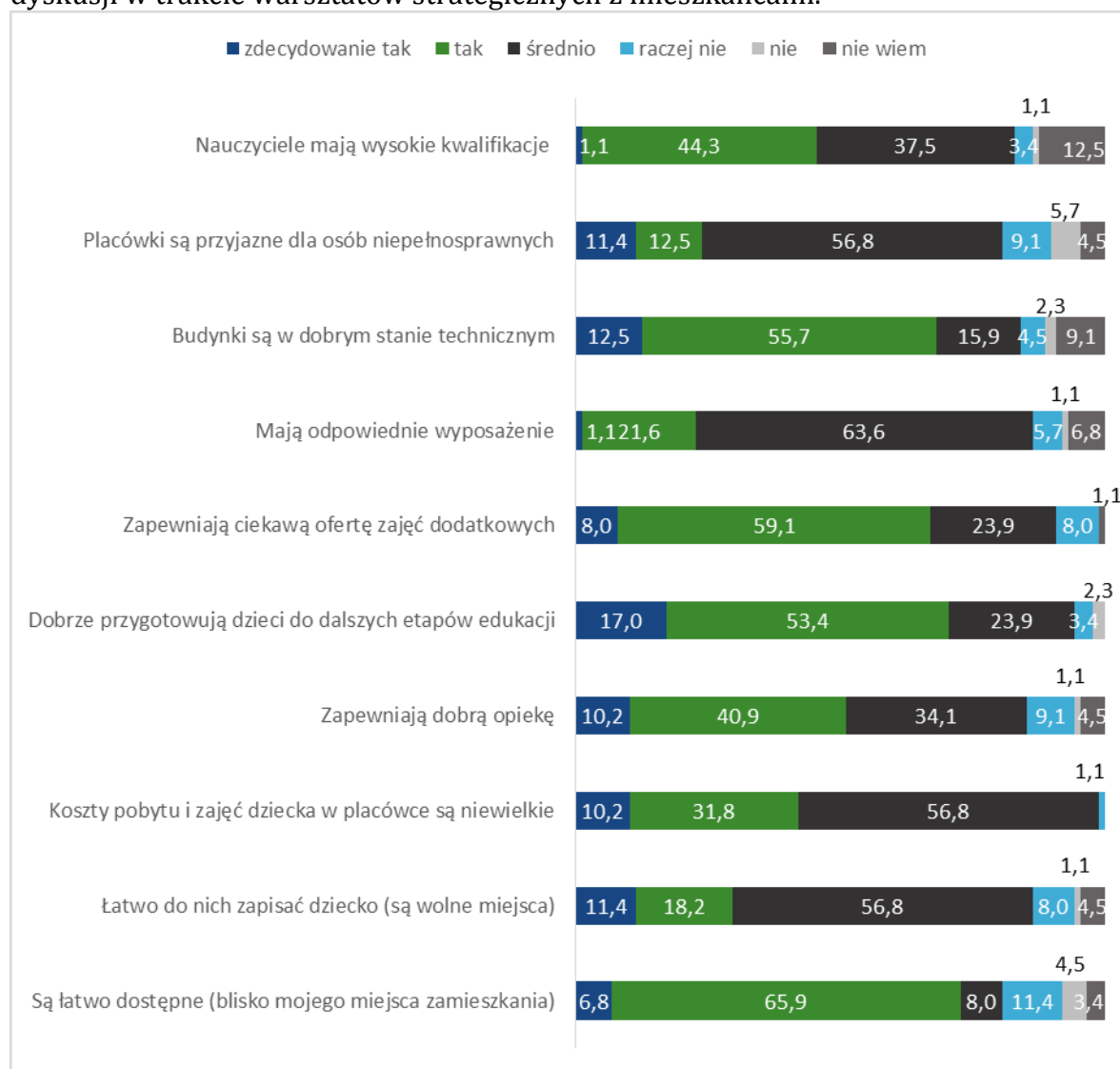

wykres 21. Udział dzieci w gospodarstwie domowym uczęszczających do poszczególnych placówek

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

Po deklaracji uczęszczania dzieci do poszczególnych placówek, poproszono respondentów o ich ocenę. Tylko 88 respondentów zadeklarowało, że w ich gospodarstwie domowym są dzieci, które chodzą do żłobka i przedszkola. Ponad 70% badanych uznało, że instytucje te bardzo dobrze lub dobrze przygotowują dzieci do dalszych etapów edukacji, a ponad 68% ankietowanych dobrze lub bardzo dobrze oceniło stan techniczny budynków. Ponadto, prawie 24% badanych uznało, że placówki są zdecydowanie przyjaźnie nastawione do osób niepełnosprawnych, a

prawie 30% uznało, że łatwo zapisać do nich dzieci. Najlepsza ogólna ocena – suma odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak” dotyczyła dostępności tych instytucji. Według 72,7% badanych placówki te znajdują się blisko miejsca zamieszkania. Najgorzej natomiast wypadła ocena żłobków i przedszkoli pod względem wyposażenia – 22,7% pozytywnych odpowiedzi. Ocena ta dziwi w kontekście sporych inwestycji dokonanych w tym obszarze w ostatnich latach i powinna zostać poddana dyskusji w trakcie warsztatów strategicznych z mieszkańcami.

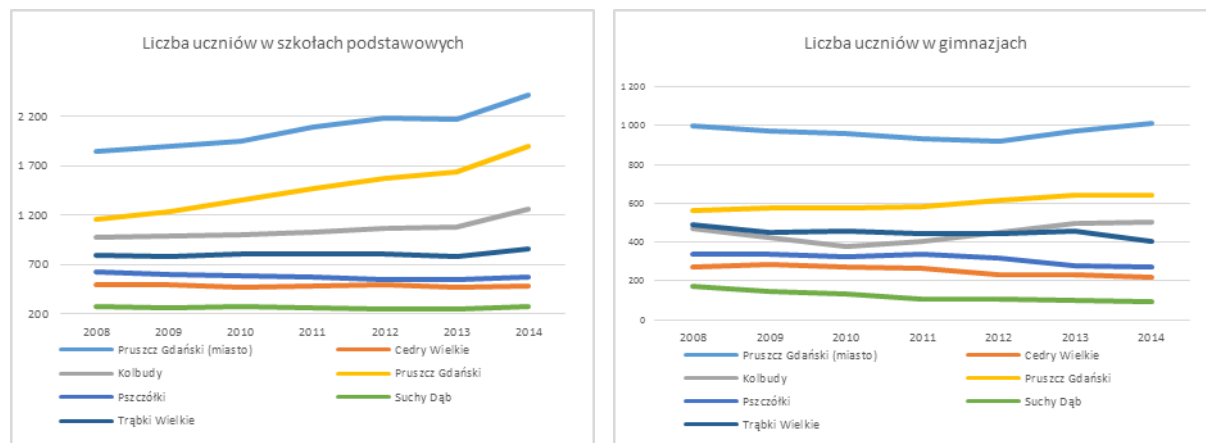

Wykres 22. Ocena żłobków i przedszkoli przez osoby, których dzieci uczęszczają do tych placówek (%)

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

Wg danych GUS, w gminie Pruszcz Gdański w 2014 r., podobnie jak przez okres ostatnich sześciu lat działało 7 szkół podstawowych (bez specjalnych), obecnie jest ich 8. Taka sama liczba szkół występuje również w gminie Kolbudy (od 2012 r.). Pozostałe gminy mają mniej szkół podstawowych – od 3 do 5. Niezmiennie od 2008 r. w gminie funkcjonowały również 4 gimnazja dla dzieci i młodzieży, podobnie jak w mieście Pruszcz Gdański. W sąsiednich gminach funkcjonowały maksymalnie po dwa gimnazja.

Liczba uczniów w szkołach podstawowych w gminie Pruszcz Gdański wzrastała od 2008 r. i wyniosła w 2014 r. prawie 1,9 tys. uczniów, co daje wzrost o 62% (rysunek 9). Podobna sytuacja, wskazująca na stały wzrost liczby uczniów szkół podstawowych, zaobserwowana została w gminie Kolbudy i w mieście Pruszcz Gdański. Natomiast na w miarę stałym poziomie utrzymywała się liczba gimnazjalistów. W gminie Pruszcz Gdański zanotowano jedynie 13% wzrost liczby uczniów w porównaniu z 2008 r. Podobna sytuacja miała miejsce także w innych gminach powiatu gdańskiego.

Rysunek 6. Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach w latach 2008-2014 w powiecie gdańskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Uczniowie uczęszczający do szkół podstawowych w gminie Pruszcz Gdański osiągnęli bardzo dobre wyniki z egzaminów sprawdzających ich wiedzę. Corocznie rezultaty sprawdzianu szóstoklasistów były wyższe niż średnia dla powiatu, która wyniosła 67 punktów (tabela 4). Spośród sąsiadujących gmin jedynie uczniowie z miasta Pruszcz Gdański osiągnęli porównywalne wyniki.

Tabela 4. Średnie wyniki egzaminów szóstoklasisty w 2015 r. w %

Jednostka terytorialna	Część pierwsza			Część druga
	ogółem	język polski	matematyka	język angielski
Powiat gdański	67	73	61	77
Pruszcz Gdański (miasto)	69	76	61	82
Cedry Wielkie	60	69	52	69
Kolbudy	68	73	62	79
Pruszcz Gdański	72	75	68	83
Pszczółki	62	68	57	70
Suchy Dąb	55	65	60	67
Trąbki Wielkie	63	70	57	68

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE w Gdańsku.

Trochę gorsze wyniki testów sprawdzających osiągnęli gimnazjaliści, natomiast były one jednymi z lepszych wśród gmin sąsiadujących (tabela 5). Najlepsze wyniki w powiecie osiągnęli gimnazjaliści z miasta Pruszcz Gdański, szczególnie z egzaminu z języka angielskiego na poziomie podstawowym, oraz z języka polskiego. Natomiast najgorsze wyniki uczniowie uzyskali z matematyki i przedmiotów przyrodniczych.

Tabela 5. Średnie wyniki egzaminów gimnazjalnych w 2015 r. w %

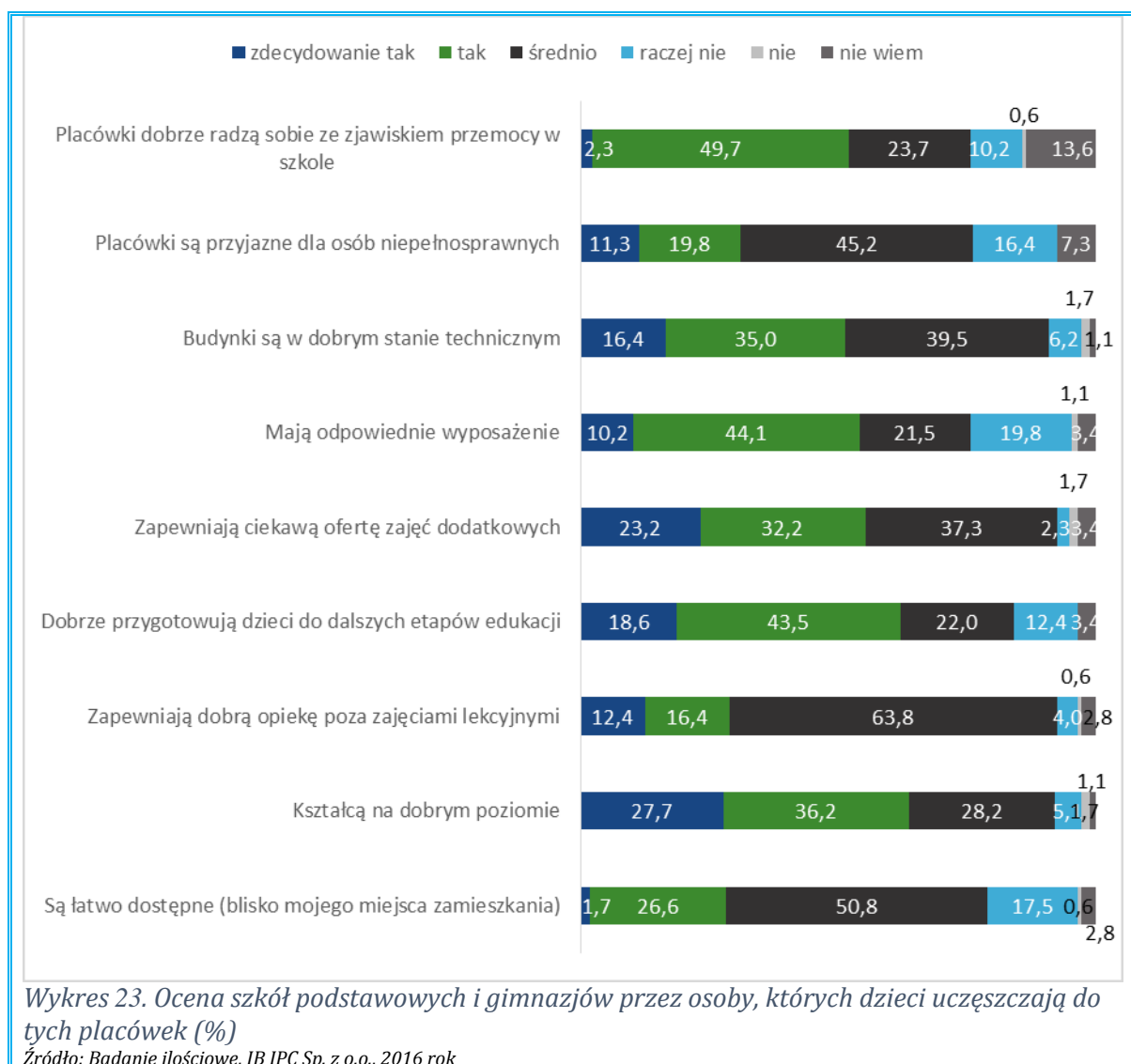
Jednostka terytorialna	część humanistyczna z zakresu		część matematyczno-przyrodnicza z zakresu		język angielski		język niemiecki	
	języka polskiego	historii i wiedzy o społeczeństwie	matematyki	przedmiotów przyrodniczych	poziom podstawowy	poziom rozszerzony	poziom podstawowy	poziom rozszerzony
Powiat gdański	60	62	48	49	67	47	57	40
Pruszcz Gdański (miasto)	63	67	53	53	75	57	72	.
Cedry Wielkie	54	53	42	43	52	29	.	.
Kolbudy	65	67	52	53	73	54	71	.
Pruszcz Gdański	61	60	49	48	66	46	57	54
Pszczółki	56	58	39	44	55	34	52	.
Suchy Dąb	59	61	50	48	62	41	.	.
Trąbki Wielkie	55	57	43	45	60	39	57	41

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE w Gdańsku.

Podsumowując, sytuacja w zakresie szkolnictwa w gminie Pruszcz Gdański ulega w ostatnich latach poprawie. Związane jest to przede wszystkim ze zwiększającą się liczbą uczniów szkół podstawowych i gimnazjów w okresie ostatnich kilku lat. Mimo napływu uczniów do szkół nie obniża się jakość kształcenia. Wręcz przeciwnie, uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych osiągają dobre i bardzo dobre wyniki w nauce, o czym świadczą wyniki egzaminów, do których podchodzą.

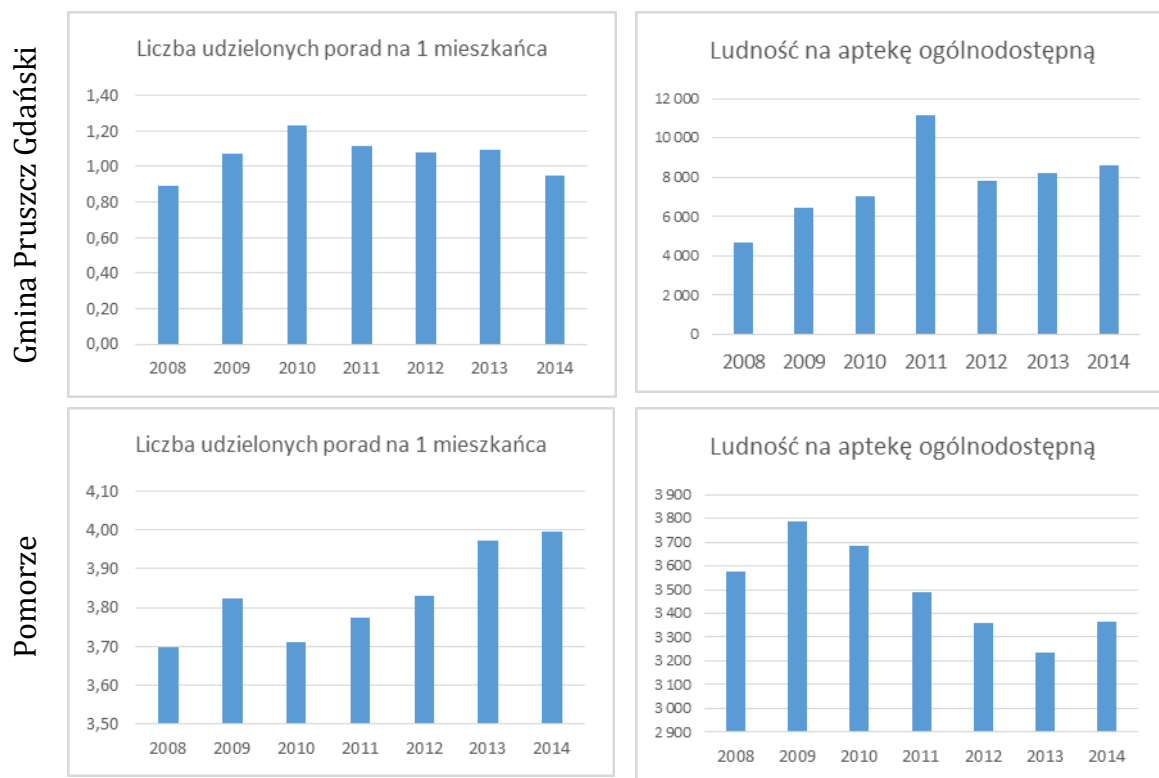
W trakcie badania ankietowego wzięto również pod uwagę ocenę szkół podstawowych oraz gimnazjów przez mieszkańców. W tym przypadku odnotowano zdecydowanie większą liczbę respondentów, którzy zadeklarowali, że dzieci w gospodarstwie domowym uczęszczają do tych placówek – 177 osób. Według prawie 64% badanych placówki te kształcą na co najmniej dobrym poziomie, a ponad połowa (55,4%) uważa, że instytucje te zapewniają ciekawą ofertę zajęć dodatkowych. 62,1% respondentów twierdzi, że placówki te dobrze przygotowują dzieci do dalszej nauki, co potwierdzają statystyczne wyniki egzaminów. To nad czym warto pracować w szkołach podstawowych i gimnazjach to dostosowanie wyposażenia do potrzeb oraz wymagań – prawie jedna piąta badanych stwierdziła, że placówki te raczej nie są dobrze wyposażone (19,8%). Ponadto placówki te (przeciwnie do żłobków i przedszkoli), nie są zlokalizowane blisko miejsca zamieszkania (28,2% pozytywnych odpowiedzi). Warto również popracować nad opieką poza zajęciami lekcyjnymi – tylko 28,2% badanych uznało ją za dobrą (suma pozytywnych wskazań), a 63,8% ankietowanych odpowiedziało, że opieka jest na średnim poziomie. Ogółem, zwraca jednak uwagę znikomy odsetek ocen zdecydowanie negatywnych w większości ocenianych aspektów.

2.2.2. Ochrona zdrowia

Mieszkańcy gminy Pruszcz Gdański w 2014 r. mogli korzystać z usług lekarskich w 3 przychodniach i poradniach. Na jeden zakład opieki zdrowotnej przypadało ponad 8,5 tys. mieszkańców. Liczba porad lekarskich udzielonych w okresie 2008-2014 wzrosła, a średnia liczba porad udzielonych jednemu mieszkańcowi wyniosła w 2014 r. 0,9 (przy średniej dla województwa ok. 4) (rysunek 7). Sytuacja taka – tak niskiej liczby porad przypadającej na 1 mieszkańca - może świadczyć o tym, że część mieszkańców korzysta z usług lekarskich poza gminą. W przypadku liczby mieszkańców przypadających na jedną ogólnodostępną aptekę wskaźniki odzwierciedliły proces zwiększania się liczby aptek. Wskaźnik ten w gminie Pruszcz Gdański wynosi ok. 8 tys. i jest podobny do wskaźnika pokazującego liczbę osób przypadającą na przychodnię lekarską.

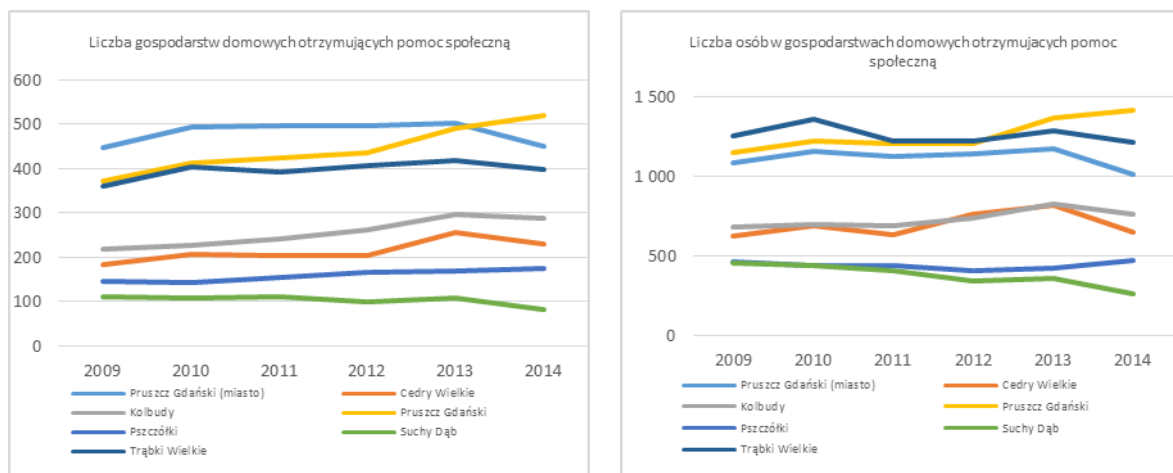

Rysunek 7. Opieka zdrowotna w gminie Pruszcz Gdański i województwie pomorskim w latach 2008-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

2.2.3. Pomoc społeczna

Na pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pruszczu Gdańskim z siedzibą w Cieplewie (GOPS-u) mogą liczyć osoby, które zostały dotknięte problemem ubóstwa, bezrobocia, długotrwałej lub ciężkiej choroby, niepełnosprawności, problemami w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego. W okresie lat 2008-2013 liczba gospodarstw domowych otrzymujących pomoc społeczną zwiększyła się o 40% w porównaniu z rokiem 2008 (rysunek 8), jednak zmiany te, podobnie jak w innych gminach, wynikały głównie ze zmian ustawowych kryteriów dochodowych uprawniających do uzyskania pomocy, a niekoniecznie znaczącego poszerzenia obszaru ubóstwa w gminie. Jeśli chodzi o liczbę korzystających z pomocy społecznej, wykazuje ona w miarę stały trend rosnący. Wzrostowi uległa także liczba osób w gospodarstwach domowych, które otrzymują pomoc społeczną (wzrost o 23%). Należy zauważyć, że najwięcej osób w powiecie gdańskim korzystających z pomocy społecznej zamieszkuje gminy Pruszcz Gdański i Trąbki Wielkie oraz miasto Pruszcz Gdański.

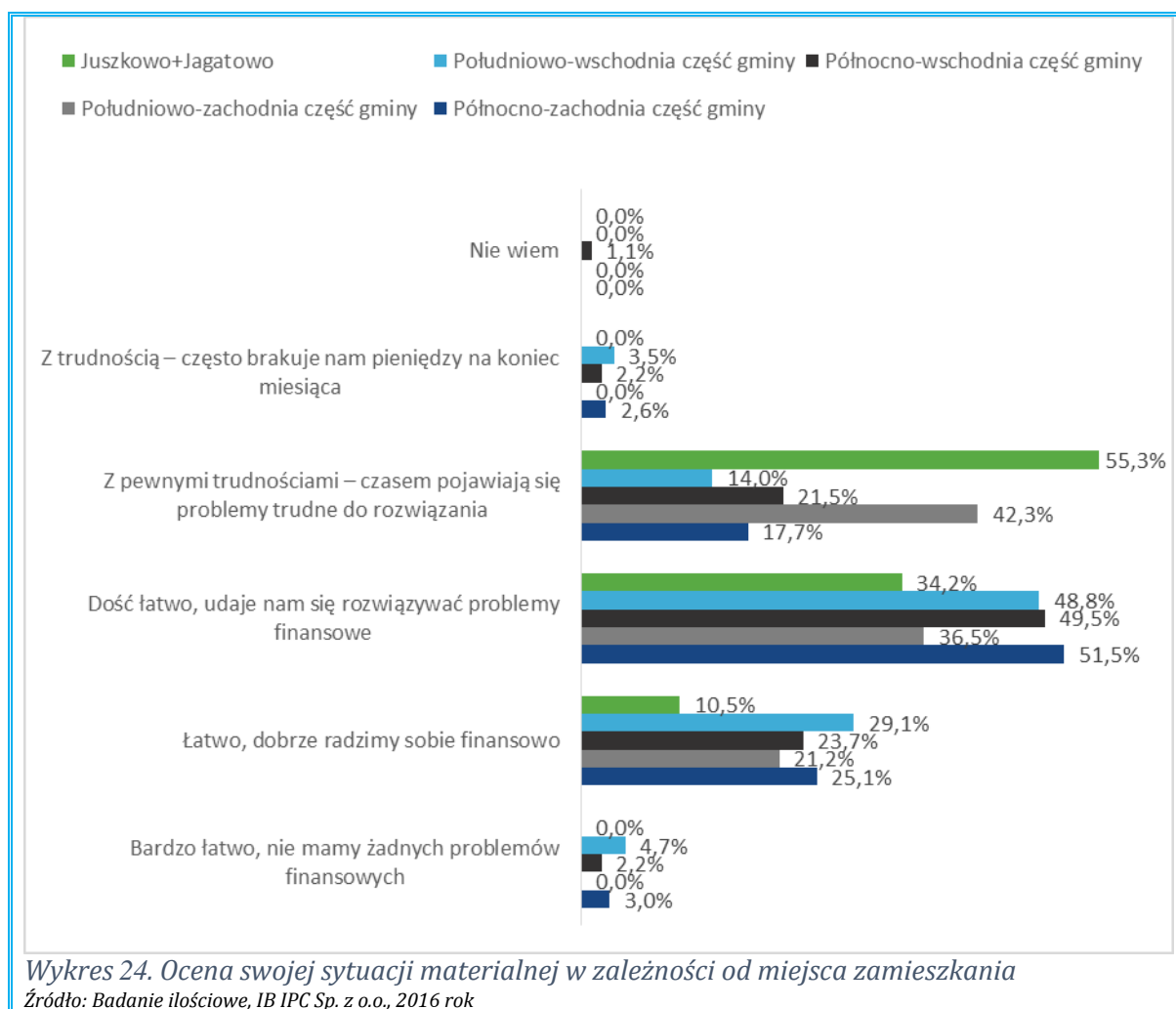

Rysunek 8. Świadczenia pomocy społecznej w gminach regionu gdańskiego w latach 2008-2013
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na terenie gminy Pruszcz Gdański działa Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny, która przysługuje rodzinom z przynajmniej trójką dzieci, niezależnie od dochodu. Karta jest wydawana bezpłatnie, każdemu członkowi rodziny. Rodzice mogą korzystać z karty dożywotnio, dzieci - do 18 roku życia lub do ukończenia nauki, maksymalnie do osiągnięcia 25 lat. Osoby niepełnosprawne otrzymują kartę na czas trwania orzeczenia o niepełnosprawności¹.

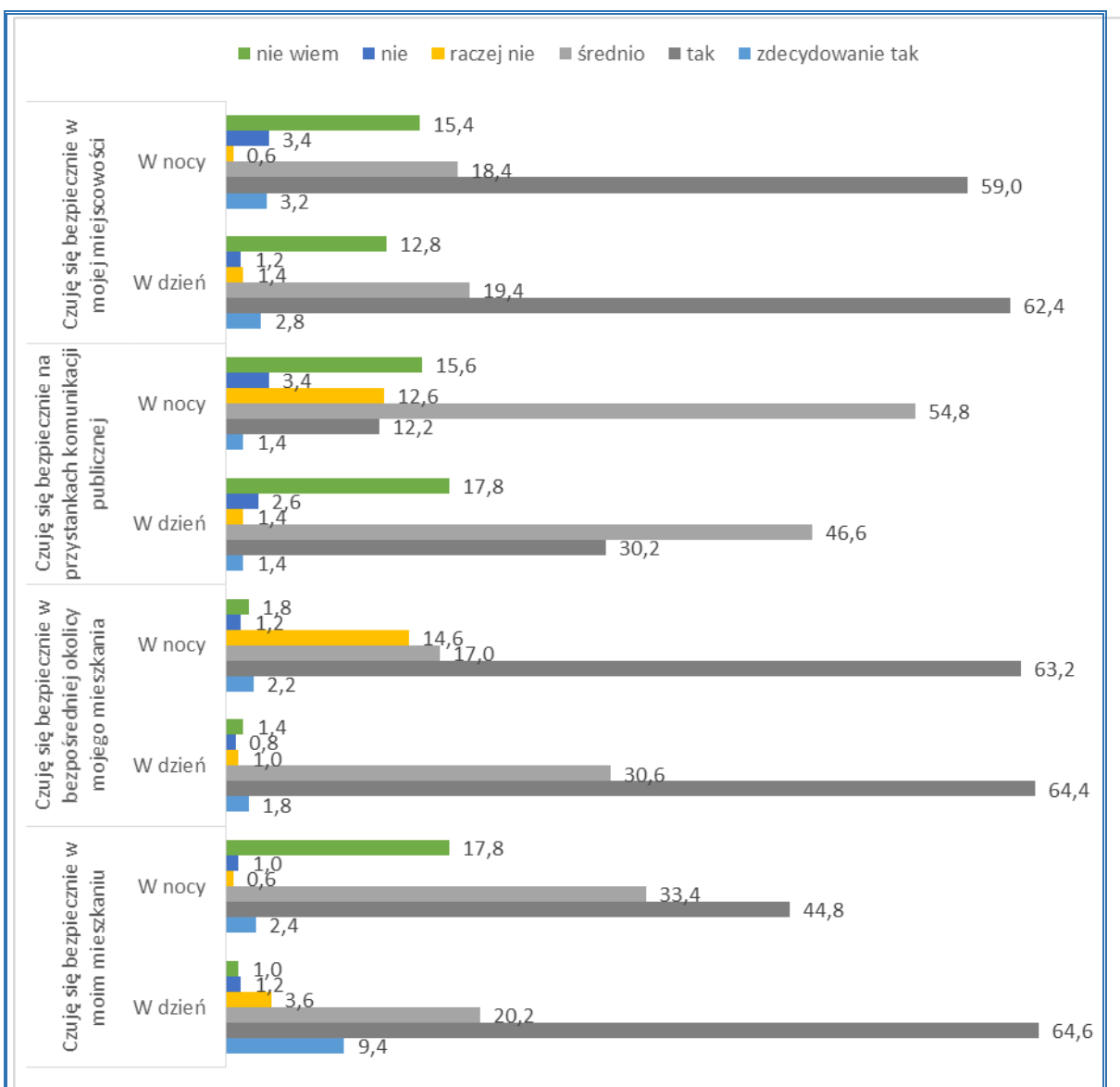
Kwestie związane z sytuacją materialną mieszkańców analizowane w trakcie badania ankietowego przedstawiono w podrozdziale 2.2.1. Jako uzupełnienie, w tym miejscu została zaprezentowana dekompozycja oceny sytuacji materialnej w zależności od miejsca zamieszkania w gminie. Okazuje się, że największy odsetek mieszkańców spotykających się z pewnymi trudnościami finansowymi – 55,3%, zamieszkiwało rejon Juszkowa i Jagatowa.

¹ Na podstawie: <http://www.pruszczgdanski.pl/karta-duzej-rodziny.html> (dostęp: 17.04.2016)

2.2.4. Bezpieczeństwo publiczne

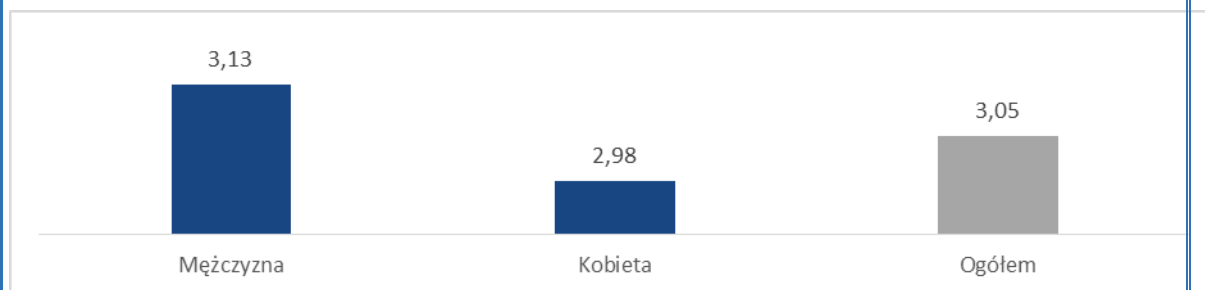
W ramach badań ankietowych badani mieli także określić jak bezpiecznie czują się w swoim mieszkaniu i jego okolicy, a także na przystankach komunikacji publicznej i ogólnie – w miejscowości zamieszkania. Dodatkowo pytano o bezpieczeństwo w poszczególnych miejscach zarówno w dzień, jak i w nocy. Okazuje się, że mieszkańcy gminy Pruszcz Gdański czują się bezpiecznie w swoim miejscu zamieszkania, nieco lepiej wypadła ocena bezpieczeństwa w trakcie dnia. Najmniej bezpiecznie badani czują się na przystankach komunikacji publicznej. Prawie jedna trzecia wskazała, że czuje się tam bezpiecznie w dzień (31,6%), a tylko 13,6% wskazało, że czuje się tam bezpiecznie w nocy. Ponadto 15,8% ankietowanych w nocy nie czuje się bezpiecznie w okolicy swojego miejsca zamieszkania.

Wykres 25. Ocena bezpieczeństwa w wybranych miejscach w dzień i w nocy (%)

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

Okazuje się, że na przystankach komunikacji publicznej nocą bezpieczniej czują się kobiety niż mężczyźni ($M=2,98:3,13$)¹.

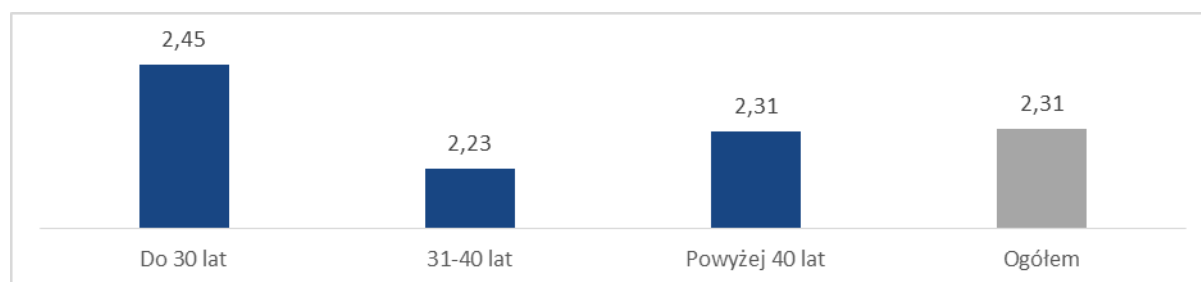

Wykres 26. Ocena bezpieczeństwa na przystankach komunikacji publicznej w dekompozycji na płeć, 1-zdecydowanie bezpiecznie, 5-niebezpiecznie; M- średnie z odpowiedzi

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

W nocy w miejscowości zamieszkania najbezpieczniej czują się osoby pomiędzy 31 a 40 rokiem życia (M=2,23). Najmniej bezpiecznie nocą w tych miejscach czują się najmłodszy respondenci – do 30 lat (M=2,45).

Wykres 3. Ocena bezpieczeństwa w miejscowości zamieszkania respondentów w nocy w dekompozycji na wiek (M)

Wykres 27. Ocena bezpieczeństwa w miejscowości zamieszkania respondentów w nocy w dekompozycji na wiek; M- średnie z odpowiedzi

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

2.2.5. Zaangażowanie społeczne

W gminie Pruszcz Gdański wskaźnik obrazujący zaangażowanie społeczne mierzony liczbą fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przeliczonych na 10 tys. mieszkańców wzrastał z roku na rok osiągając w 2014 r. wartość 19 (tabela 6). W porównaniu ze średnią dla kraju (33) i średnią dla województwa (33) była to wartość niewielka, a jednocześnie jedna z niższych w powiecie. Obecnie w gminie zarejestrowane są 33 organizacje pozarządowe². Podobny poziom zaangażowania społecznego można było zaobserwować jedynie w gminie Pszczółki. Pozostałe gminy w powiecie odnotowały wartości znacząco większe – największe gmina Kolbudy oraz Cedry Wielkie i Trąbki Wielkie. Sytuacja ta może być związana z dużym napływem nowych mieszkańców, którzy tożsamościowo są słabiej powiązani z gminą i w związku z tym mniej skłonni do zaangażowania społecznego. Mogą także w mniejszym stopniu znać ofertę organizacji pozarządowych w miejscu zamieszkania. Za pozytywny należy odnotować fakt, iż we wszystkich gminach rosła liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 6. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców

Jednostka terytorialna	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	25	26	27	28	30	32	33
Pomorskie	25	26	27	28	30	31	33
Pruszcz Gdański (miasto)	20	21	20	20	21	23	25
Cedry Wielkie	19	19	18	21	25	25	26
Kolbudy	24	27	27	29	31	32	33
Pruszcz Gdański	15	15	16	16	18	18	19
Pszczółki	12	13	15	16	16	15	16
Suchy Dąb	20	28	34	34	34	34	34
Trąbki Wielkie	22	23	22	22	22	23	26

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

² Na podstawie: <http://www.pruszczgdanski.pl/pozytek-publiczny-i-wolontariat/2171-wykaz-stowarzyszen-dzialajacych-na-terenie-gminy-pruszcz-gdanski.html> (dostęp: 17.04.2016)

2.2.6. Kultura

Ośrodek Kultury, Sportu i Biblioteka Publiczna Gminy Pruszcz Gdański (OKSiBP) powstał z połączenia różnych instytucji kultury. W obecnej formie działa on od 1 lipca 2014 r. i jest jednostką budżetową gminy, utworzoną Uchwałą nr XLIV/19/2014 Rady Gminy Pruszcz Gdański z dnia 28 lutego 2014 r. w sprawie połączenia samorządowych instytucji kultury – Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji Gminy Pruszcz Gdański z siedzibą w Cieplewie oraz Biblioteki Publicznej Gminy Pruszcz Gdański z siedzibą w Cieplewie.

Przedmiotem działania OKSiBP jest prowadzenie działalności rozwijającej i zaspakajającej potrzeby kulturalne, oświatowe, czytelnicze, informacyjne i sportowe mieszkańców gminy Pruszcz Gdański, uczestniczenie w upowszechnianiu i promocji wiedzy, kultury i sztuki lokalnej, sportu i rekreacji. OKSiBP administruje również Centrum Rekreacji w Juszkowie przy ul. Sportowej 10A, filiami Biblioteki Publicznej w Straszynie i Wiślinie oraz boiskami gminnymi na terenie gminy Pruszcz Gdański³.

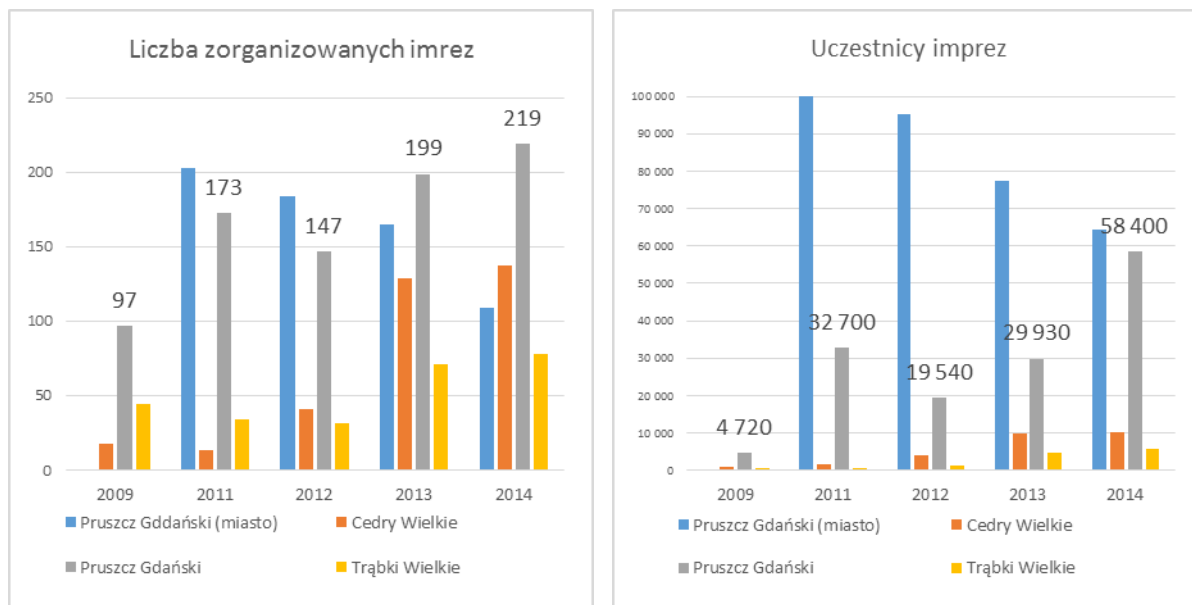
Przy ośrodku kultury działa szereg kół zainteresowań rozwijających amatorską twórczość zespołową oraz indywidualną w dziedzinie tańca, plastyki, teatru i zajęć sportowo-rekreacyjnych, organizowane są także dyskoteki dla młodzieży oraz imprezy okolicznościowe. OKSiBP w Cieplewie ma do dyspozycji m.in. sale: kolumnową, kinowo-teatralną, bibliotekę z czytelnią, pracownię muzyczną i plastyczne (malarstwa sztalugowego i technik graficznych, z piecem do ceramiki oraz sitodruku), ciemnię czy galerię wystawienniczą. W Straszynie funkcjonuje Mediateka, która jest filią Biblioteki Publicznej Gminy i oprócz programu rozwoju czytelnictwa prowadzi także studio nagrań i radio internetowe, a także pracownię plastyczną i świetlicę wiejską.

W gminie działa Zespół Pieśni i Tańca „Jagódki”, w którego skład wchodzi dzieci i młodzież z terenu gminy. Zajęcia wokalnie-taneczne odbywają się w Zespole Szkół w Straszynie. Zadaniem zespołu jest nie tylko wspólna zabawa, ale przede wszystkim pielęgnowanie narodowych tradycji oraz prezentowanie folkloru - dziedzictwa kultury polskiej.

Analiza poziomu uczestnictwa w kulturze mierzona liczbą uczestników imprez o charakterze artystyczno-rozrywkowym pokazała wysoką pozycję gminy Pruszcz Gdański w stosunku do sąsiednich gmin (rysunek 9). Gmina Pruszcz Gdański jest liderem w liczbie organizowanych imprez kulturalnych, cieszą się one także sporym zainteresowaniem, choć statystycznie większą liczbę zainteresowanych uczestników gromadziły imprezy organizowane przez miasto Pruszcz Gdański (rysunek 9).

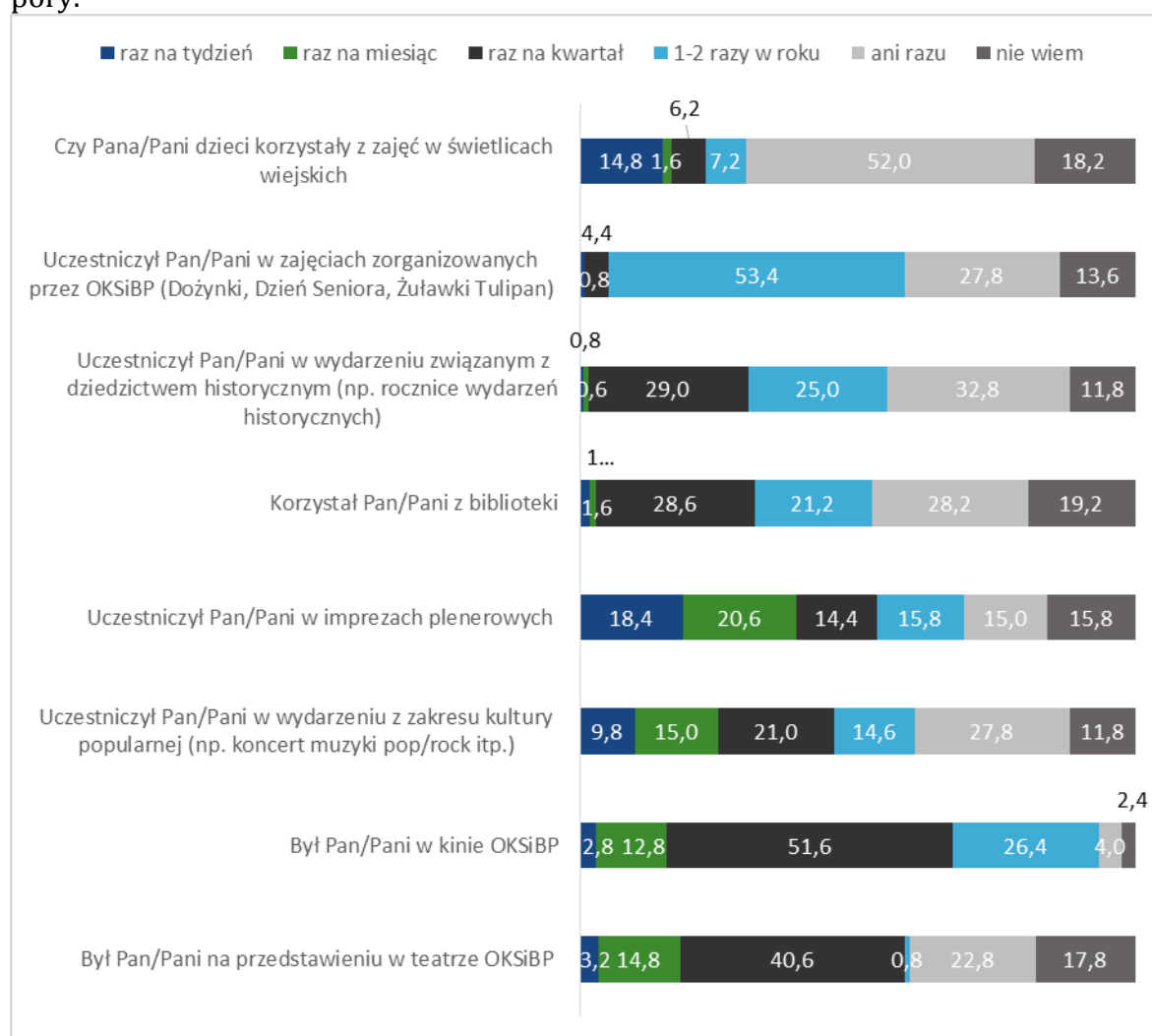
³ Na podstawie: pruszczgda.pl/oksibp (19.04.2016)

Rysunek 9. Liczba imprez i uczestników tych imprez w powiecie gdańskim w latach 2009-2014
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Innym wskaźnikiem istotnym dla zobrazowania uczestnictwa w kulturze jest poziom czytelnictwa. W gminie Pruszcz Gdański stosunku do 2008 r. zmniejszył się księgozbiór placówek bibliotecznych przypadający na 1000 ludności (z 1833,5 woluminów do 1174,9 woluminów w 2014 r.), jak i liczba czytelników przypadająca na 1000 ludności (z 57 w 2008 r. do 51 w 2014 r.). W 2014 r. przeciętny czytelnik w ciągu roku wypożyczył 13 książek, czyli tyle samo co w 2008 r. Spadająca liczba czytelników jest problemem ogólnopolskim i może się wiązać z rosnącym wykorzystaniem nowych mediów takich jak Internet czy czytniki elektroniczne.

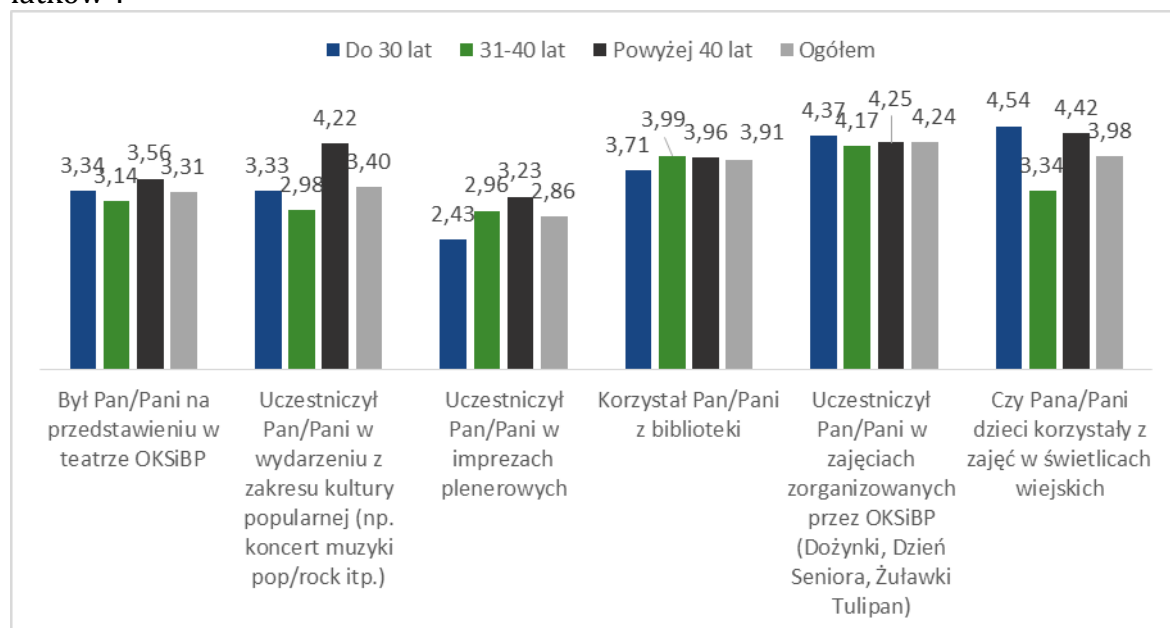
Analizując odpowiedzi respondentów w przeprowadzonym badaniu, dzieci ponad połowy mieszkańców gminy Pruszcz Gdański nie korzystały z zajęć w świetlicach wiejskich. 14,8% badanych wskazało natomiast na uczestnictwo w takich zajęciach z częstotliwością raz na tydzień. Ponad połowa ankietowanych 1-2 razy w roku uczestniczy w zajęciach zorganizowanych przez OKSiBP, a 27,8% ankietowanych ani razu nie uczestniczyło w tego typu zajęciach. Raz na kwartał ponad jedna czwarta badanych uczestniczy w wydarzeniach związanych z dziedzictwem historycznym, a także korzysta z biblioteki – kolejno: 29% i 28,6%. Imprezy plenerowe, a także koncerty są zdecydowanie bardziej popularne. Z deklaracji respondentów wynika, że tego typu przedsięwzięcia odbywają się często – np. w imprezach plenerowych raz w tygodniu uczestniczy 18,4% badanych, a na częstotliwość raz na miesiąc wskazało 20,6% ankietowanych. Ponadto, około połowa respondentów deklarowała, że raz na kwartał chodzi do kina OKSiBP, a ponad jedna czwarta, że uczęszcza tam 1-2 razy w roku. Przedstawienia w teatrze OKSiBP to wydarzenia, które przyciągają badanych z częstotliwością raz na kwartał – 40,6% wskazań, 14,8% badanych zadeklarowało, że uczęszcza na przedstawienia raz w miesiącu, a 22,8% ankietowanych nie było tam do tej pory.

Wykres 28. Częstotliwość uczestnictwa w kulturze (%)

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

Rozbicie danych ze względu na wiek pokazuje, że przedstawienia w teatrze OKSiBP i wydarzenia z zakresu kultury popularnej przyciągają nieco więcej osób pomiędzy 31 a 40 rokiem życia. Najrzadziej zaś uczestniczą w obu rodzajach wydarzeń osoby powyżej 40 roku życia. W imprezach plenerowych uczestniczą najczęściej najmłodszy badani. Również ta grupa osób najczęściej korzysta z biblioteki. Imprezy zorganizowane przez OKSiBP, takie jak Dożynki, Dzień Seniora, Żuławski Tulipan w najmniejszym stopniu przyciągają najmłodszych mieszkańców gminy Pruszcz Gdański – do 30 roku życia. Ostatnią istotną różnicę odnotowano w przypadku uczestnictwa dzieci w zajęciach przygotowanych przez świetlice wiejskie – najczęściej brały w nich udział dzieci 31-40-latków⁴.

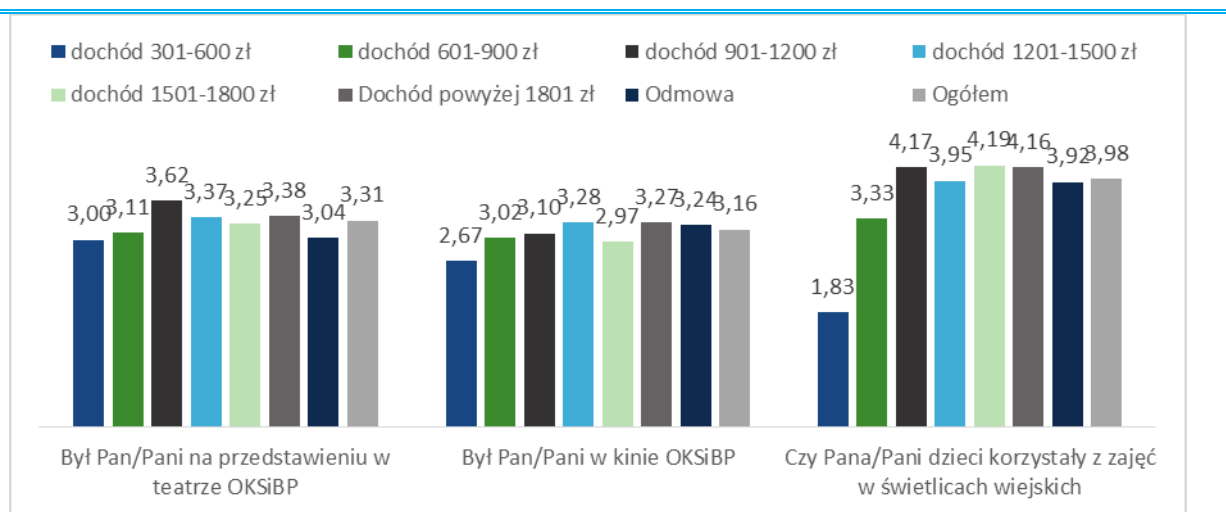

Wykres 29. Istotne różnice w częstotliwości uczestnictwa w kulturze w podziale na wiek; Średnie z odpowiedzi (1-raz na tydzień, 5-ani razu)

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

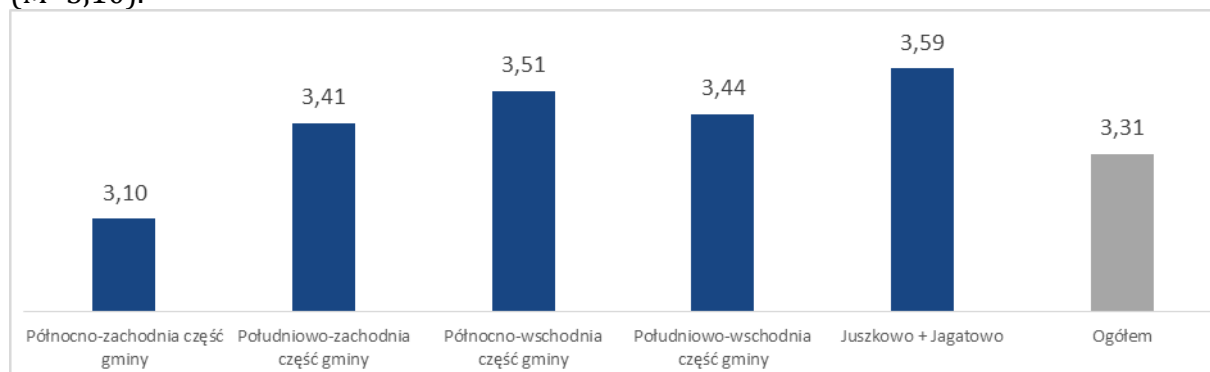
Najrzadziej na przedstawienia w teatrze OKSiBP uczęszczają osoby o dochodach w przedziale 900-1200 zł na osobę w gospodarstwie domowym, najczęściej natomiast takie uczestnictwo zadeklarowali respondenci o najniższych dochodach, a także ci, którzy nie chcieli udzielić informacji na temat swoich dochodów. Respondenci, którzy zadeklarowali najniższe dochody na osobę w gospodarstwie domowym najczęściej chodzą do kina w OKSiBP. Dzieci tych osób również najczęściej korzystają z zajęć w świetlicach wiejskich.

⁴ Z analizy wyłączono odpowiedź „nie wiem”. Wykresy należy odczytywać w ten sposób, że im niższa średnia, tym większa częstotliwość – bliżej odpowiedzi „raz na tydzień” (1-raz na tydzień; 2 – raz na miesiąc; 3 – raz na kwartał; 4 – 1-2 razy w roku; 5 – ani razu).

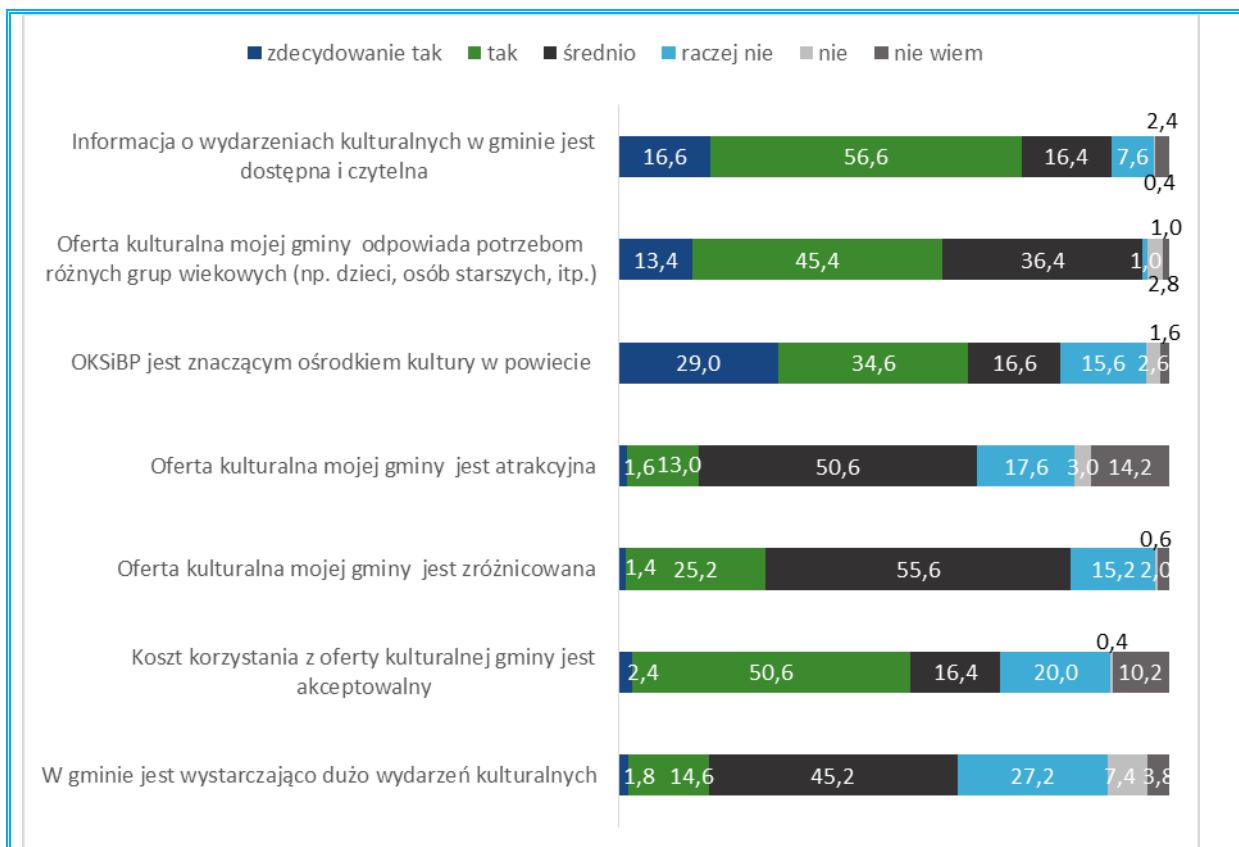
Wykres 30. Istotne różnice w częstotliwości uczestnictwa w kulturze w podziale na dochód netto na osobę w gospodarstwie domowym; 1-raz na tydzień, 5- ani razu, M- średnie z odpowiedzi
 Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

Mimo tego, że Ośrodek Kultury, Sportu i Biblioteka Publiczna mieszczą się w Ciepłowie – południowo-wschodniej części gminy Pruszcz Gdański, najczęstszy udział w przedstawieniach w teatrze zadeklarowali mieszkańcy jej północno-zachodniej części (M=3,10).

Wykres 31. Uczestnictwo mieszkańców w przedstawieniach w teatrze OKSiBP wg. miejsca zamieszkania; 1-raz w tygodniu, 5 – ani razu, M- średnie z odpowiedzi
 Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

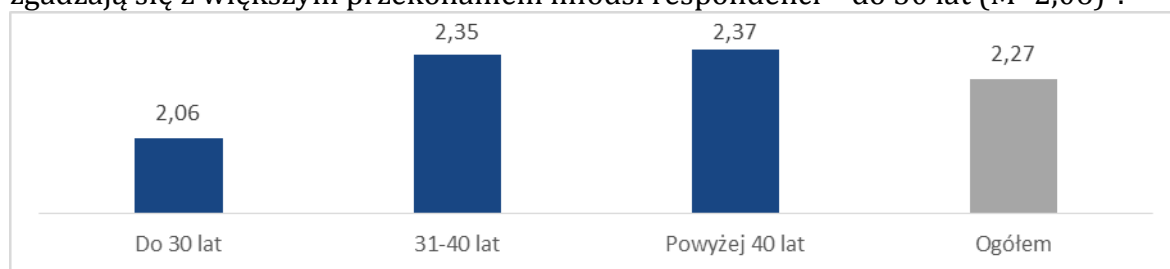
W kolejnym pytaniu badani określali przyjazność gminy dla kultury. Ponad 63% mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, że OKSiBP jest znaczącym ośrodkiem kultury w powiecie. Według 73,2% badanych informacje o wydarzeniach kulturalnych w gminie są dostępne i czytelne. Dla ponad połowy badanych, oferta kulturalna gminy Pruszcz Gdański jest dostosowana do potrzeb różnych grup wiekowych (58,8% - suma odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „tak”). Nie wszyscy jednak byli takimi entuzjastami – 34,6% badanych stwierdziło, że w gminie nie ma wystarczająco dużo wydarzeń kulturalnych (suma odpowiedzi „raczej nie” i „nie”), 20,6% badanych uznało ofertę kulturalną swojej gminy za nieatrakcyjną (suma odpowiedzi „raczej nie” i „nie”), a 20,4% badanych było zdania, że koszt korzystania z oferty kulturalnej gminy jest nieakceptowalny. To ostatnie stwierdzenie wzbudza zdziwienie – większość imprez kulturalnych organizowanych przez gminę jest darmowych, a oferta kulturalna jest silnie dotowana. Przykładowo, cena biletu do kina OKSiBP wynosi jedynie 5 zł.

Wykres 32. Ocena przyjazności gminy dla kultury (%)

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

Badani z różnych przedziałów wiekowych podobnie oceniali przyjazność gminy dla kultury. Jedyne stwierdzenie, które różnicowało odpowiedzi osób z różnych kategorii wiekowych dotyczyło OKSiBP jako znaczącego ośrodka kultury. Z tym stwierdzeniem zgadzają się z większym przekonaniem młodszy respondenci – do 30 lat ($M=2,06$)⁵.

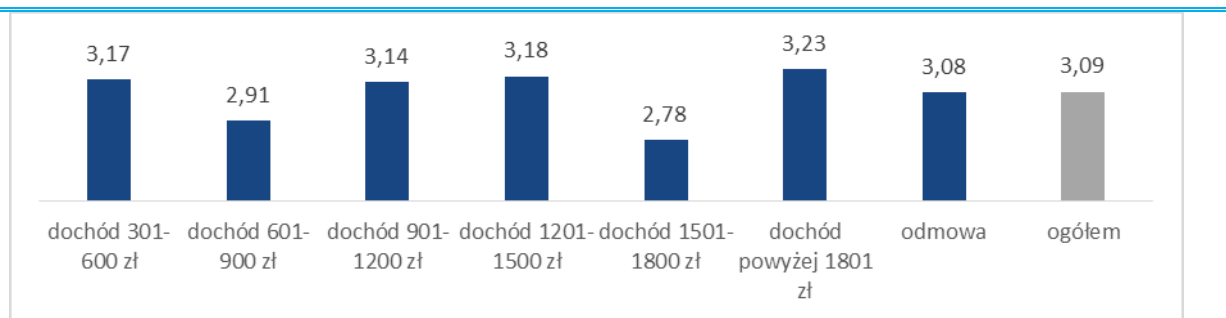

Wykres 33. Ocena OKSiBP jako znaczącego ośrodka kultury w podziale na wiek (1- zdecydowanie się zgadzam, 5-zdecydowanie się nie zgadzam) M- średnie z odpowiedzi

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

Osoby z różnym dochodem na osobę w gospodarstwie domowym miały inne spojrzenie na atrakcyjność kulturalną gminy. Oferta jest bardziej atrakcyjna dla osób o dochodach od 1501 do 1800 zł netto na osobę w gospodarstwie domowym ($M=2,78$), a także dla osób o dochodach od 601 do 900 zł ($M=2,91$). Najbardziej wymagający są mieszkańcy o najwyższych dochodach na osobę w gospodarstwie domowym ($M=3,23$).

⁵ Z analizy wyłączono odpowiedź „nie wiem”. Wykresy należy odczytywać w ten sposób, że im niższa średnia, tym lepsza ocena – bliżej odpowiedzi „zdecydowanie tak” (1-zdecydowanie tak; 2 – tak; 3 –średnio; 4 – raczej nie; 5 – nie).

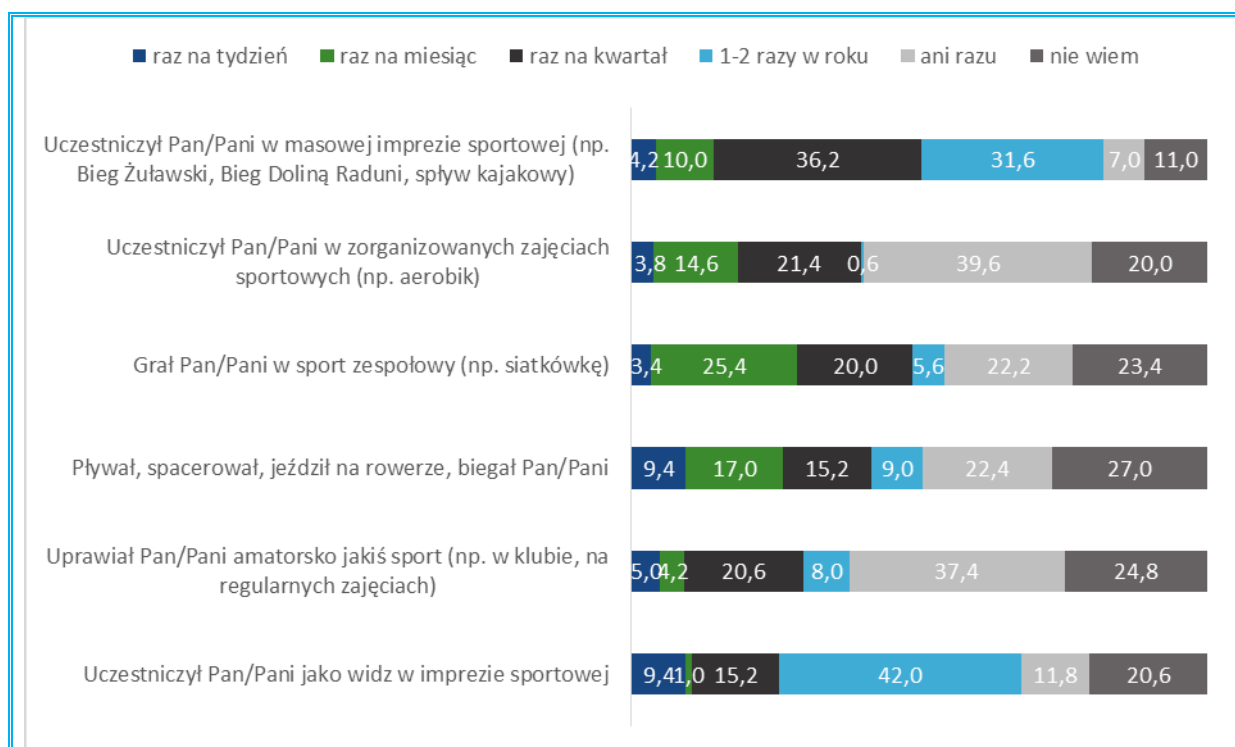
Wykres 34. Ocena atrakcyjności kulturalnej gminy w podziale na dochód netto na osobę w gospodarstwie domowym; 1-bardzo zadowolony, 5-niezadowolony, M- średnie z odpowiedzi
 Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

2.2.7. Sport i rekreacja

Ośrodek Kultury, Sportu i Biblioteka Publiczna Gminy Pruszcz Gdański ma do dyspozycji m.in. centrum fitness (z siłownią i sauną typu infrared). W ramach działalności upowszechniającej i promującej sport i rekreację dla dzieci i dorosłych przygotowana jest bogata oferta zajęć i treningów, m.in. szkoły piłkarskie, zajęcia z tenisa ziemnego i stołowego, koszykówki czy żeglarsstwa. Można skorzystać także z siłowni, sauny i zajęć aerobiku. W Wiślince zlokalizowana jest także stacja żeglarska, gdzie można wypożyczyć sprzęt bądź przeszkolić się w zakresie kursów żeglarskich. Obiektami sportowymi na terenie gminy są ogólnodostępne obiekty przyszkolne a także boiska wiejskie w: Rusocinie, Rotmance, Rokitnicy, Lędowie, Ciepłowie, Żuławie, Będzieszynie, Juszkanie, Wiślince, Straszynie, Goszynie, Rekcinie, Dziewięciu Włókach i Jagatowie. Głównym stowarzyszeniem współpracującym z Ośrodkiem w zakresie sportu i rekreacji jest Gminne Towarzystwo Sportowe o ponad 20-letniej historii. Prowadzi ono Międzyszkolne Kluby Sportowe oraz sekcje sportowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

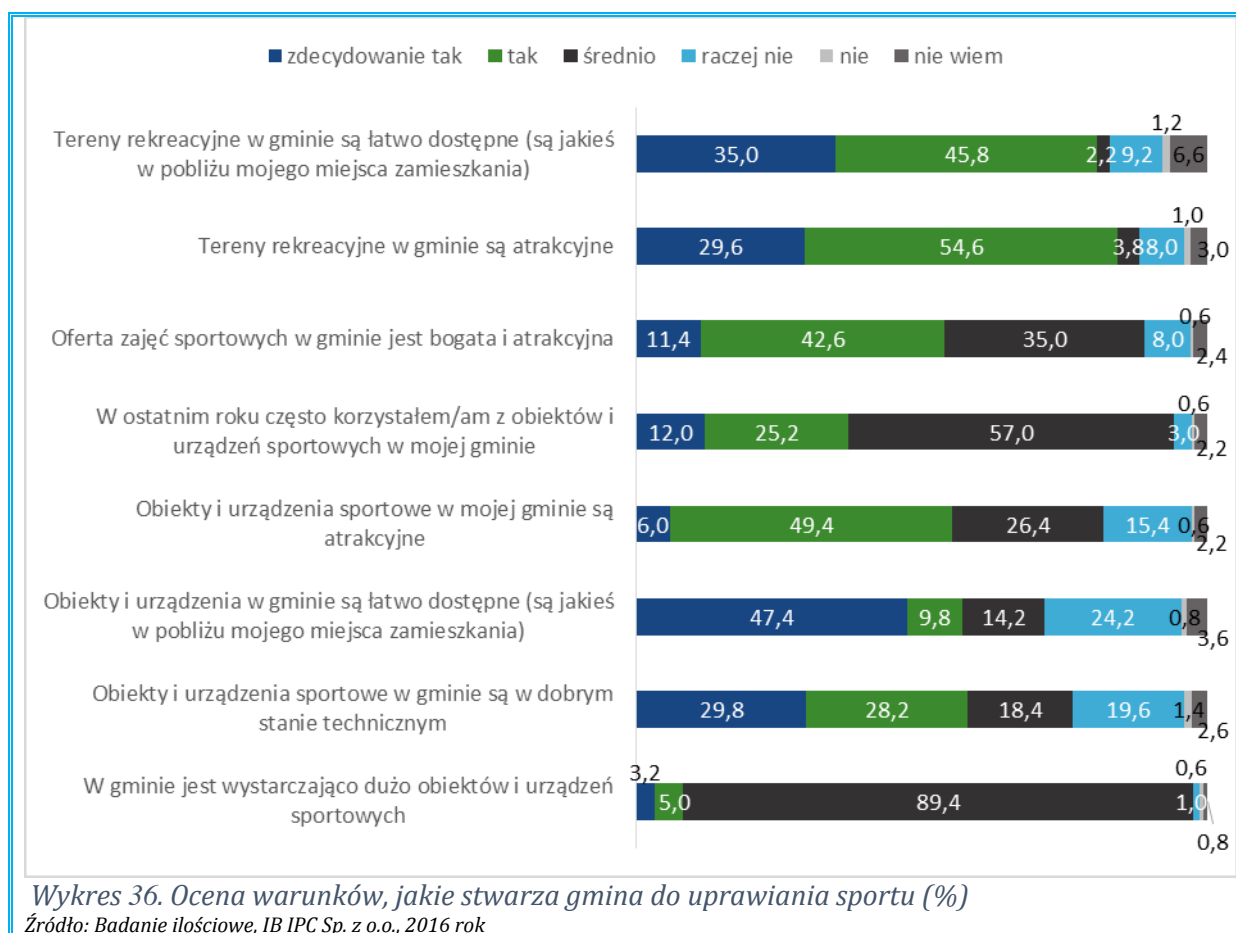
Ocena poziomu aktywności sportowej mieszkańców w trakcie badania ankietowego wskazuje, że w ciągu ostatniego roku tylko 9,4% badanych raz w tygodniu uczestniczyło jako widz w imprezie sportowej. Taki sam odsetek respondentów zadeklarował, że czynnie uprawia jakąś aktywność: pływa, biega, spaceruje lub jeździ na rowerze. 5% badanych raz w tygodniu amatorsko uprawia jakiś sport – nieco częściej mężczyźni niż kobiety (M=3,79:4,03). Niecała 1/3 badanych (28,8%) co najmniej raz w miesiącu gra zespołowo np. w siatkówkę – suma odpowiedzi „raz na tydzień” i „raz na miesiąc”. Ponadto nieco częściej w siatkówkę gra się we wschodniej części gminy. 42% mieszkańców gminy Pruszcz Gdański w ciągu ostatniego roku raz-dwa razy uczestniczyło jako widz w imprezie sportowej, a prawie jedna trzecia badanych wskazała, że w ubiegłym roku uczestniczyła w masowej imprezie sportowej np. Bieg Żuławski, Bieg Doliną Raduni czy spływ kajakowy. 39,6% mieszkańców zadeklarowało, że ani razu w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie uczestniczyło w zorganizowanych zajęciach sportowych, takich jak aerobik. Jeśli badani deklarują swoje uczestnictwo w takich zajęciach, częściej są to najstarsi mieszkańcy gminy – powyżej 40 lat.

Wykres 35. Częstość aktywności sportowej mieszkańców gminy Pruszcz Gdański (%)
 Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

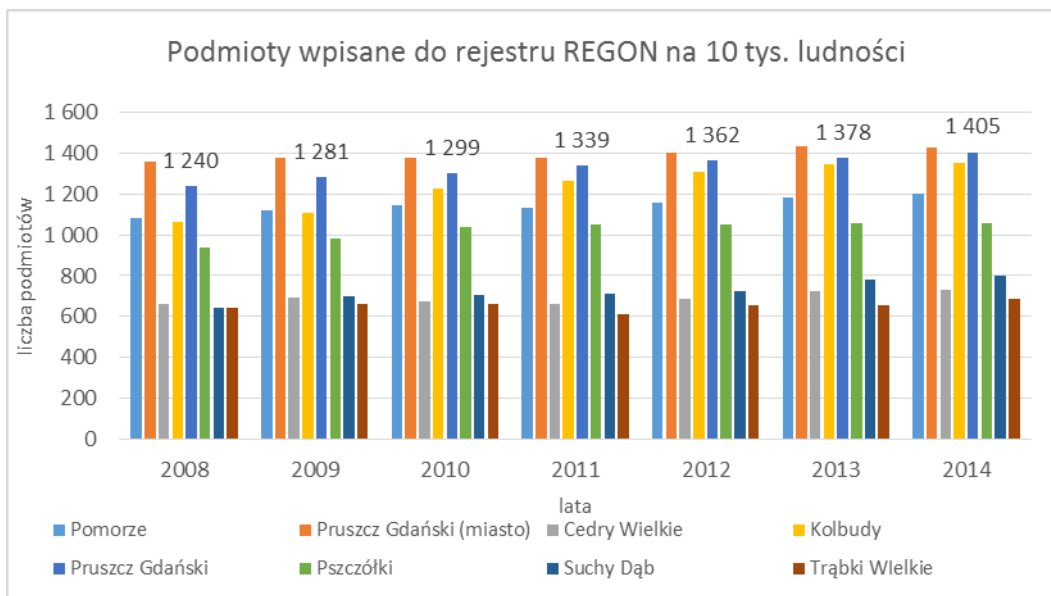
Dostęp do terenów rekreacyjnych został bardzo dobrze oceniony przez mieszkańców gminy. Najwyżej oceniono ich atrakcyjność – 84,2% (suma odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „tak”). 80,8% badanych twierdzi również, że tereny rekreacyjne są łatwo dostępne. W tym przypadku odnotowano prawie połowę najlepszych ocen (47,4%). Ponad połowa ankietowanych stwierdziła również, że obiekty i urządzenia sportowe są w dobrym stanie technicznym (58%). Podobny odsetek badanych stwierdził, że konkretne obiekty, urządzenia sportowe są atrakcyjne (55,4%), a oferta zajęć jest bogata i atrakcyjna (54%). Dodatkowo, badani stwierdzili, że w gminie ani nie jest wystarczająco dużo, ani zbyt mało obiektów i urządzeń sportowych – na taką odpowiedź wskazało 89,4% mieszkańców gminy, można więc wnioskować że ich liczba jest właściwa. Problemem, podobnie jak w przypadku atrakcji turystycznych, jest niska motywacja do ich wykorzystania – aż 57% badanych wskazało na odpowiedź „średnio” gdy zapytano ich czy często korzystali z obiektów i urządzeń sportowych w gminie.

2.3. Gospodarka

2.3.1. Wskaźnik przedsiębiorczości

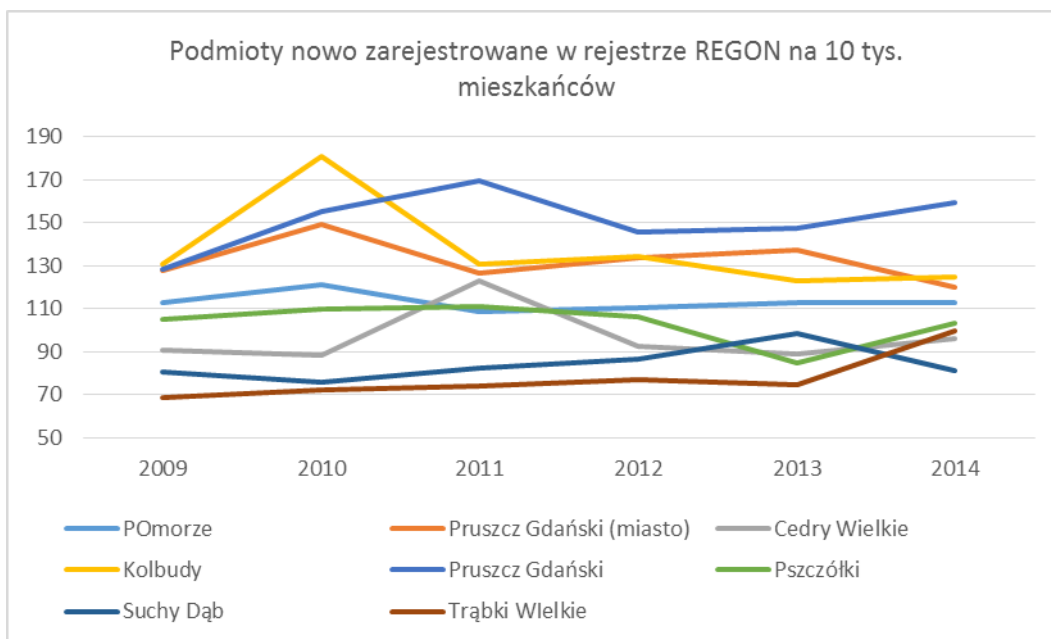
Pod względem wskaźnika przedsiębiorczości, mierzonego liczbą podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców, powiat gdański, ze względu na bliskość miasta Gdańska i przynależność do jego obszaru metropolitalnego (OMG-G-S) osiąga jedne z najlepszych wyników w województwie pomorskim. Wśród gmin powiatu, gmina Pruszcz Gdański plasuje się na drugim miejscu, za miastem Pruszcz Gdański, a od 2008 r. obserwuje się nieprzerwany wzrost poziomu przedsiębiorczości w gminie. W latach 2008-2014 nastąpił wzrost o 13,2%, z poziomu 1240 do 1405 podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców. Średnia dla Polski w 2014 r. wyniosła 1071, a dla Pomorza była tradycyjnie wyższa niż w kraju i osiągnęła wartość 1199. Wynik osiągnięty przez gminę Pruszcz Gdański znacząco przewyższał średnią krajową i wojewódzką, co dobrze świadczy o skłonności mieszkańców do zakładania i prowadzenia przedsiębiorstw (rysunek 10).

Rysunek 10. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców w powiecie gdańskim i na Pomorzu w latach 2008-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

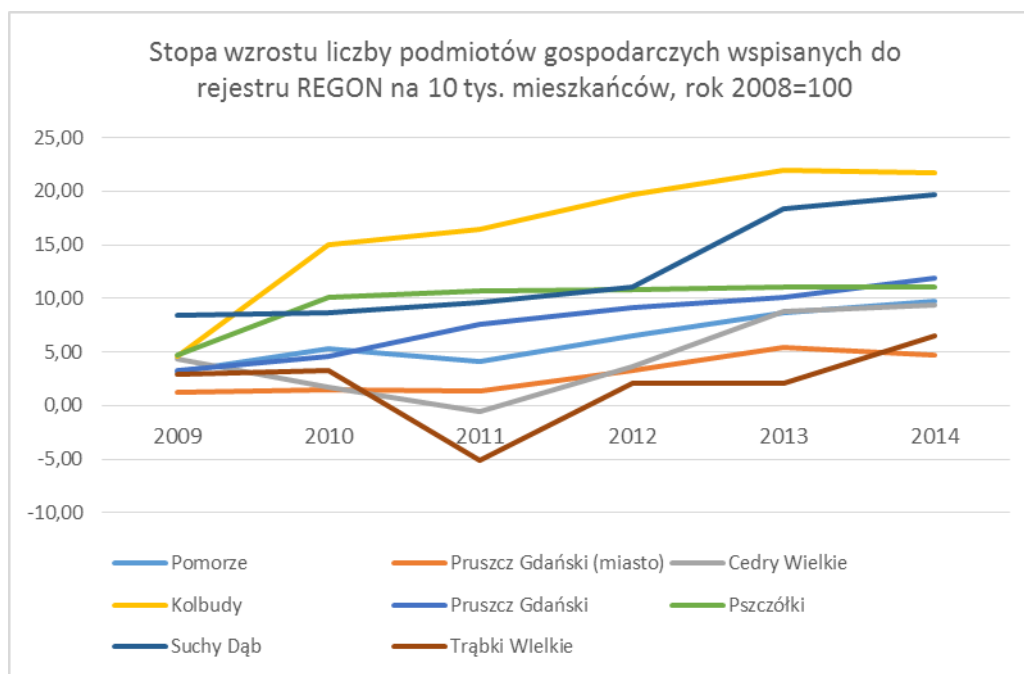
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców obrazuje wolumen podmiotów rozpoczynających działalność i będących w fazie startowej. Wskaźnik ten również był korzystny dla gminy Pruszcz Gdański (rysunek 11). Począwszy od 2009 r. rocznie był on znacznie wyższy od średniej wojewódzkiej, a także wyróżniał się na tle wartości osiąganych przez gminy w powiecie gdańskim. Z wyjątkiem lat 2009-2010 gmina Pruszcz Gdański była liderem wśród pobliskich gmin.

Rysunek 11. Podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w powiecie gdańskim i na Pomorzu w latach 2009-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

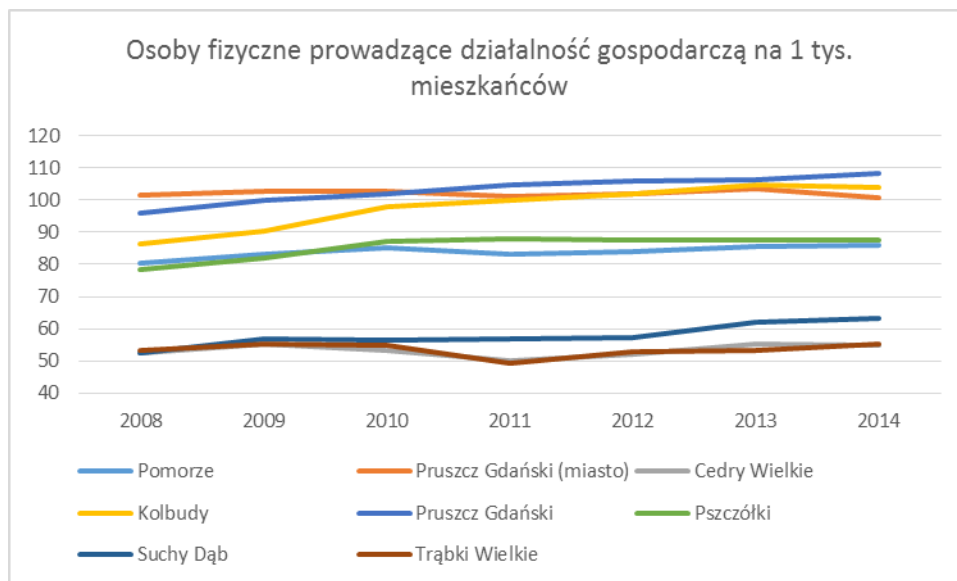
Kształtowanie się zjawiska przedsiębiorczości w ujęciu dynamicznym wskazuje na stosunkowo wysokie tempo wzrostu tej cechy w gminie Pruszcz Gdański (od ok. 4% do 10%) (rysunek 12). Wartość wskaźnika porównać można do sytuacji w województwie pomorskim. Lepsze tempo wzrostu osiągnęły gminy wiejskie: Kolbudy, Suchy Dąb i Pszczółki.

Rysunek 12. Stopa wzrostu liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców w powiecie gdańskim i na Pomorzu, rok 2008=100
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wskaźnik przedsiębiorczości w ujęciu samozatrudnienia, liczony jako osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą przypadające na tysiąc mieszkańców, również wskazuje na wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców. Gmina Pruszcz Gdański odbiega od średniej krajowej i średniej wojewódzkiej (w 2014 r. odpowiednio 77 i 86) uzyskując w ostatnim roku badania wartość 108 (rysunek 13). Jednocześnie jest to najwyższa wartość spośród pobliskich gmin. W gminie Pruszcz Gdański skłonność do przedsiębiorczości, przy pozytywnych trendach krajowych i wojewódzkich, przez cały analizowany okres była bardzo wysoka w gronie analizowanych, podobnych gmin. Należy jednak pamiętać, że samozatrudnienie jest często formą redukcji kosztów zatrudnienia przez większe przedsiębiorstwa i nie zawsze musi być korzystne dla osób prowadzących działalność indywidualną.

W porównaniu do sąsiednich gmin, gmina Pruszcz Gdański wypada bardzo korzystnie w analizie wskaźników przedsiębiorczości. W analizowanym okresie osiąga jedne z najwyższych wskaźników przy jednoczesnym dobrym tempie zachodzących zmian.

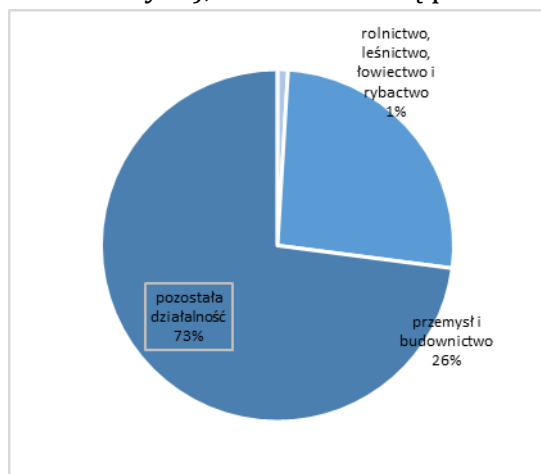

Rysunek 13. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 tys. mieszkańców w powiecie gdańskim i na Pomorzu w latach 2008-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

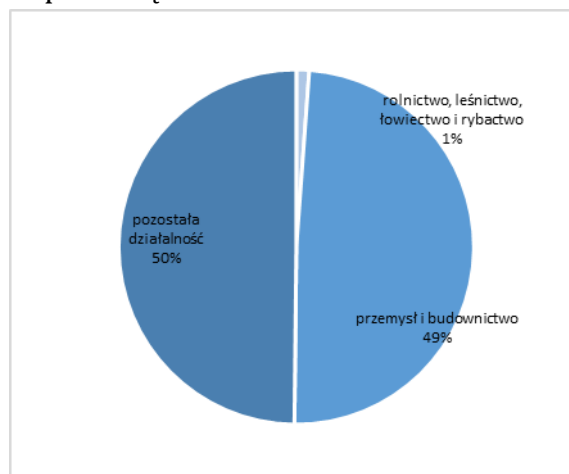
2.3.2. Struktura gospodarki

W strukturze gospodarki przeważają usługi (opisane ogólnie jako działalność pozostała), do których klasyfikuje się prawie 73% podmiotów gospodarczych w gminie i które generują połowę (50%) zatrudnienia (rysunek 14 i 15). Przemysł i budownictwo obejmowały 26% podmiotów, ale 49% zatrudnienia, a na rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo przypadało zaledwie 1% podmiotów i 1% zatrudnienia. Wysoki udział usług w strukturze gospodarki jest uważany za zjawisko korzystne, charakterystyczne dla gospodarek rozwiniętych i metropolitalnych. Podobnie, jak w całym kraju, znacząca większość przedsiębiorstw stanowią firmy mikro (do 9 zatrudnionych), które stanowią prawie 96,2% przedsiębiorstw.

Rysunek 14. Podmioty gospodarcze wg rodzaju działalności w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

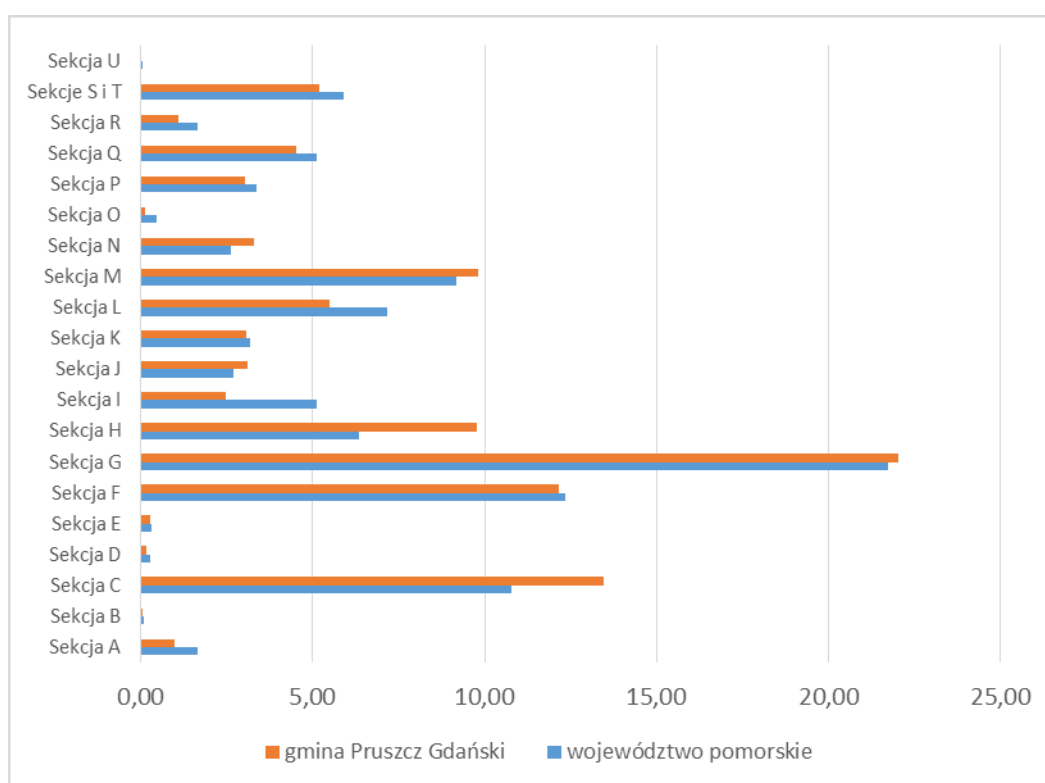

Rysunek 15. Struktura zatrudnienia w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Rynek pracy w województwie pomorskim w 2014 r.”

Najwięcej podmiotów gospodarczych w gminie Pruszcz Gdański jest zarejestrowanych w sekcji handel i naprawy (801). Stanowiło to 22,05% wszystkich zarejestrowanych

podmiotów (rysunek 16). Innymi branżami, o większym udziale w strukturze gospodarki w gminie były: przetwórstwo przemysłowe (489 podmiotów, 13,46%), budownictwo (442 podmioty, 12,17%), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (356 podmiotów, 9,8%) i transport i gospodarka magazynowa (355 podmiotów, 9,77%). Stosunkowo wysoki udział usług zaawansowanych (szczególnie sekcji M), przewyższający średnią dla województwa pomorskiego, świadczy o metropolitalnym charakterze gospodarki gminy (mimo, że jest to gmina wiejska), a liczna obecność firm logistycznych potwierdza korzyści lokalizacyjne i dobre skomunikowanie gminy.

Rysunek 16. Struktura podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność gospodarczą wg rejestru REGON w gminie Pruszcz Gdański i w województwie pomorskim w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

*Objaśnienia:

Nazwy sekcji PKD 2007:

Sekcja A. Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo,

Sekcja B. Górnictwo i wydobywanie,

Sekcja C. Przetwórstwo przemysłowe,

Sekcja D. Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych,

Sekcja E. Dostawa wody; gospodarowanie ciekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją,

Sekcja F. Budownictwo,

Sekcja G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle,

Sekcja H. Transport i gospodarka magazynowa,

Sekcja I. Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi,

Sekcja J. Informacja i komunikacja,

Sekcja K. Działalność finansowa i ubezpieczeniowa,

Sekcja L. Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości,

Sekcja M. Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna,

Sekcja N. Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca,

Sekcja O. Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne,

Sekcja P. Edukacja,

Sekcja Q. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna,

Sekcja R. Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją,

Sekcja S. Pozostała działalność usługowa,

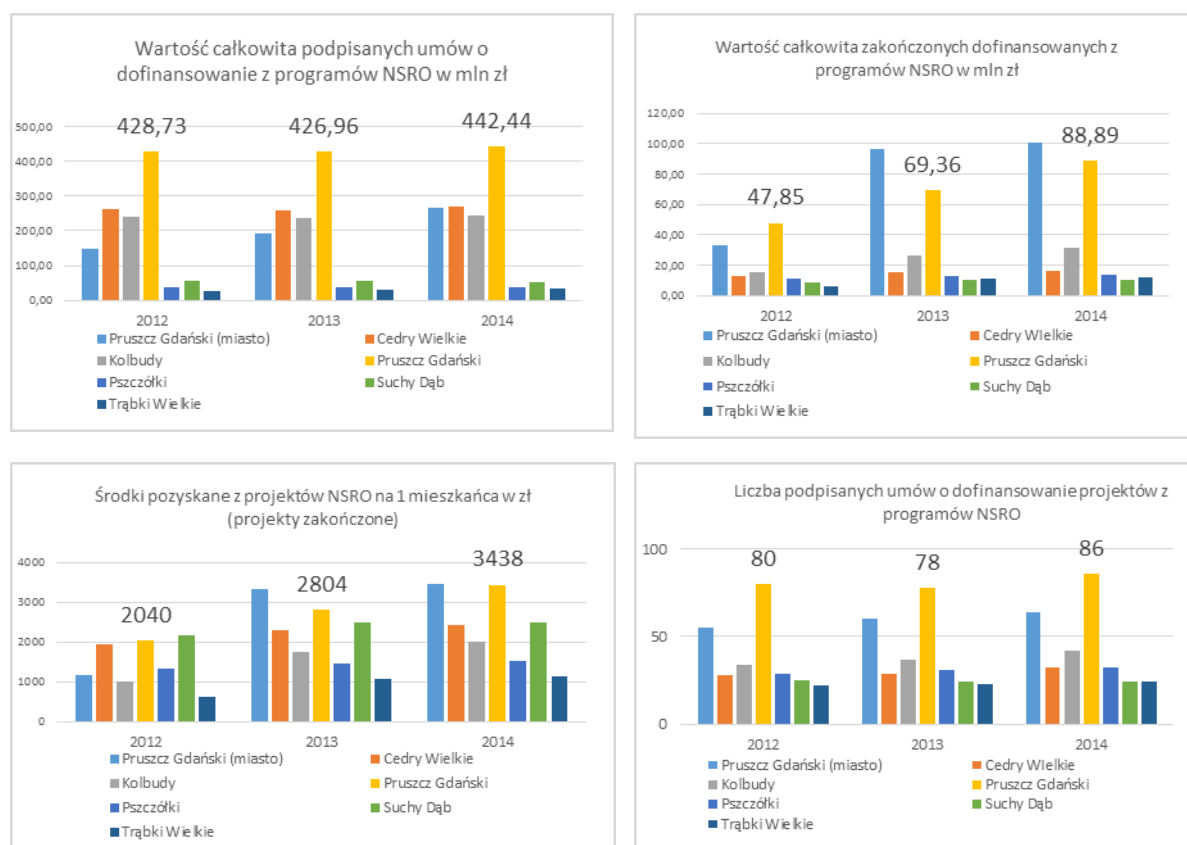
Sekcja T. Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby,

Sekcja U. Organizacje i zespoły eksterytorialne.

Ponad średnią wojewódzką w strukturze branż wyróżniał się przede wszystkim udział przetwórstwa przemysłowego oraz transportu i gospodarki magazynowej, a także, w mniejszym już stopniu, działalności związanej z handlem i naprawą, działalnością profesjonalną, naukową i techniczną oraz działalnością w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej. Wyraźnie mniejszy udział w strukturze branż w gminie w porównaniu z Pomorzem zanotowano w takich sekcjach jak: działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi oraz działalność związana z obsługą rynku nieruchomości.

2.3.3. Aktywność podmiotów w pozyskiwaniu finansowania zewnętrznego

W perspektywie finansowej 2007-2013 mieszkańcy gminy Pruszcz Gdański korzystali z możliwości dofinansowania swoich działań. Łącznie, różne podmioty zarejestrowane w gminie, podpisały 244 umowy na realizację projektów w ramach programów NSRO w latach 2012-2014 (rysunek 17). Gmina była liderem w regionie pod względem liczby podpisanych umów.

Rysunek 17. Środki pozyskane z Unii Europejskiej (wydatki kwalifikowalne) w ramach umów z programów NSRO w latach 2012-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

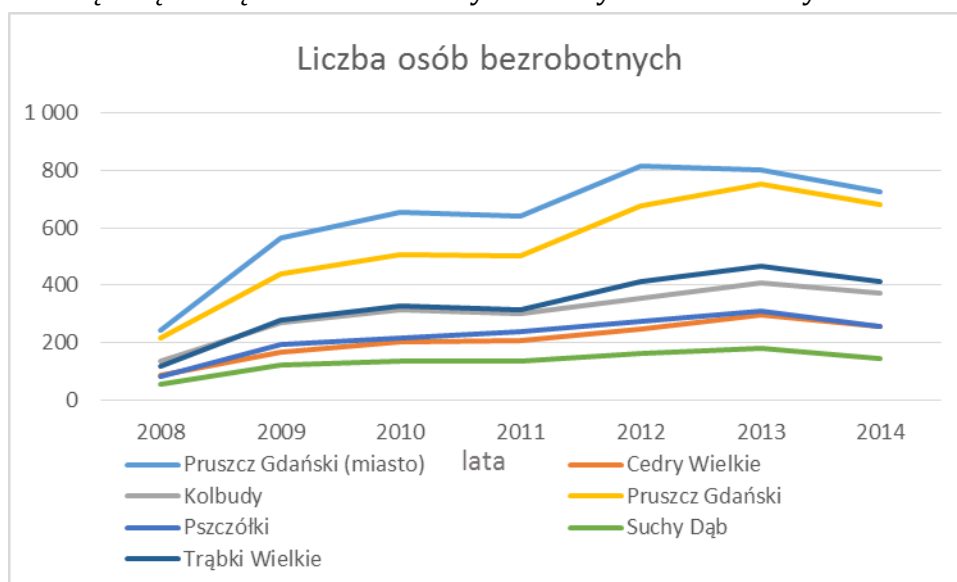
W ciągu trzech lat pozyskano dofinansowanie dla projektów na ponad 1 mld 298 mln zł, a do końca 2014 r. zakończono projekty o łącznej wartości prawie 206 mln zł. Pod

względem uzyskanych kwot dofinansowania gmina Pruszcz Gdański była niekwestionowanym liderem w powiecie. W przeliczeniu na liczbę mieszkańców w 2014 r. w gminie pozyskano 3438zł na 1 mieszkańca czyli o 1398 zł więcej niż w 2012 r. Wartość ta była jednak o połowę mniejsza niż średnia krajowa (7419,45zł). Mimo to, mieszkańcy i podmioty działające na terenie gminy Pruszcz Gdański wykazali się determinacją i skutecznością w pozyskiwaniu finansowania zewnętrznego na inwestycje i rozwój.

2.3.4. Rynek pracy

Gmina Pruszcz Gdański należy do grupy gmin, których mieszkańcy nie mają problemów ze znalezieniem pracy. W gminie, z uwagi na to, że charakteryzuje się ona dużą liczbą mieszkańców, zanotowano także stosunkowo dużą liczbę osób bezrobotnych, jednak ich udział w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym jest niski (rysunek 19). Liczba osób pozostających bez pracy zwiększała się z roku na rok do 2012 r., od którego to zaczęła maleć (rysunek 18). W mieście Pruszcz Gdański odnotowywano podobną, nieznacznie większą liczbę osób bezrobotnych w całym analizowanym okresie.

Rysunek 18. Liczba osób bezrobotnych w powiecie gdańskim w latach 2008-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Odsetek bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Pruszcz Gdański należał do jednych z najmniejszych w powiecie w analizowanym okresie. W żadnym roku nie przekroczył 5%, co oznacza stopę bezrobocia naturalną dla rynku pracy (tzw. bezrobocie frykcyjne). Najniższy jego poziom zanotowano w 2008 r., najwyższy w 2013 r. W porównaniu z rokiem 2008, w 2014 r. odsetek zmniejszył się o 2,3 p. proc.

Podobną sytuację na rynku pracy obserwować można było w gminach wiejskich: Kolbudy, Pszczółki oraz w mieście Pruszcz Gdański. Najmniej korzystna sytuacja charakteryzowała gminy wiejskie: Trąbki Wielkie, Cedry Wielkie i Suchy Dąb.

Rysunek 19. Odsetek bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w powiecie gdańskim w latach 2008-2014

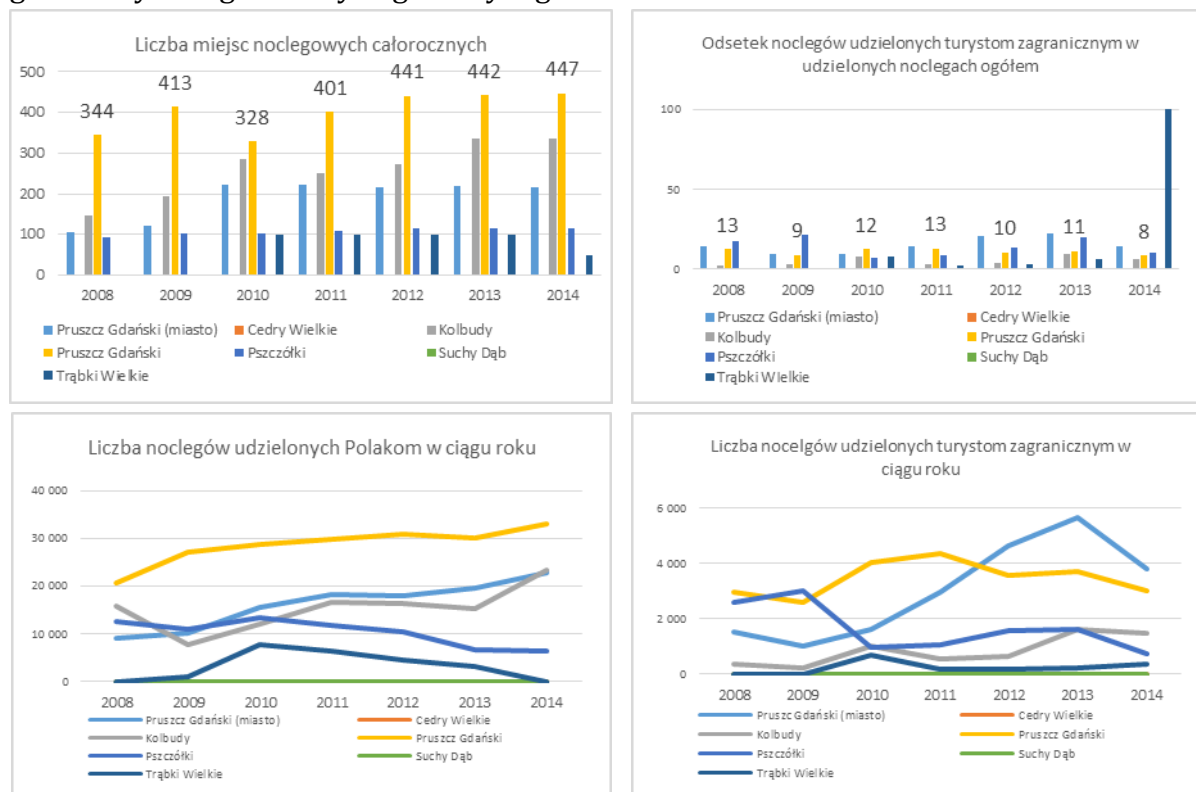
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

2.3.5. Turystyka

W gminie Pruszcz Gdański funkcjonuje 8 obiektów hotelowych oraz 9 gospodarstw agroturystycznych, w których mogą zatrzymać się turyści i skorzystać z atrakcji przygotowanych przez okolicznych mieszkańców i władze gminy. Liczba miejsc noclegowych od 2008 r. rosła, za wyjątkiem roku 2010 (rysunek 20). Gmina jest liderem w powiecie pod względem liczby oferowanych miejsc noclegowych.

Liczba turystów krajowych, którzy korzystają z noclegów, utrzymywała się na zbliżonym poziomie w latach 2009-2013. Zauważalne wzrosty liczby turystów

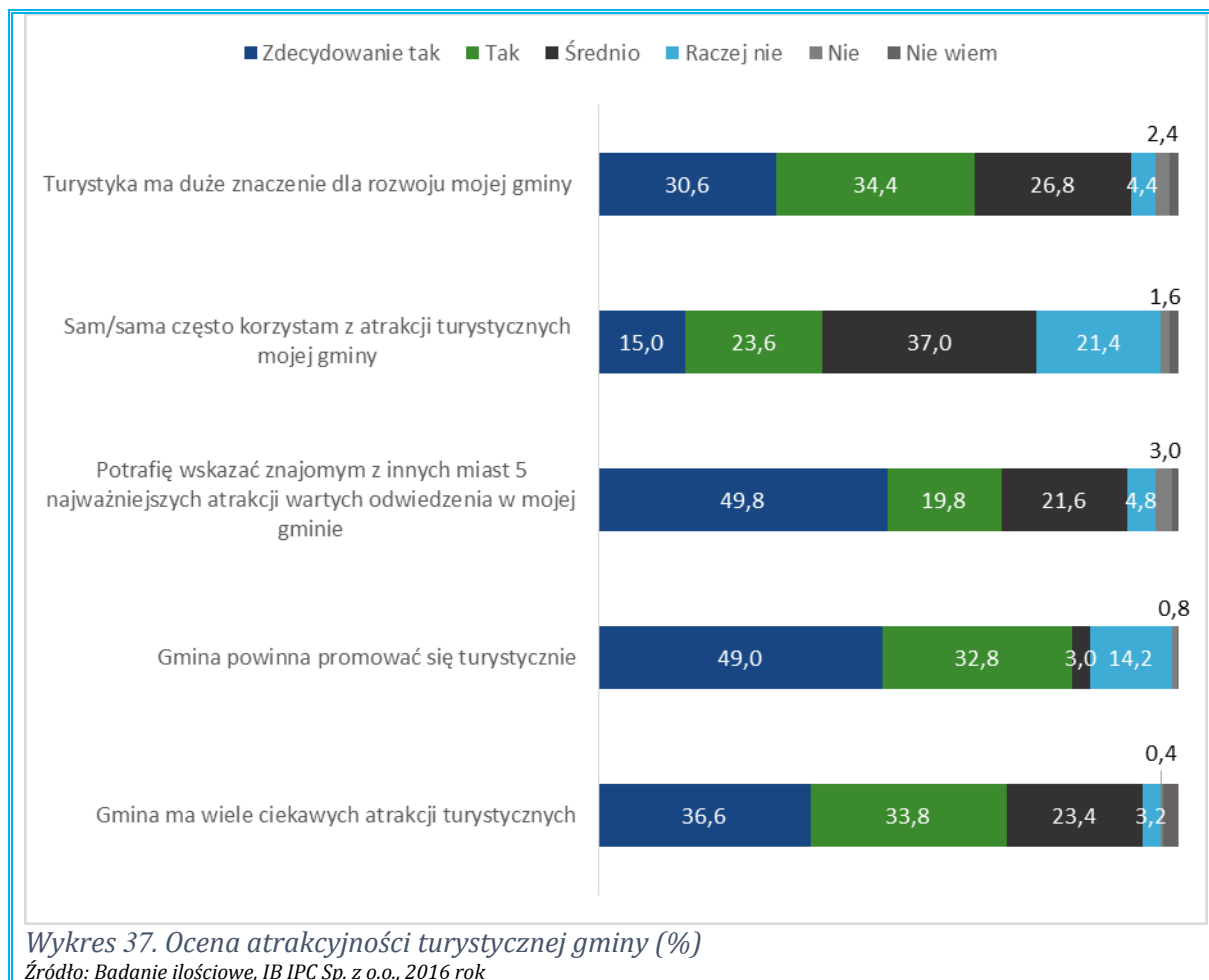
krajowych przyniosły lata 2009 i 2013 r. Wśród gmin powiatu gdańskiego gmina Pruszcz Gdański gościła największą liczbę turystów krajowych. Liczba ta wynosiła od 20 tys. w 2008 r. do ok. 33 tys. w 2014 r. Noclegi udzielone turystom zagranicznym stanowią nieznaczny odsetek w noclegach udzielonych ogółem. Udział ten w analizowanym okresie wynosił od 8 do 13%. Liderem w powiecie pod względem goszczonych zagranicznych gości była gmina Pruszcz Gdański.

Rysunek 20. Liczba miejsc noclegowych i liczba turystów w regionie gdańskim w latach 2008-2014

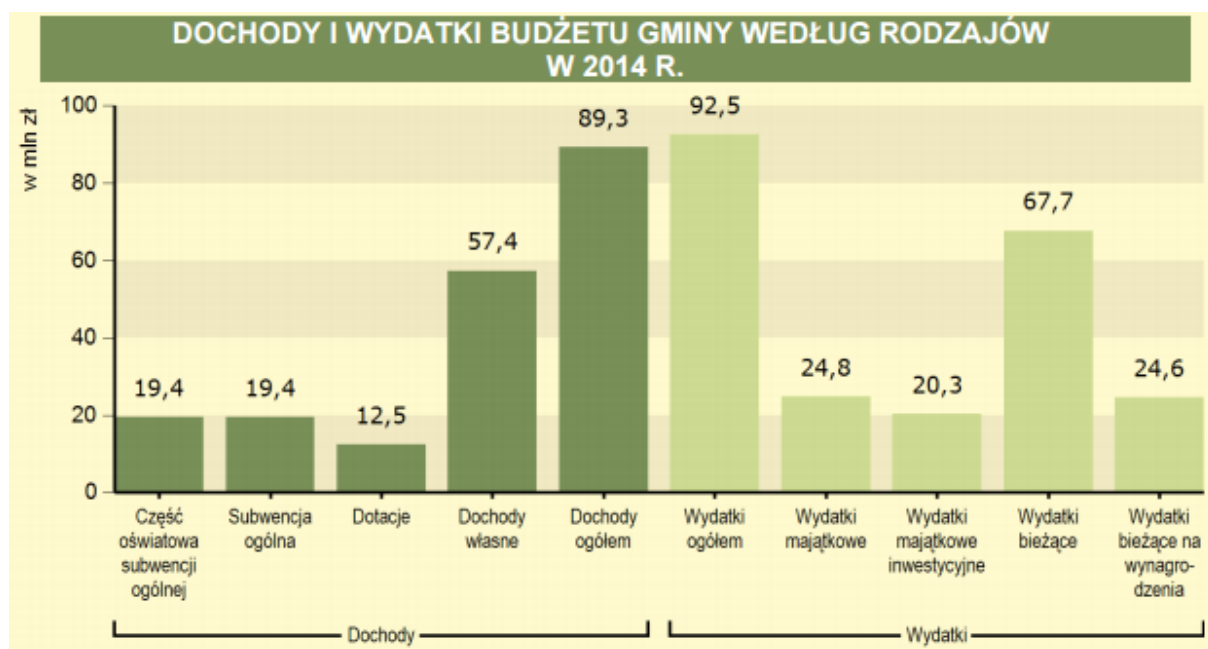
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Mieszkańcy gminy Pruszcz Gdański bardzo pozytywnie oceniają jej atrakcyjność turystyczną. Prawie połowa ankietowanych deklaruje, że nie ma najmniejszych wątpliwości, że potrafiłaby wskazać swoim znajomym 5 najważniejszych atrakcji wartych odwiedzenia w gminie (49,8%). Podobny odsetek respondentów stwierdził, że gmina powinna promować się turystycznie, ponieważ ma wiele ciekawych atrakcji turystycznych (36,6% odpowiedzi „zdecydowanie tak”), a sama turystyka ma duże znaczenie dla rozwoju gminy (30,6%). Mieszkańcy zdają sobie sprawę z ważności turystyki dla rozwoju gminy, prawie 82% zadeklarowało, że powinna promować się poprzez turystykę (suma odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „tak”), ale sami nie korzystają z atrakcji turystycznych swojej gminy. Na częste korzystanie z atrakcji wskazało 38,6% badanych, 37% nie potrafiło określić tej częstotliwości, a ponad jedna czwarta zadeklarowała, że raczej nie korzysta z atrakcji turystycznych, jakie znajdują się w miejscu zamieszkania. W przypadku tych odpowiedzi nie odnotowano istotnych różnic w ocenie przez różne grupy wiekowe lub dochodowe. Warto także zwrócić uwagę, że dane statystyczne wskazują na niewielki realny udział branży turystycznej w gospodarce gminy – przedsiębiorstwa reprezentujące ten sektor to jedynie niecałe 3% podmiotów gospodarczych w gminie.

2.3.6. Budżet gminy

Gmina Pruszcz Gdański w 2014 r. w ramach budżetu pozyskała 98 mln zł, z czego największą część zapewniły transfery pochodzące z podatków dochodowych od osób prawnych i od osób fizycznych (58,1%), co stanowi gorszy wynik, niż w roku poprzednim, kiedy to podatki stanowiły 59,9% dochodów gminy (tabela 7, rysunek 21). Największe wydatki związane były natomiast ze sferą oświatową - pochłonęły one aż 40,4% budżetu.

Rysunek 21. Dochody i wydatki budżetu gminy według rodzajów w 2014 r.

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca, GUS, 2016 r.

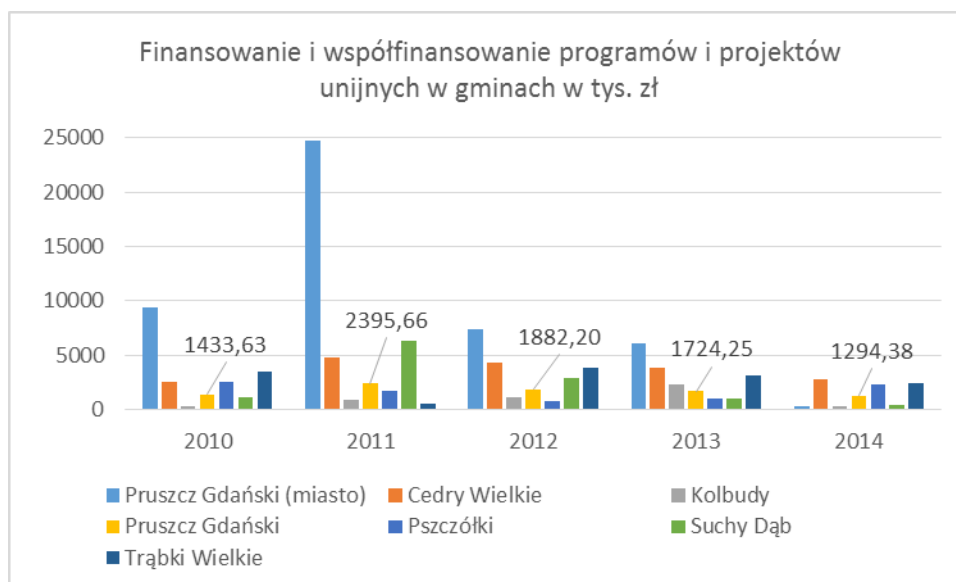
Znaczącymi wydatkami w budżecie były także te związane z transportem i łącznością (19,6%) oraz pomocą społeczną (10,8%). W 2014 r. dochody gminy na 1 mieszkańca wyniosły 3525zł, przy jednoczesnych wydatkach odzwierciedlonych kwotą 3652zł. Dochody własne stanowiły w 2014 r. 64,3% dochodów ogółem, a udział wpływów z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych w dochodach własnych wyniósł 38,8%. W przypadku wydatków majątkowych 82% z nich przeznaczono na cele inwestycyjne, te z kolei stanowiły 22% wydatków ogółem budżetu gminy.

Tabela 7. Struktura dochodów i wydatków budżetu gminy Pruszcz Gdański wg. rodzajów w latach 2012-2014 r.

Pozycja	2012	2013	2014	Pozycja	2012	2013	2014
Dochody ogółem	100	100	100	Wydatki ogółem	100	100	100
Rolnictwo i leśnictwo	0,6	1,4	0,6	Rolnictwo i leśnictwo	7,0	4,6	5,6
Transport i łączność	1,9	3,2	0,4	Transport i łączność	13,2	18,1	19,6
Gospodarka mieszkaniowa	3,4	1,1	0,8	Gospodarka mieszkaniowa	2,2	3,8	1,4
Administracja publiczna	0,2	0,2	0,2	Administracja publiczna	7,2	6,1	6,4
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1,6	1,0	0,7	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1,9	1,8	1,6
Różne rozliczenia	23,7	19,1	23,1	Różne rozliczenia	0,7	-	-
Oświata i wychowanie	4,5	4,4	5,3	Oświata i wychowanie	45,7	42,6	40,4
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	9,2	7,5	8,6	Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	12	10,6	10,8
Edukacja i opieka wychowawcza	0,1	0,1	0,1	Edukacja i opieka wychowawcza	1,4	1,3	1,3
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0,2	0,3	0,2	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2,7	3,7	6,3
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,8	0,1	0,1	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3,5	3,0	3,1
Kultura fizyczna	0,1	1,6	1,0	Kultura fizyczna	0,8	1,9	1,6
Dochody od osób prawnych i od osób fizycznych	53,7	59,9	58,1	Działalność usługowa	0,2	0,1	0,2
Pozostałe	0,0	0,2	0,7	Ochrona zdrowia	0,7	0,9	0,7
				Pozostałe	1,0	1,5	0,9

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca, GUS, 2016 r.

Gmina Pruszcz Gdański w latach 2010-2014 pozyskała łącznie ponad 8,7 mln zł na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych (rysunek 22). Ze względu na koniec okresu programowania Unii Europejskiej były to środki na dokończenie wcześniej rozpoczętych projektów. Dodatkowo, również gminne jednostki organizacyjne pozyskiwały dodatkowe fundusze na działania rozwojowe.

Rysunek 22. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w dochodach gminy w mln zł w latach 2012-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

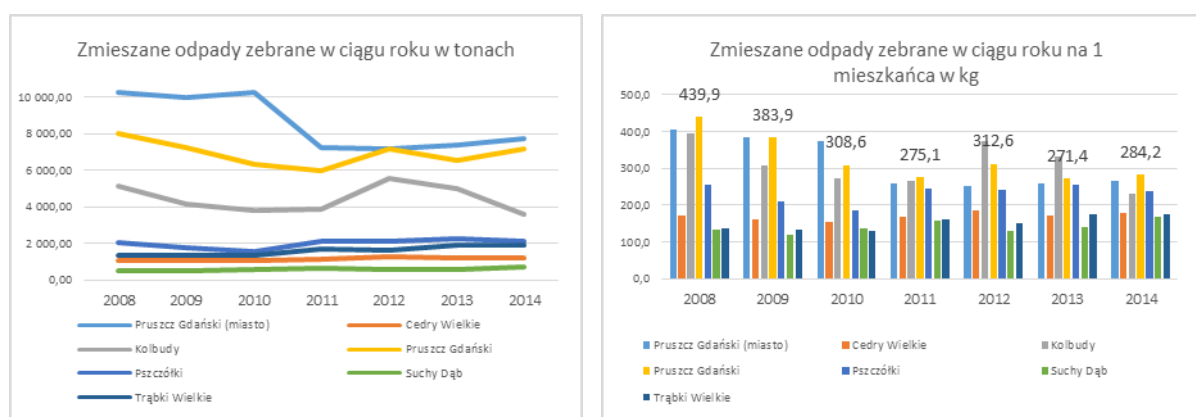
2.4. Środowisko i infrastruktura

2.4.1. Środowisko

Gmina Pruszcz Gdański położona jest w zasięgu trzech regionów fizycznogeograficznych: Pojezierza Kaszubskiego, Pojezierza Starogardzkiego (zachodnia część gminy) i Żuław Wiślanych (wschodnia część). Charakterystyczną cechą środowiska przyrodniczego jest znaczne zróżnicowanie pojezierzy i ich kontrastowość przyrodnicza w stosunku do równiny aluwialnej Żuław Wiślanych. Ze względu na podział powierzchni, gmina Pruszcz Gdański jest gminą rolniczą, powierzchnia gruntów rolnych wynosi ok. 70% całkowitej powierzchni gminy. Potencjał agroekologiczny gminy jest duży, na jej terenie przeważają gleby o wysokiej przydatności rolniczej – klasy od II do IV stanowią 80% gruntów ornych gminy⁶. Do zasobów przyrodniczych gminy Pruszcz Gdański można zaliczyć 7 pomników przyrody, 2 Obszary Chronionego Krajobrazu (OCK): we wschodniej części gminy - OCK Żuław Gdańskich i w północno-zachodniej - OCK Doliny Raduni.

⁶ Na podstawie: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej gminy Pruszcz Gdański <http://pruszczgdanski.bip.net.pl/?c=286> (dostęp: 18.04.2016)

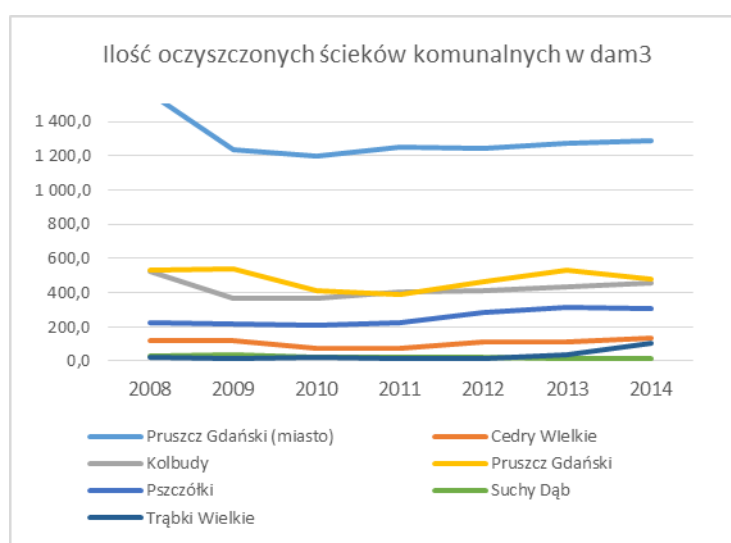
Analiza gospodarki komunalnej wskazuje, że w gminie Pruszcz Gdański w 2014 r. wytworzono ponad 7 tys. ton odpadów zmieszanych. To więcej niż w roku poprzednim, ale mniej niż w 2008 r. (rysunek 23). Biorąc pod uwagę wciąż napływających nowych mieszkańców utrzymanie w miarę stałego poziomu ilości śmieci zmieszanych przy jednoczesnym wzroście ilości śmieci ogółem (zmieszanych i segregowanych), co jest tendencją w krajach wysokorozwiniętych, świadczy o dobrym segregowaniu śmieci przez mieszkańców. Ilość odpadów zmieszanych wytworzonych w gminie jest zbliżona do ilości odpadów, jaką generuje miasto Pruszcz Gdański. Za pozytywny należy uznać także fakt, że maleje ilość odpadów zmieszanych w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W 2008 r. każdy mieszkaniec gminy produkował ok. 440 kg śmieci zmieszanych w ciągu roku. W 2014 r. wartość ta spadła do 285 kg w ciągu roku.

Rysunek 23. Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku w latach 2008-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

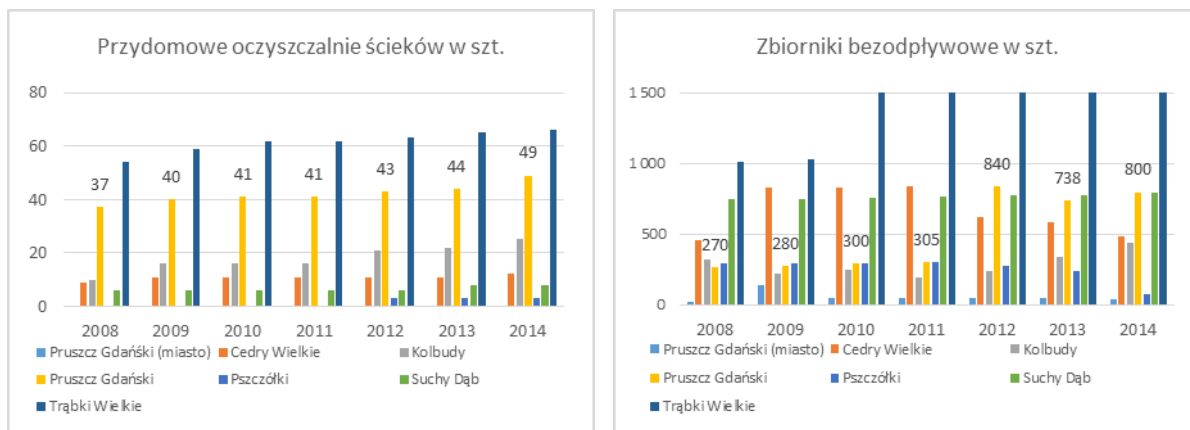
W przypadku oczyszczonych ścieków komunalnych w gminie Pruszcz Gdański, ich ilość nie ulegała znaczącej zmianie jeśli porównać rok 2014 z 2008 (rysunek 24). Było to ok. 500 dam³. W latach 2010-2012 można było zaobserwować mniejszą ilość oczyszczonych ścieków komunalnych niż w innych latach. W porównaniu z innymi gminami podobne wartości dla oczyszczonych ścieków komunalnych wykazywała gmina Kolbudy.

Rysunek 24. Ilość oczyszczonych ścieków komunalnych w dam³ w powiecie gdańskim w latach 2008-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

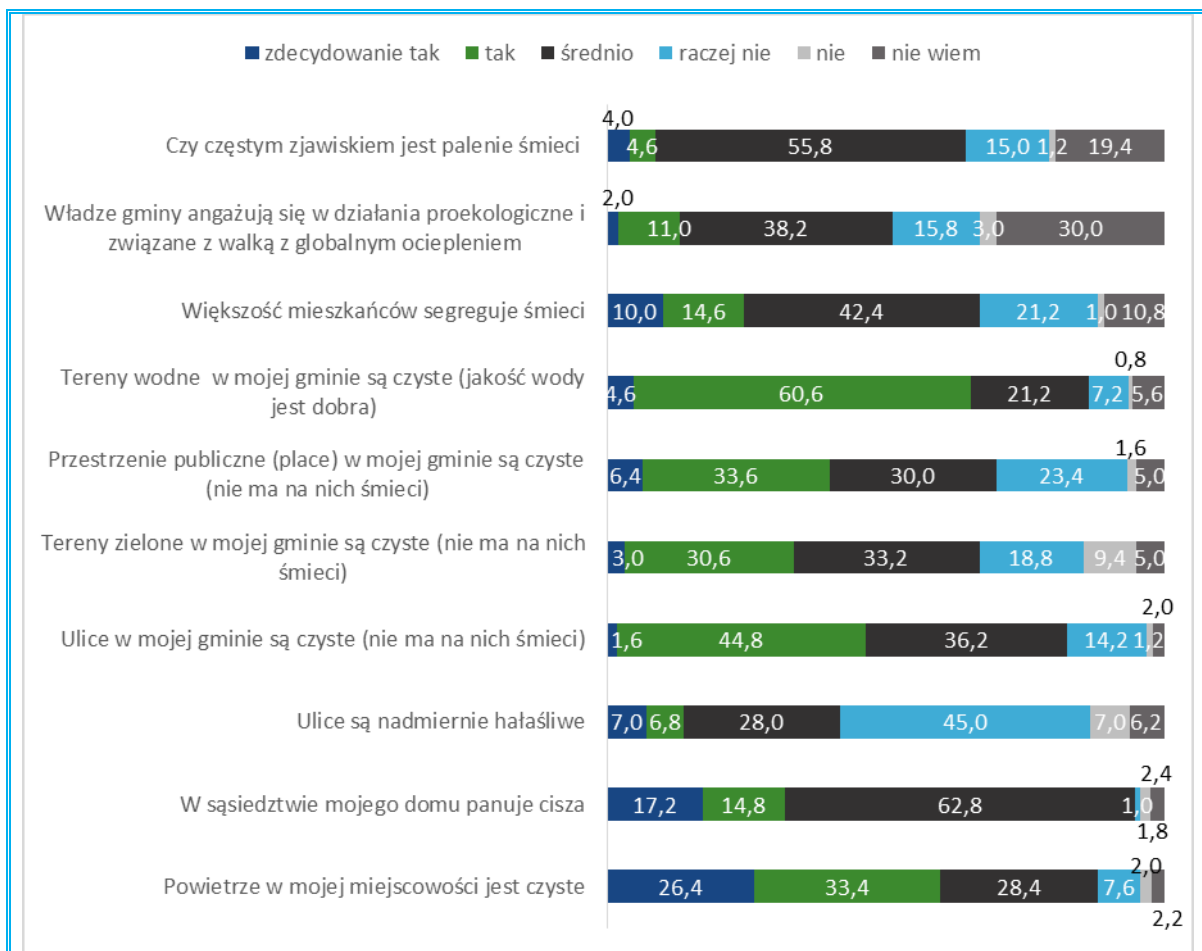
Rysunek 25. Przydomowe oczyszczalnie ścieków i zbiorniki bezodpływowe w powiecie gdańskim w latach 2008-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Oprócz rozwiniętej sieci kanalizacyjnej w gminie Pruszcz Gdański (patrz punkt 2.4.2.) gospodarowanie zanieczyszczeniami płynnymi wspierają przydomowe oczyszczalnie ścieków oraz zbiorniki bezodpływowe. W 2014 r. w gminie Pruszcz Gdański było prawie 50 przydomowych oczyszczalni ścieków oraz 800 zbiorników bezodpływowych (rysunek 25). W przypadku przydomowych oczyszczalni ścieków gmina jest jednym z liderów w powiecie (wraz z gminą Trąbki Wielkie).

W opinii mieszkańców, największym atutem gminy Pruszcz Gdański pod względem stanu środowiska naturalnego jest jakość terenów wodnych oraz czystość powietrza. Właśnie czystość powietrza za bardzo dobrą uznało 26,4% badanych, a 33,4% ankietowanych oceniło, że powietrze w gminie jest po prostu czyste (odpowiedź „tak”). Biorąc pod uwagę sumę odpowiedzi pozytywnych („zdecydowanie tak” i „tak”) czystość powietrza znalazła się na drugim miejscu wśród ocenianych aspektów środowiskowych. Na pierwszym miejscu znalazła się czystość terenów wodnych, która uzyskała 65,2% pozytywnych odpowiedzi. Pozytywnie jest również oceniany spokój na ulicach – 52% badanych stwierdziło, że nie są one hałaśliwe, jednak już 62,5% badanych stwierdziło, że w sąsiedztwie ich domów ani nie panuje cisza, ani nie jest zbyt hałaśliwie. Podobnie ambiwalentnej odpowiedzi udzielono na pytanie dotyczące częstości zjawiska palenia śmieci. Mimo, że w doręczanej do domów gazetce gminnej często pojawiają się informacje związane z ochroną środowiska, 30% mieszkańców nie wie, czy władze gminy walczą w jakikolwiek sposób z globalnym ociepleniem.

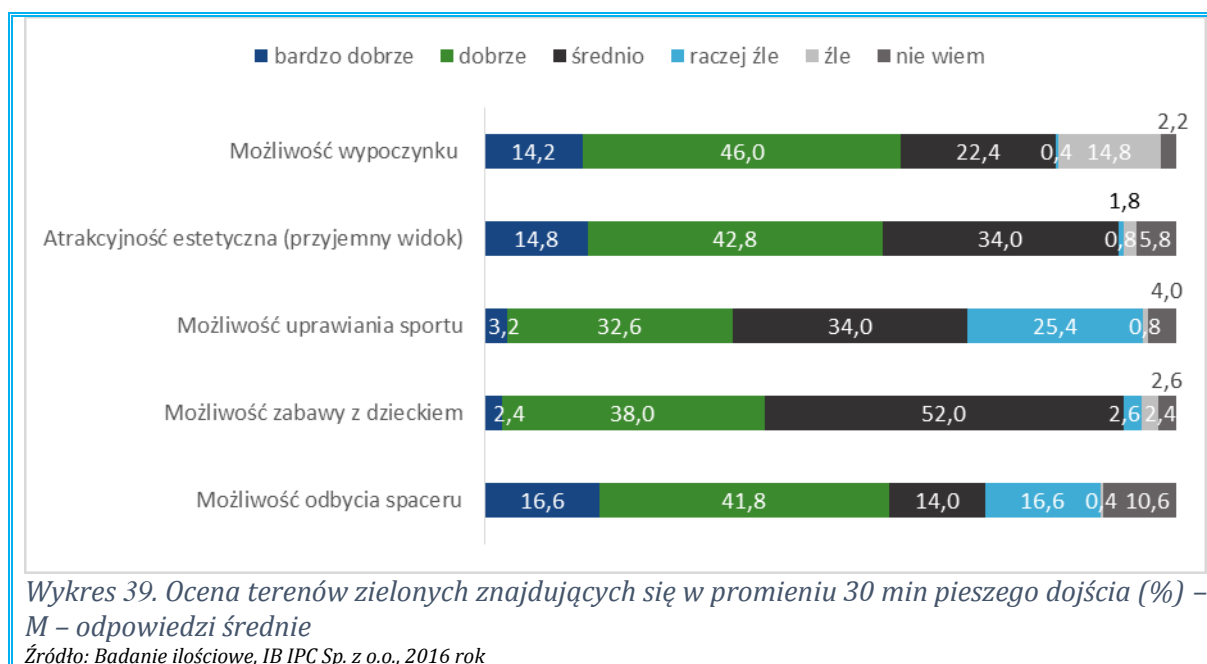

Wykres 38. Ocena stanu środowiska w gminie (%) – M – odpowiedzi średnie

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

60,2% badanych stwierdziło, że w promieniu 30 min dojścia pieszego są tereny zielone, które umożliwiają odpoczynek i dodatkowo są one oceniane pozytywnie. 58,4% badanych docenia natomiast tereny, gdzie można spacerować, 57,6% ankietowanych uważa, że tereny te są estetyczne i w trakcie spaceru, wypoczynku można podziwiać przyjemne widoki. Ponad połowa badanych miała ambiwalentne zdanie na temat terenów zielonych w zasięgu 30 min spaceru, gdzie można pobawić się z dzieckiem. Możliwość zabawy z dzieckiem została nieco lepiej oceniona przez kobiety niż przez mężczyzn ($M=2,57:2,71$). Najgorzej w ocenie wypadła możliwość uprawiania sportu – 25,4% ankietowanych źle oceniło tereny zielone w najbliższej okolicy pod kątem możliwości uprawiania sportu.

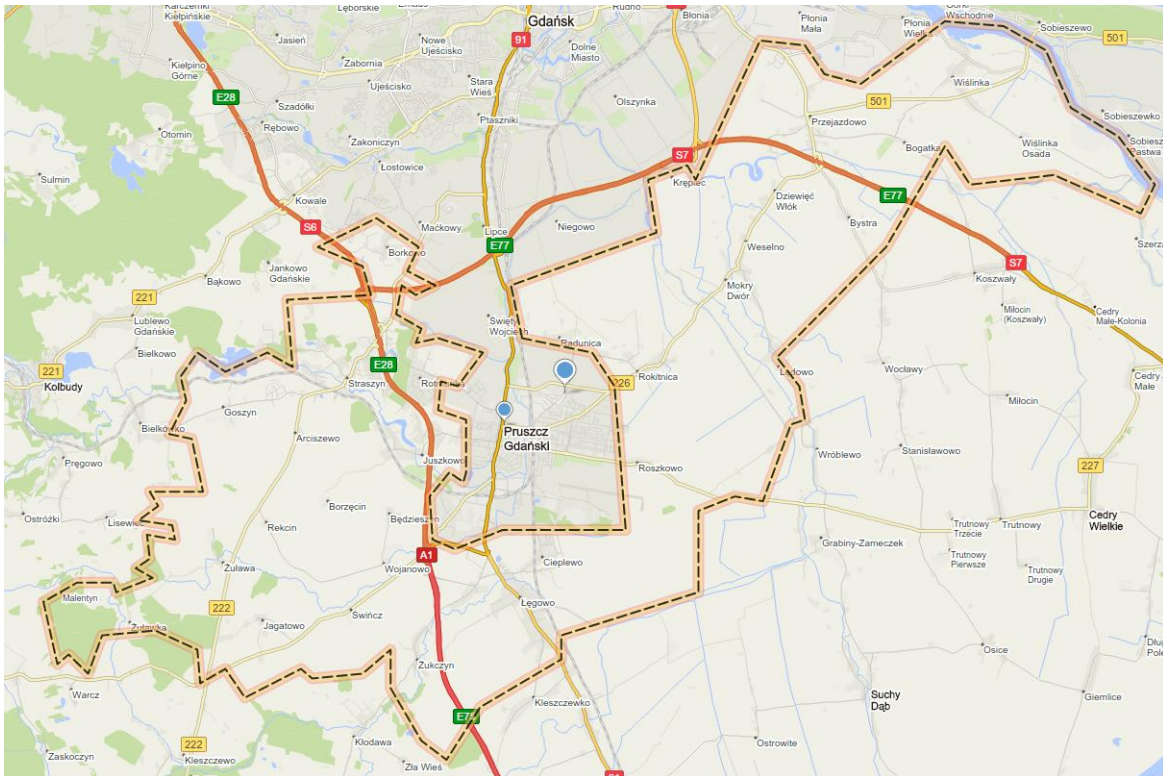

2.4.2. Infrastruktura techniczna

Gmina Pruszcz Gdański leży w północnej części województwa pomorskiego. Przez jej teren, z północy na południe, przebiegają ważne szlaki komunikacyjne kluczowe dla całego województwa (rysunek 26). Nadrzędny układ komunikacyjny tworzy droga ekspresowa nr S6 (Łęgowo – Gdynia – Koszalin – Szczecin), droga ekspresowa nr S7 (Gdańsk – Elbląg – Warszawa – Radom – Kielce – Chyżne) oraz droga krajowa nr 91 (Gdańsk – Łódź). Przez gminę przebiegają także drogi wojewódzkie: nr 222 (Gdańsk – Starogard Gdański – Skórcz), nr 226 (Przejazdowo – Pruszcz Gdański – Horniki Dolne), nr 227 (Pruszcz Gdański – Cedry Małe), nr 501 (Przejazdowo – Sobieszewo – Krynica Morska).

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa Gdynia - Warszawa. Stacje kolejowe znajdują się w Pruszczu Gdańskim i w Cieplewie. Na tej drugiej stacji zatrzymują się pociągi osobowe kursujące na trasie Gdynia – Bydgoszcz oraz pociągi Szybkiej Kolei Miejskiej, które kursują na trasie Gdynia – Tczew. Na terenie gminy znajduje się wiele elementów krajowego układu kolejowego: magistrala i linia pierwszorzędna Śląsk – Porty (E 65) z odgałęzieniem w Tczewie do Warszawy, linia Pruszcz Gdański – Przeróbka Port Północny (drugorzędna towarowa), linia miejscowego znaczenia Pruszcz Gdański – Kartuzy – Lębork, na odcinku Gdańsk – Kartuzy ruch się nie odbywa, stacja węzłowa Pruszcz Gdański obsługuje bardzo duży ruch towarowy i pasażerski⁷.

⁷ na podstawie: Strategia Rozwoju Gminy Pruszcz Gdański na lata 2007 – 2020
http://pruszczgdanski.pl/images/docs/urząd_gminy/zagospodarowanie/Strategia_Pruszcz_Gdanski_2007_03_06.pdf (dostęp: 18.04.2016)

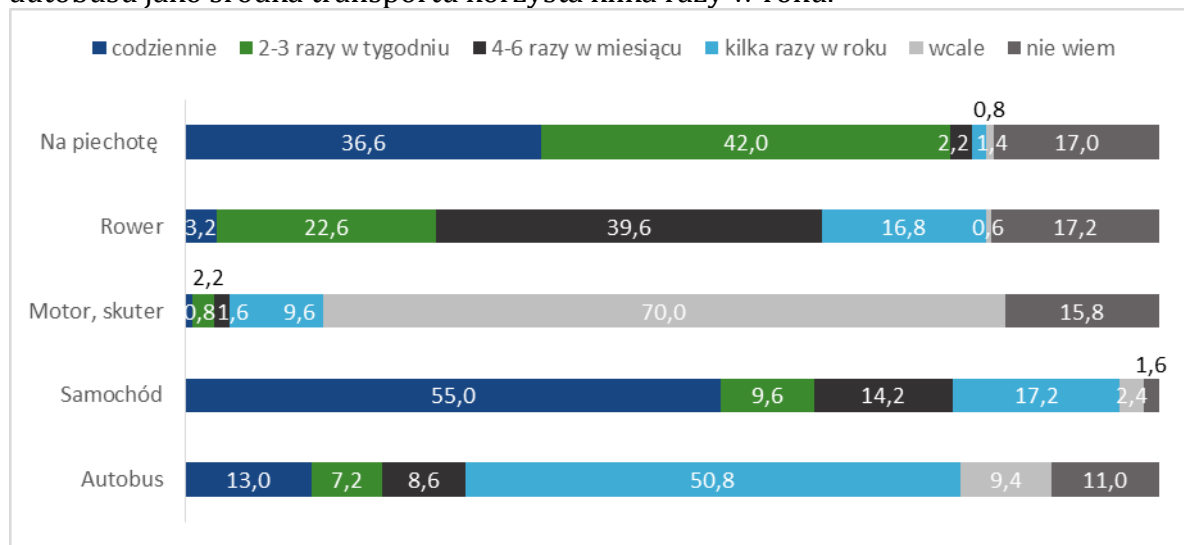

Rysunek 26. Przebieg dróg krajowych i wojewódzkich na terenie gminy Pruszcz Gdański

Źródło:

<https://mapa.targeo.pl/gmina%20pruszcz%20gda%C5%84ski,24,18.6820117,54.2710374?data=eyJmdHMiOnciSI6lmdtaW5hIHBydXN6Y3ogZ2RhXHUwMTQ0c2tpliwiZSI6ImFkcmVzLTM5MkxkNzMiYjF0=>

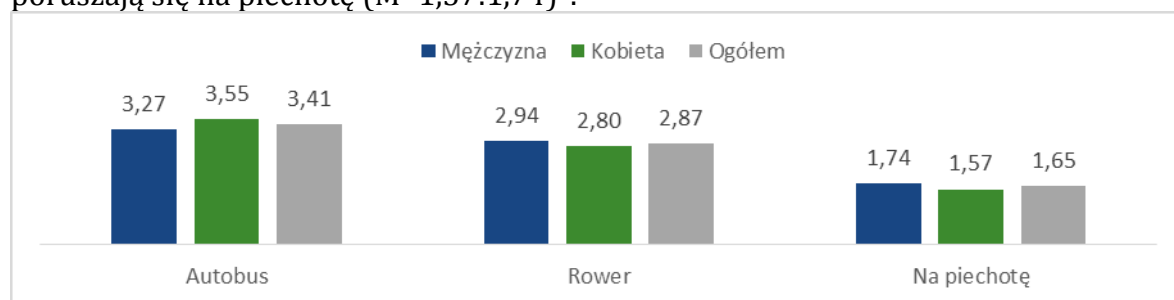
W trakcie badania mieszkańców osobny blok pytań dotyczył komunikacji w gminie Pruszcz Gdański. Na początku zapytano respondentów jak często korzystają z różnych środków transportu. Okazuje się, że najczęściej mieszkańcy gminy korzystają z samochodu – połowa badanych wskazała na jego codzienne użytkowanie (55%), ponad jedna trzecia mieszkańców (36,6%) codziennie porusza się na piechotę. Rower jest zdecydowanie bardziej popularny niż autobus – co najmniej 4-6 razy w miesiącu rowerem porusza się 65,4% badanych, podczas gdy z taką częstotliwością autobusem porusza się 28,8% badanych. Ponad połowa mieszkańców gminy deklaruje, że z autobusu jako środka transportu korzysta kilka razy w roku.

Wykres 40. Częstotliwość korzystania z różnych środków transportu (%)

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

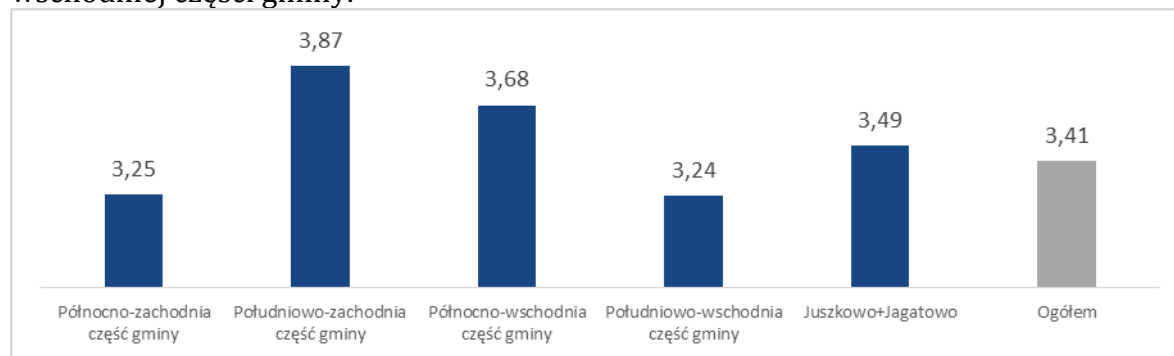
Istotne różnice w podziale na płeć odnotowano w przypadku korzystania z autobusu czy roweru, a także w deklaracji przemieszczania się na piechotę po miejscowości zamieszkania. Nieco częściej z autobusu korzystają mężczyźni ($M=3,27:3,55$), rower nieco częściej użytkują kobiety ($M=2,80:2,94$), kobiety również częściej deklarują, że poruszają się na piechotę ($M=1,57:1,74$)⁸.

Wykres 41. Istotne różnice w częstotliwości użytkowania środków transportu w podziale na płeć (1-codziennie, 5-wcałe); M- średnie z odpowiedzi

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

Dekomponując wyniki na poszczególne części gminy nie odnotowano znaczących różnic w częstotliwości użytkowania samochodu, roweru, skutera czy motoru. Istotne różnice wystąpiły w przypadku częstotliwości korzystania z autobusu – najczęściej tym środkiem transportu poruszają się mieszkańcy północno-zachodniej i południowo-wschodniej części gminy.

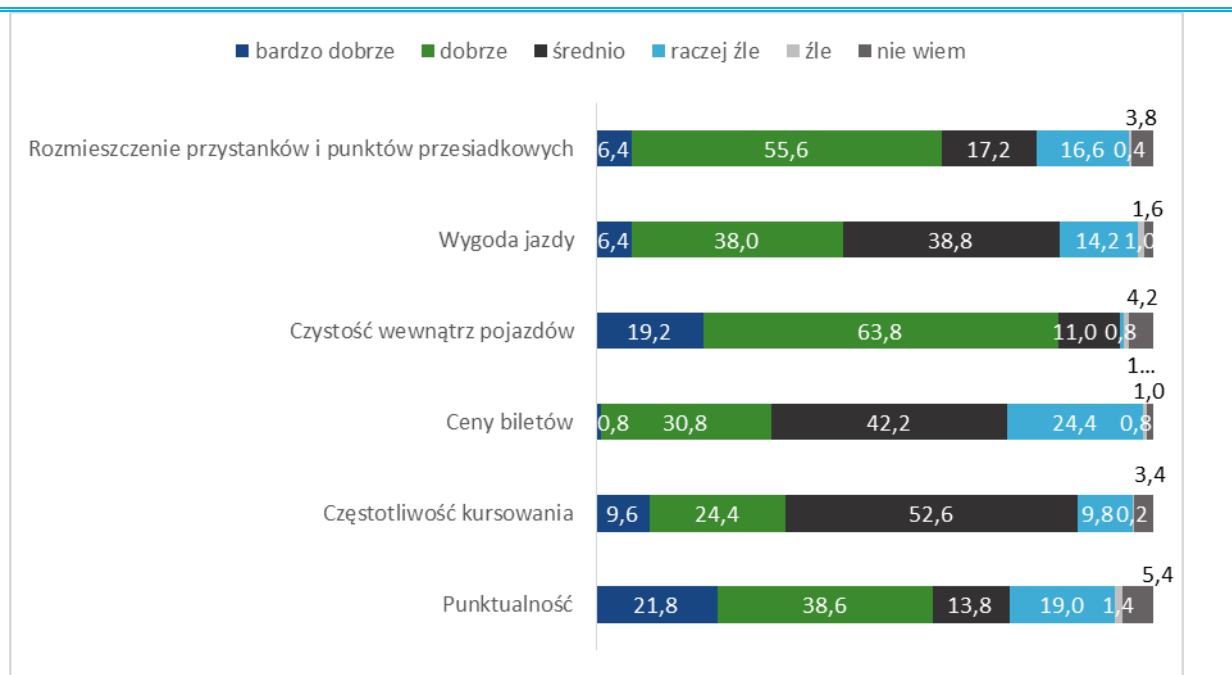

Wykres 42. Częstotliwość korzystania z autobusów w poszczególnych regionach (1-codziennie, 5-wcałe); M- średnie z odpowiedzi

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

W kolejnym pytaniu badani oceniali działanie komunikacji gminnej. Ponad jedna piąta mieszkańców gminy Pruszcz Gdański bardzo dobrze oceniła punktualność komunikacji gminnej (21,8%), 19,2% badanych bardzo pozytywnie oceniło również czystość wewnątrz pojazdów. Sumując pozytywne odpowiedzi („bardzo dobrze” i „dobrze”) najlepiej oceniana jest czystość (83%). 62% ankietowanych również pozytywnie ocenia rozmieszczenie przystanków i punktów przesiadkowych, a 60,4% badanych pozytywnie oceniło punktualność środków transportu publicznego. To, co w ocenie wypadło najgorzej, to ceny biletów – 24,4% badanych uznało, że są one „raczej złe”. To nad czym warto pracować, to częstotliwość kursowania środków komunikacji gminnej – ponad połowa badanych oceniła średnio ten aspekt. Dla 34% badanych częstotliwość kursowania jest odpowiednia. Wynik ten jest porównywalny z liczbą badanych, którzy zadeklarowali w miarę regularne korzystanie z komunikacji autobusowej.

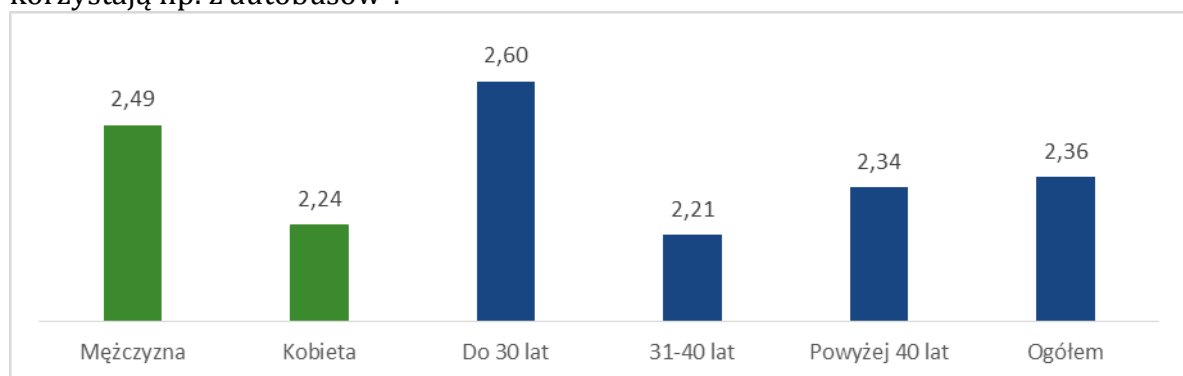
⁸ Z analizy wyłączono odpowiedź „nie wiem”. Wykresy należy odczytywać w ten sposób, że im niższa średnia, tym większa częstotliwość – bliżej odpowiedzi „codziennie” (1-codziennie; 2 – 2-3 razy w tygodniu; 3 – 4-6 razy w miesiącu; 4 – kilka razy w roku; 5 – wcałe).

Wykres 43. Ocena funkcjonowania komunikacji miejskiej (%)

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

Osoby w różnym wieku miały odmienne zdanie na temat punktualności środków komunikacji gminnej. Najbardziej pozytywną ocenę wystawiły osoby pomiędzy 31 a 40 rokiem życia ($M=2,21$), najgorzej punktualność środków transportu publicznego ocenili najmłodsi respondenci – do 30 lat ($M=2,60$). Nieco lepiej punktualność oceniają kobiety, niż mężczyźni. Warto natomiast dodać, że to właśnie mężczyźni deklarowali, że częściej korzystają np. z autobusów⁹.

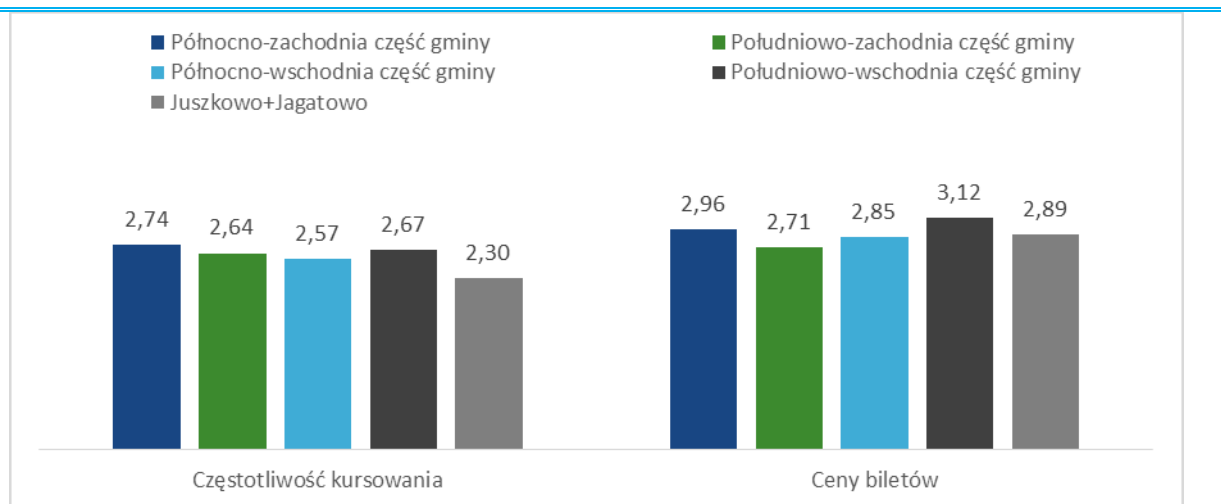

Wykres 44. Punktualność w podziale na płeć oraz wiek, (1 bardzo dobrze, 5- źle), M- średnie z odpowiedzi

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

Pod względem częstotliwości kursowania najlepiej transport publiczny ocenili mieszkańcy Juszkowa i Jagatowa ($M=2,30$), natomiast do cen biletów najwięcej zastrzeżeń mają mieszkańcy południowo-zachodniej części gminy Pruszcz Gdański ($M=2,71$).

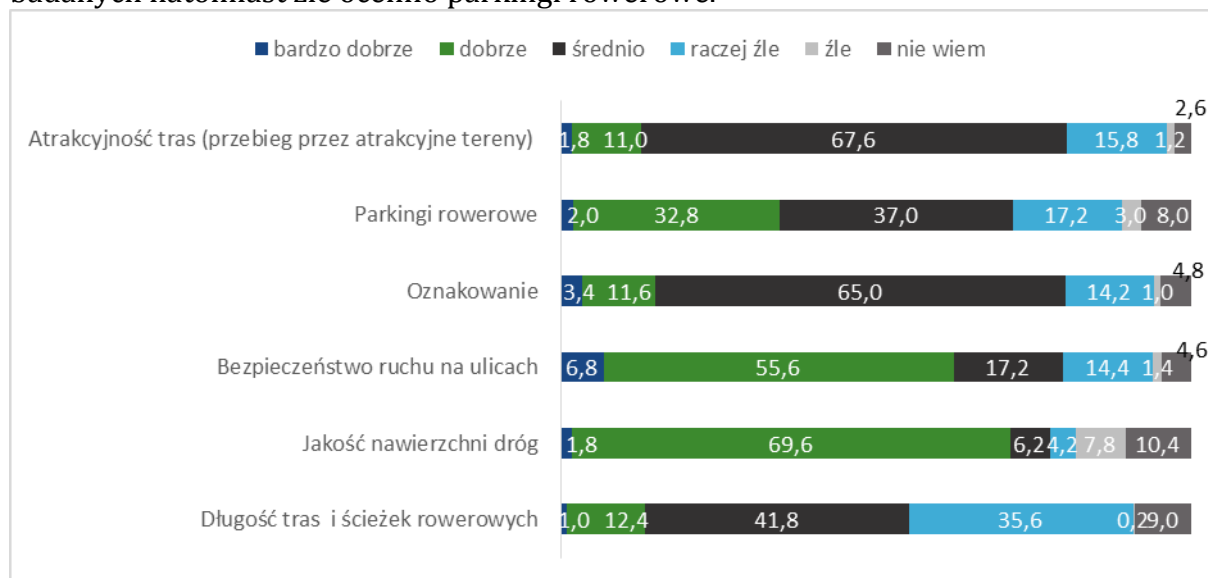
⁹ Z analizy wyłączono odpowiedź „nie wiem”. Wykresy należy odczytywać w ten sposób, że im niższa średnia, tym lepsza ocena – bliżej odpowiedzi „bardzo dobrze” (1- bardzo dobrze; 2 – dobrze; 3 –średnio; 4 – raczej źle; 5 – źle).

Wykres 45. Istotne różnice w funkcjonowaniu komunikacji gminnej ze względu na miejsce zamieszkania; (1 bardzo dobrze, 5- źle), M- średnie z odpowiedzi

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

Warunki do jazdy rowerem w gminie nie uzyskały wysokich wskaźników najlepszych ocen (bardzo dobrych). Za dobrą 69,6% badanych uznało jakość nawierzchni dróg, a 55,6% badanych wskazało na bezpieczeństwo ruchu na ulicach. To są dwie najbardziej pozytywnie oceniane kwestie. Natomiast aż 67,6% uznało trasy rowerowe ani za atrakcyjne, ani za nieatrakcyjne, podobnie wyglądała ocena oznakowania (65%). Ponad jedna trzecia badanych (35,6%) uznała za złą długość tras i ścieżek rowerowych. 17,2% badanych natomiast źle oceniło parkingi rowerowe.

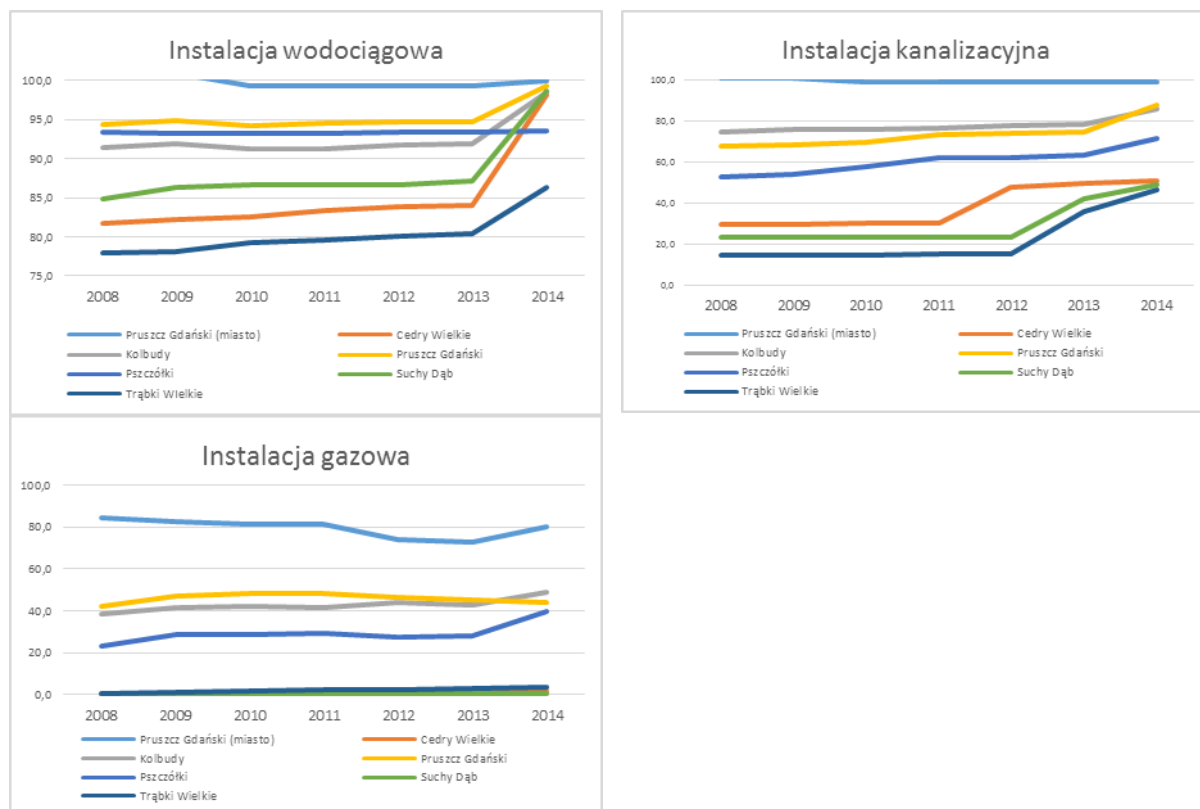
Wykres 46. Ocena warunków do jazdy rowerem w gminie (%)

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

Gmina Pruszcz Gdański charakteryzuje się wysokim wskaźnikiem zwodociągowania (99,4% w 2014 r.). Jest on wyższy od średniej krajowej i średniej wojewódzkiej, ale nie odbiega znacząco od pozostałych okolicznych gmin (rysunek 27). Znaczące inwestycje w poprzedzających latach spowodowały, że procent ludności korzystającej z wodociągów wzrósł w 2014 r. we wszystkich gminach w powiecie. Bardzo wysokim poziomem skanalizowania charakteryzowały się gminy: Pruszcz Gdański, Kolbudy, Pszczółki oraz miasto Pruszcz Gdański. We wszystkich badanych gminach zaobserwować można było

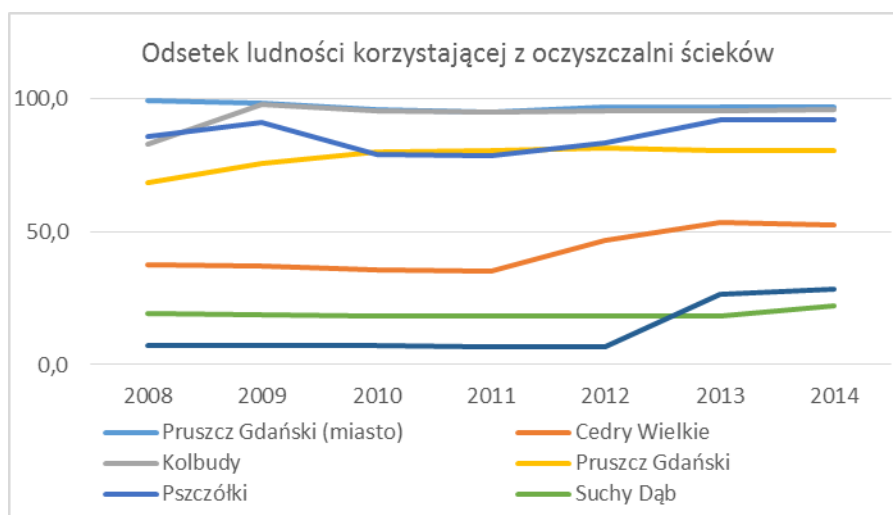
znaczną poprawę tego wskaźnika po 2012 r. W 2014 r. wysoki wskaźnik zgazyfikowania dotyczył także gmin: Pruszcz Gdański, Kolbudy i Pszczółki oraz miasta Pruszcz Gdański. Obserwując okolice gminy Pruszcz Gdański można stwierdzić, że gmina, jak i sąsiednie: Kolbudy, Pszczółki i miasto Pruszcz Gdański, stanowią bardzo dobrze wyposażony infrastrukturalnie obszar, który może być atrakcyjny dla mieszkańców, szczególnie w związku z nasilonym procesem migracyjnym z kierunku Trójmiasta. W przypadku gminy Pruszcz Gdański zauważyć należy, że wschodnia część gminy jest zgazyfikowana w dużo mniejszym stopniu niż zachodnia część.

Rysunek 27. Ludność korzystająca z instalacji kanalizacyjnej jako % ogółu ludności w powiecie gdańskim w latach 2008-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W okresie 2008-2014 w gminie Pruszcz Gdański rosła liczba osób, które korzystały z oczyszczalni ścieków (rysunek 28). Wzrost ten nie był duży i wyniósł ok. 11 p. proc. Największy wzrost liczby osób korzystających z oczyszczalni nastąpił w gminie Trąbki Wielkie. W gminach, w których zaawansowanie infrastrukturalne było najwyższe, również do najwyższych należały odsetki ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków.

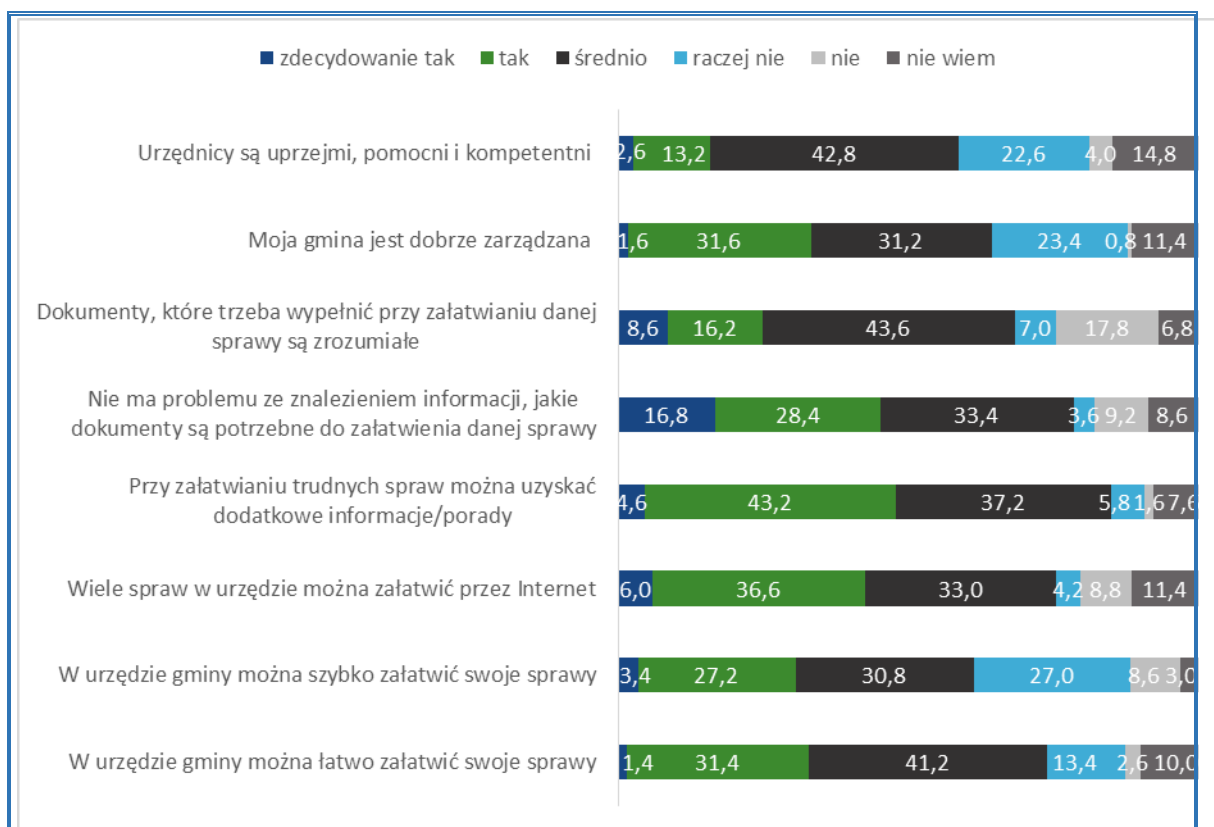
Rysunek 28. Odsetek osób korzystających z oczyszczalni ścieków w ludności ogółem w powiecie gdańskim w latach 2008-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

2.5. Rozwój instytucjonalny

Ogólna ocena jakości działania administracji publicznej przez mieszkańców waha się w większości aspektów pomiędzy opiniami dobrymi i średnimi. Jest to ciekawe w kontekście dobrych i bardzo dobrych wyników uzyskanych w pytaniu o ogólne zadowolenie z życia w gminie oraz szczegółowe oceny wielu aspektów codziennego jej funkcjonowania. Wydaje się, że mieszkańcy nie do końca łączą sprawne funkcjonowanie urzędu z wysokim poziomem usług publicznych i zainwestowania technicznego gminy. Sytuacja ta powinna być przedmiotem dialogu w trakcie warsztatów strategicznych. W kontekście działalności administracji publicznej mieszkańcy najlepiej ocenili możliwość znalezienia informacji, jakie dokumenty są potrzebne do załatwienia danej sprawy w urzędzie – blisko połowa badanych (45,2%) ten aspekt oceniło pozytywnie lub bardzo pozytywnie, a kolejne 33,4% średnio. Podobnie, 47,8% mieszkańców gminy Pruszcz Gdański uważa że przy załatwianiu trudnych spraw można uzyskać dodatkowe informacje, porady. Dobrze wypadła też kwestia e-usług – ponad 40% badanych uważa, że wiele spraw można załatwić przez Internet, co jest wskaźnikiem bardzo wysokim. Gorzej ocenione aspekty czas załatwiania swoich spraw – według 35,6% badanych w urzędzie gminy spędza się zbyt dużo czasu, słabiej oceniono także postawy pracowników gminy i zrozumiałość dokumentów i formularzy. Należy zwrócić uwagę, że z wyjątkiem tej ostatniej kwestii, w ocenach pojawiło się bardzo niewiele opinii radykalnie negatywnych, co przy niekorzystnym stereotypie urzędnika w Polsce jest pozytywne.

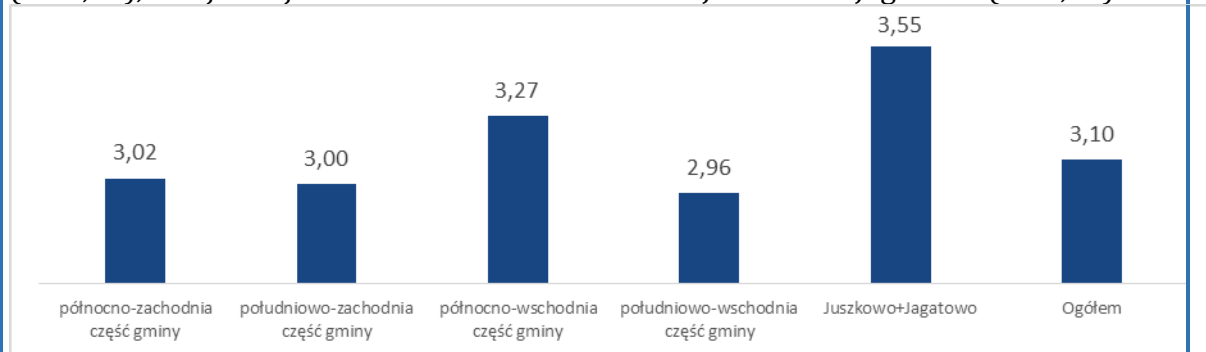

Wykres 47. Ocena jakości usług z zakresu administracji publicznej (%)

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

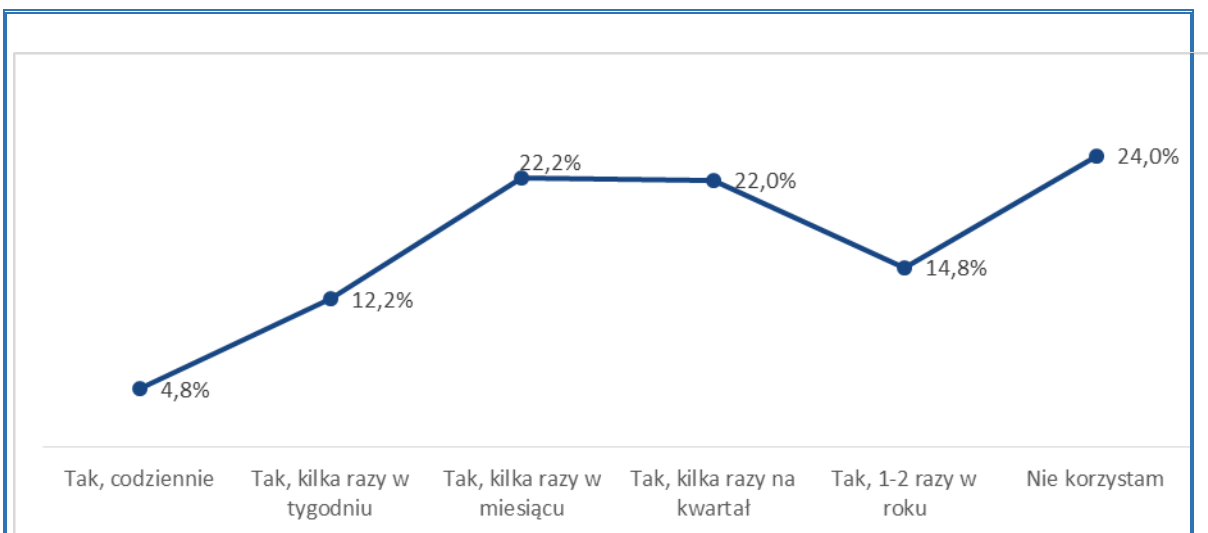
Okazuje się, że zrozumiałość dokumentów, jakie trzeba wypełnić przy załatwianiu swojej urzędowej sprawy różnicuje mieszkańców poszczególnych części gminy. Są one najbardziej czytelne dla mieszkańców południowo-wschodniej części gminy (M=2,96), a najmniej zrozumiałe dla mieszkańców Juskowa i Jagatowa (M=3,55)¹.

Wykres 48. Ocena zrozumiałości dokumentów, jakie należy wypełnić przy załatwianiu danej sprawy w zależności od miejsca zamieszkania (1- bardzo zrozumiałe, 5 - niezrozumiałe); Średnie z odpowiedzi

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

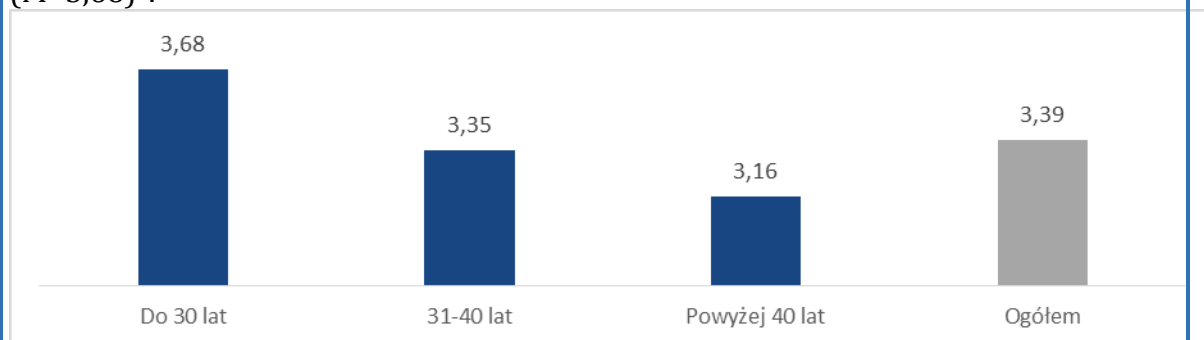
Na stronę internetową gminy 22,2% mieszkańców wchodzi kilka razy w miesiącu. Podobny odsetek badanych wskazał na rzadszą częstotliwość – kilka razy na kwartał. Prawie jedna czwarta mieszkańców gminy Pruszcz Gdański zadeklarowała, że nie korzysta ze strony internetowej.

Wykres 49. Częstość korzystania ze stron internetowych gminy (%)

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

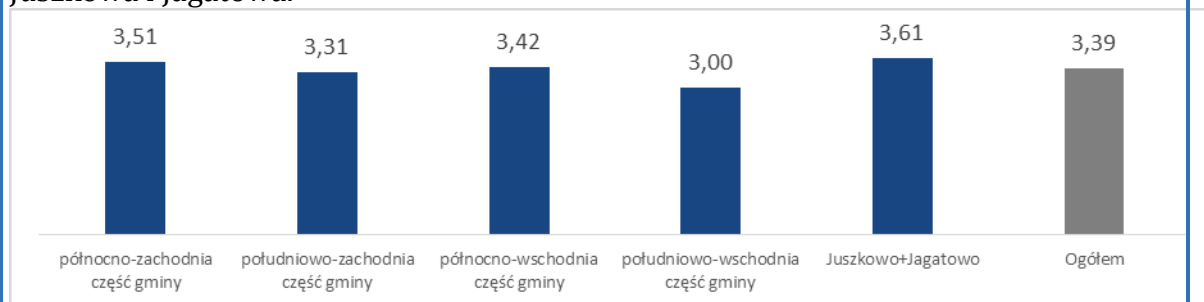
Najczęściej ze strony internetowej gminy korzystają najstarsi mieszkańcy gminy – powyżej 40 lat (M=3,16), najrzadziej zaś najmłodszy badani – do 30 roku życia (M=3,68)¹.

Wykres 50. Częstość korzystania ze stron internetowych gminy w podziale na grupy wiekowe (1-bardzo często, 5-nigdy); M- średnie z odpowiedzi

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

Częstszymi bywalcami na stronach internetowych gminy takich jak: pruszczgdanski.pl czy pruszczgdanski.bip.net.pl, są mieszkańcy południowo-wschodniej części gminy. Najrzadziej strony internetowe odwiedzają mieszkańcy Juskowa i Jagatowa.

Wykres 51. Częstość korzystania ze stron internetowych gminy ze względu na miejsce zamieszkania (1-bardzo często, 5-nigdy); M- średnie z odpowiedzi

Źródło: Badanie ilościowe, IB IPC Sp. z o.o., 2016 rok

3. Pozycja konkurencyjna gminy Pruszcz Gdański na tle powiatu gdańskiego

W ramach analizy porównano gminę miejską Pruszcz Gdański oraz gminy wiejskie ze środkowej części województwa pomorskiego: Cedry Wielkie, Kolbudy, Pszczółki, Suchy Dąb, Trąbki Wielkie, sąsiadujące bezpośrednio z obszarem gminy Pruszcz Gdański. Z analizy wyłączono miasto Gdańsk ze względu na dużą liczbę mieszkańców głównego ośrodka miejskiego.

gmina Pruszcz Gdański (miasto)
gmina Cedry Wielkie
gmina Kolbudy
gmina Pruszcz Gdański
gmina Pszczółki
gmina Suchy Dąb
gmina Trąbki Wielkie

Rysunek 29. Lokalizacja porównywanych gmin

Źródło: <http://slideplayer.pl/slide/831037/>

Dane wykorzystane w analizie zgromadzono na podstawie najnowszych dostępnych informacji w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2014 rok. Dla dobrego zobrazowania sytuacji wykorzystano wielowymiarową analizę porównawczą przeprowadzoną na podstawie 17 wskaźników opisujących trzy sfery rozwoju społeczno-gospodarczego: sferę społeczną, gospodarczą i infrastrukturalno-środowiskową. Dwa z nich miały charakter destymulant (zaznaczono w tekście), pozostałe wskaźniki to stymulanty. Listę wykorzystanych wskaźników przedstawiono poniżej.

Sfera społeczna:

1. ludność przypadająca na 1 aptekę ogólnodostępną (2014),
2. przychodnie lekarskie na 10 tys. mieszkańców (2014),
3. ludność na 1 placówkę biblioteczną (2014),
4. mieszkania oddane do użytku na 1000 mieszkańców (2014),
5. liczba fundacji i stowarzyszeń przypadająca na 10 tys. mieszkańców (2014),
6. wskaźnik obciążenia demograficznego (2014), (destymulanta),

Sfera gospodarcza:

7. podmioty wpisane do REGON przypadające na 10 tys. mieszkańców (2014),
8. osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą przypadające na 1000 ludności (2014),
9. odsetek bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym (2014), (destymulanta),
10. środki finansowe z Unii Europejskiej pozyskane przez różne podmioty w gminie na 1 mieszkańca (2014),
11. liczba udzielonych noclegów na 1000 mieszkańców (2014),
12. liczba pracujących na 1000 mieszkańców (2014),

Sfera infrastrukturalno-środowiskowa:

13. odsetek osób korzystających z instalacji wodociągowej (2014),
14. odsetek osób korzystających z instalacji kanalizacyjnej (2014),
15. odsetek osób korzystających z instalacji gazowej (2014),
16. odsetek osób korzystających z oczyszczalni ścieków (2014),
17. odsetek odpadów poddanych odzyskowi w odpadach wytwarzanych ogółem (2014).

Wyniki analizy:

Sfera społeczna

	Wartości wskaźników						Znormalizowane wartości wskaźników						Σ	Wskaźnik	Miejsce
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6			
Pruszcz Gdański (miasto)	2 923	8	29226	6,5	25	58,7	-0,13	2,08	2,41	-0,13	-0,09	-1,82	2,31	0,39	1
Cedry Wielkie	0	4	6865	3,2	26	50,9	-1,18	0,20	-0,20	-0,92	0,07	0,99	-1,03	-0,17	6
Kolbudy	3 118	4	7796	11,9	33	55,6	-0,06	0,20	-0,09	1,14	1,21	-0,80	1,60	0,27	2
Pruszcz Gdański	8 619	1	5171	14,1	19	53	1,90	-1,21	-0,39	1,67	-1,07	0,15	1,04	0,17	3
Pszczółki	3 002	2	3002	7,9	16	52	-0,11	-0,74	-0,65	0,19	-1,57	0,54	-2,32	-0,39	7
Suchy Dąb	0	2	4159	2	34	50,2	-1,18	-0,74	-0,51	-1,22	1,38	1,28	-0,99	-0,16	5
Trąbki Wielkie	5 438	4	3625	4	26	54	0,76	0,20	-0,57	-0,74	0,07	-0,34	-0,61	-0,10	4

Sfera gospodarcza

	Wartości wskaźników						Znormalizowane wartości wskaźników						Σ	Wskaźnik	Miejsce
	7	8	9	10	11	12	7	8	9	10	11	12			
Pruszcz Gdański (miasto)	1428	101	3,9	3455	909	374	1,18	0,86	0,77	1,35	0,37	2,22	6,75	1,13	1
Cedry Wielkie	733	55	5,6	2414	0	105	-1,09	-1,24	-1,25	0,08	-1,08	-0,53	-5,10	-0,85	5
Kolbudy	1353	104	3,7	1998	1 599	189	0,94	1,00	1,15	-0,43	1,47	0,32	4,46	0,74	3
Pruszcz Gdański	1405	108	4,0	3438	1 389	172	1,11	1,21	0,65	1,32	1,14	0,16	5,59	0,93	2
Pszczółki	1055	87	4,4	1524	800	101	-0,03	0,25	0,11	-1,00	0,20	-0,57	-1,05	-0,17	4
Suchy Dąb	798	63	5,3	2487	0	66	-1,24	-1,22	-1,44	-1,49	-1,02	-0,68	-7,08	-1,18	6
Trąbki Wielkie	686	55	5,8	1126	33	91	-3,48	-3,76	-6,07	-2,86	-1,08	-1,61	18,85	-3,14	7

Sfera infrastrukturalno-środowiskowa

	Wartości wskaźników					Znormalizowane wartości wskaźników					Σ	Wskaźnik	Miejsce
	13	14	15	16	17	13	14	15	16	17			
Pruszcz Gdański (miasto)	99,9	99,4	80,2	96,83	267	0,78	1,47	1,74	1,00	1,07	6,08	1,22	1
Cedry Wielkie	98,2	51,2	1,6	52,59	180	0,41	-0,95	-1,05	-0,48	-0,95	-3,02	-0,60	5
Kolbudy	98,5	85,7	49,0	95,89	231	0,48	0,78	0,63	0,97	0,24	3,10	0,62	3
Pruszcz Gdański	99,4	87,6	44,1	80,41	284	0,67	0,88	0,46	0,45	1,47	3,93	0,79	2
Pszczółki	93,5	71,3	39,5	92,14	239	-0,63	0,06	0,30	0,84	0,42	0,99	0,20	4
Suchy Dąb	98,6	48,9	0,4	22,12	169	0,50	-1,07	-1,09	-1,50	-1,20	-4,37	-0,87	6
Trąbki Wielkie	86,3	46,8	3,6	28	175	-2,21	-1,18	-0,98	-1,29	-1,05	-6,71	-1,34	7

Wskaźnik sumaryczny

	Wskaźnik społeczny	Wskaźnik gospodarczy	Wskaźnik infrastrukturalno-środowiskowy	Wskaźnik sumaryczny	Miejsce
Pruszcz Gdański (miasto)	0,385	1,126	1,215	2,726	1
Cedry Wielkie	-0,172	-0,850	-0,605	-1,627	5
Kolbudy	0,267	0,743	0,620	1,631	3
Pruszcz Gdański	0,173	0,931	0,787	1,891	2
Pszczółki	-0,387	-0,174	0,199	-0,363	4
Suchy Dąb	-0,165	-1,181	-0,873	-2,219	6
Trąbki Wielkie	-0,102	-3,141	-1,342	-4,586	7

Można zauważyć, że zarówno na poziomie ogólnym, jak i w ramach poszczególnych wymiarów analizy, głównym konkurentem gminy jest miasto Pruszcz Gdański, które ze względu na wysoki poziom zurbanizowania w sposób naturalny osiąga wyższe wartości większości wskaźników. Niewiele niższe, a w jednym przypadku wyższe niż gmina Pruszcz Gdański, wartości wskaźników osiąga gmina Kolbudy. Pozostałe gminy powiatu gdańskiego wypadają słabiej w porównaniu o charakterze statystycznym.

4. Podsumowanie badania mieszkańców

Mieszkańcy gminy Pruszcz Gdański najbardziej doceniają rozwój gospodarczy gminy, a także jakość środowiska naturalnego. Pozytywnie oceniono również zagospodarowanie przestrzenne gminy. Duży wskaźnik najlepszych odpowiedzi otrzymała również edukacja w gminie. Nieco gorzej w ocenie wśród mieszkańców gminy Pruszcz Gdański wypadł rozwój sportu i możliwość rekreacji, podobnie oceniono usługi pomocy społecznej. Poprawy również wymaga zaangażowanie obywatelskie mieszkańców. Najgorzej w ocenie wypadł rozwój turystyki i promocji gminy. Według mieszkańców najważniejszymi wyzwaniem dla rozwoju gminy jest walka z bezrobociem, a także promocja gospodarcza i turystyczna gminy.

Mieszkańcy gminy Pruszcz Gdański bardzo pozytywnie oceniają jej atrakcyjność turystyczną. Prawie połowa ankietowanych deklaruje, że nie ma najmniejszych wątpliwości, że potrafiłaby wskazać swoim znajomym 5 najważniejszych atrakcji wartych odwiedzenia w gminie. Badani podkreślili, że gmina powinna promować się turystycznie, ponieważ ma wiele ciekawych atrakcji, a sama turystyka ma duże znaczenie dla rozwoju gminy. Mimo tych deklaracji mieszkańcy nie korzystają często z atrakcji turystycznych swojej gminy.

Jeśli w domach respondentów są dzieci, które chodzą do żłobka, przedszkola czy uczą się w szkole podstawowej (największy odsetek) lub gimnazjum, zwykle są to publiczne instytucje. Żłobki i przedszkola są w gminie dostępne – prawie trzy czwarte mieszkańców stwierdziło, że placówki te znajdują się blisko miejsca zamieszkania. Gorzej natomiast wypadła ocena żłobków i przedszkoli pod względem wyposażenia. Ocena szkół podstawowych i gimnazjów pokazała, że według mieszkańców kształcą one na dobrym poziomie i dobrze przygotowują dzieci do dalszej nauki. To nad czym warto pracować w szkołach podstawowych i gimnazjach, to dostosowanie wyposażenia do potrzeb oraz wymagań. Nieco gorzej mieszkańcy gminy Pruszcz Gdański ocenili dostępność tych placówek – nie są one zlokalizowane tak blisko miejsca zamieszkania,

jak żłobki i przedszkola. Warto również popracować nad opieką poza zajęciami lekcyjnymi – prawie dwie trzecie badanych oceniło ją jedynie średnio.

Jednym z największych atutów gminy Pruszcz Gdański jest jakość środowiska naturalnego. Te wyniki potwierdzają się w ocenie swojego miejsca zamieszkania, gdzie najbardziej pozytywnie wypadł dostęp do terenów rekreacyjnych lub terenów zielonych. Ponad połowa mieszkańców gminy Pruszcz Gdański wskazała, że nie może również narzekać na możliwości zabawy dla dzieci. Również wysoko ocenia się stosunki sąsiedzkie. To co wymaga poprawy, to łatwość parkowania – prawie 40% respondentów uznało, że ma kilka znaczących powodów do narzekania w tej kwestii.

W ciągu ostatniego roku co jedenasty mieszkaniec gminy Pruszcz Gdański raz w tygodniu uczestniczył jako widz w imprezie sportowej. Taka sama część respondentów zadeklarowała, że czynnie uprawia jakąś aktywność: pływa, biega, spaceruje lub jeździ na rowerze. Ponad jedna czwarta ankietowanych zadeklarowała, że co najmniej raz w miesiącu gra zespołowo np. w siatkówkę. Ponadto 42% mieszkańców gminy Pruszcz Gdański w ciągu ostatniego roku raz-dwa razy uczestniczyło jako widz w imprezie sportowej, a prawie jedna trzecia badanych wskazała, że w ubiegłym roku uczestniczyła w masowej imprezie sportowej np. Bieg Żuławski, Bieg Doliną Raduni czy spływ kajakowy. Ponad jedna trzecia mieszkańców zadeklarowała, że ani razu w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie uczestniczyła w zorganizowanych zajęciach sportowych, takich jak aerobik.

Badania wskazują, że mieszkańcy badanego obszaru starają się aktywnie uczestniczyć w różnych przedsięwzięciach. Dodatkowo dobrze oceniają dostęp do terenów rekreacyjnych gminy Pruszcz Gdański, a także ich atrakcyjność. Ponad połowa ankietowanych stwierdziła również, że obiekty i urządzenia sportowe są w dobrym stanie technicznym. Podobny odsetek badanych stwierdził, że konkretne obiekty, urządzenia sportowe są atrakcyjne w gminie, a ich oferta jest bogata i atrakcyjna. Mimo tak pozytywnych ocen ankietowani nie czują przesyty obiektami i urządzeniami sportowymi – prawie 90% mieszkańców stwierdziło, że w gminie ani nie ma wystarczająco dużo, ani zbyt mało obiektów i urządzeń sportowych.

Oprócz tego, że gmina Pruszcz Gdański jest miejscem, w którym żyje się dobrze, w którym jest wysoka jakość środowiska i dobry dostęp do atrakcyjnych terenów rekreacyjnych, w gminie również żyje się bezpiecznie. Nieco lepiej wypadła ocena bezpieczeństwa w trakcie dnia. Najmniej bezpiecznie badani czują się na przystankach komunikacji publicznej. Prawie jedna trzecia wskazała, że czuje się tam bezpiecznie w dzień, a tylko co siódmy ankietowany czuje się tam bezpiecznie w nocy.

Uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych w gminie Pruszcz Gdański wygląda następująco: dzieci ponad połowy mieszkańców gminy nie korzystały z zajęć w świetlicach wiejskich. Prawie 15% badanych wskazała na uczestnictwo w takich zajęciach z częstotliwością raz na tydzień (największy odsetek osób z najmniejszymi dochodami na osobę w gospodarstwie domowym). Ponad połowa ankietowanych 1-2 razy w roku uczestniczy w zajęciach zorganizowanych przez OKSiBP, a ponad jedna czwarta ankietowanych ani razu nie uczestniczyła w tego typu zajęciach. Raz na kwartał ponad jedna czwarta badanych uczestniczy w wydarzeniach związanych z dziedzictwem historycznym, a także korzysta z biblioteki. Imprezy plenerowe, a także koncerty są zdecydowanie bardziej popularne. Z deklaracji respondentów wynika, że tego typu przedsięwzięcia odbywają się w gminie Pruszcz Gdański często – np. jedna piąta badanych deklaruje uczestnictwo w imprezach plenerowych. Ponadto około połowa

badanych mieszkańców gminy deklaruje, że raz na kwartał chodzi do kina OKSiBP, a ponad jedna czwarta, że uczęszcza tam 1-2 razy w roku. Przedstawienia w teatrze OKSiBP to wydarzenie, które przyciąga przeciętnego mieszkańca gminy Pruszcz Gdański z częstotliwością raz na kwartał – ponad 40% wskazań. Co siódmy badany zadeklarował, że uczęszcza na przedstawienia raz na miesiąc, a ponad jedna piąta ankietowanych nie była tam do tej pory.

OKSiBP jest znaczącym ośrodkiem kultury w powiecie – z tym twierdzeniem zgodziło się prawie trzy czwarte badanych. Podobna część ankietowanych twierdzi także, że informacje o wydarzeniach kulturalnych w gminie są dostępne i czytelne, a ponad połowa badanych uważa, że oferta kulturalna gminy Pruszcz Gdański jest dostosowana do potrzeb różnych grup wiekowych. Nie wszyscy jednak byli takimi entuzjastami – ponad jedna trzecia badanych stwierdziła, że w gminie nie ma wystarczająco dużo wydarzeń kulturalnych, a jedna piąta ankietowanych uznała obecną ofertę kulturalną swojej gminy za nieatrakcyjną. Dodatkowo koszty za możliwość uczestnictwa w kulturze są zbyt wysokie dla jednej piątej mieszkańców gminy Pruszcz Gdański.

Badania wskazują, że mieszkańcy gminy najczęściej korzystają z samochodu – połowa badanych wskazała na jego codzienne użytkowanie. Ponad jedna trzecia codziennie porusza się na piechotę. Rower jest zdecydowanie bardziej popularny niż autobus. Ponad połowa mieszkańców gminy deklaruje, że z autobusu jako środka transportu korzysta kilka razy w roku. Komunikacja gminna jest dobrze oceniana przez mieszkańców – doceniają jej czystość, rozmieszczenie przystanków i punktów przesiadkowych, a także punktualność transportu publicznego. To, co w ocenie wypadło najgorzej, to ceny biletów – prawie jedna czwarta badanych uznała, że są one „raczej złe”. To nad czym warto pracować, to częstotliwość kursowania środków komunikacji gminnej – ponad połowa badanych oceniła ją średnio.

Warunki do jazdy rowerem w gminie nie uzyskały wysokich wskaźników najlepszych ocen (bardzo dobrych). To co ceni się w warunkach do jazdy rowerem, to jakość nawierzchni dróg, a także bezpieczeństwo ruchu na ulicach. Były to dwie najbardziej pozytywnie oceniane kwestie. Natomiast ponad dwie trzecie ankietowanych średnio oceniło trasy rowerowe, podobnie wyglądała ocena oznakowania. Ponad jedna trzecia badanych uznała za złą długość tras i ścieżek rowerowych. Co szósty ankietowany źle ocenia parkingi rowerowe.

W bloku dotyczącym środowiska potwierdza się to, że jednym z największych atutów gminy jest jego jakość. Wśród ocenianych aspektów na pierwszym miejscu znalazła się czystość terenów wodnych, na drugim czystość powietrza. Mieszkańcy gminy Pruszcz Gdański mają w swoim zasięgu tereny zielone, które nie dość, że umożliwiają odpoczynek, to również są estetyczne.

W kontekście działalności administracji publicznej mieszkańcy najlepiej ocenili możliwość znalezienia informacji, jakie dokumenty są potrzebne do załatwienia danej sprawy w urzędzie – blisko połowa badanych ten aspekt oceniło pozytywnie lub bardzo pozytywnie, a kolejna 1/3 średnio. Podobnie, blisko połowa mieszkańców gminy Pruszcz Gdański uważa że przy załatwianiu trudnych spraw można uzyskać dodatkowe informacje, porady. Dobrze wypadła też kwestia e-usług – duża liczba badanych uważa, że wiele spraw można załatwić przez Internet, co jest wskaźnikiem bardzo wysokim. Gorzej ocenione aspekty to czas załatwiania swoich spraw – ponad 1/3 badanych sądzi, że w urzędzie gminy spędza się zbyt dużo czasu, słabiej oceniono także postawy pracowników gminy i zrozumiałość dokumentów i formularzy. Należy zwrócić uwagę,

że z wyjątkiem tej ostatniej kwestii, w ocenach pojawiło się bardzo niewiele opinii radykalnie negatywnych, co przy niekorzystnym stereotypie urzędnika w Polsce jest pozytywne.

Na stronę internetową gminy ponad jedna piąta mieszkańców wchodzi kilka razy w miesiącu. Podobny odsetek badanych wskazał na rzadszą częstotliwość – kilka razy na kwartał. Prawie jedna czwarta mieszkańców gminy Pruszcz Gdański zadeklarowała, że nie korzysta ze strony internetowej.

Podsumowując, w większości kwestii gmina Pruszcz Gdański jest przez swoich mieszkańców oceniana dobrze lub bardzo dobrze. Obszary, które wypadły gorzej w analizie powinny być przedmiotem refleksji w trakcie debaty strategicznej.

5. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest elementem oceny zdiagnozowanego potencjału i problemów gminy. W gminie Pruszcz Gdański została opracowana na podstawie serii 5 warsztatów z mieszkańcami gminy zamieszkującymi jej różne obszary. W warsztatach wzięło udział ponad 90 osób i odbyły się one w miejscowościach Straszyn, Rotmanka, Przejazdowo, Jagatowo i Łęgowo w czerwcu 2016.

Przyjęte podejście oznacza, że analiza SWOT zawiera nie tylko elementy wynikające wprost z diagnozy, ale również ocenę mieszkańców. W trakcie warsztatów wspólnie zidentyfikowano mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia gminy. Kolejnym etapem było wartościowanie w celu wyłonienia kluczowych wyzwań rozwojowych. Wartościowanie przeprowadzono w ramach procedur hierarchizacji i wagowania, gdzie każdy z czynników oceniono pod kątem jego kierunku i siły wpływu na rozwój gminy (ocena w skali -5 do +5).

Drugą częścią oceny była istotność danego czynnika dla rozwoju gminy poprzez nadanie wag w skali (0,01 do 1). Iloczyn obu wyników pozwala na ocenę znaczenia danego czynnika i wyłonienie najważniejszych wyzwań rozwojowych. W gminie Pruszcz Gdański wyniki analizy SWOT zrealizowanej na poszczególnych warsztatach uśredniono i zagregowano, tak aby reprezentowała poglądy jak największej grupy mieszkańców.

Tabela 8. Analiza SWOT dla gminy Pruszcz Gdański

Lp.	Silne strony	Wartośćowanie	% odpowiedzi	Znaczenie	Słabe strony	Wartośćowanie	% odpowiedzi	Znaczenie
1.	Walory przyrodnicze (dużo zieleni, naturalne zbiorniki, dużo zwierząt)	7	4,60	mniej istotny	Brak integracji wśród mieszkańców ("traktują domy jako sypialnie")	25	16,50	kluczowy
2.	Dostęp do akwenów wodnych	3	2,01	mniej istotny	Infrastruktura nie nadążająca za wzrostem liczby mieszkańców	5	3,27	mniej istotny
3.	Bogate zaplecze sportowe/bogata oferta kulturalno-sportowa	6	3,70	mniej istotny	Brak rąk do pracy	2	1,49	mniej istotny
4.	Bardzo dobre zarządzanie z wykorzystaniem środków unijnych	10	6,99	kluczowy	Budynek Urzędu Gminy nie spełnia żadnych standardów obsługi	4	2,38	mniej istotny
5.	Oświata z zapleczem sportowym/wysoki poziom szkolnictwa	19	12,67	kluczowy	Brak własnej oczyszczalni ścieków	10	6,54	kluczowy
6.	Młody wiek mieszkańców	17	11,53	kluczowy	Ścieżki pieszo-rowerowe/chodniki	8	5,18	kluczowy
7.	Tereny rekreacyjne	2	1,41	mniej istotny	Brak miejsc parkingowych/także przy świetlicach	3	1,74	mniej istotny
8.	Lokalizacja - bliskość aglomeracji	26	17,48	kluczowy	Komunikacja	8	5,54	kluczowy
9.	Infrastruktura techniczna	11	7,13	kluczowy	Dzienne domy seniorów – niewystarczająca oferta	6	3,87	mniej istotny
10.	Rozwój gospodarczy	8	5,03	mniej istotny	Infrastruktura drogowa	8	5,13	mniej istotny
11.	Przedszkola	2	1,01	mniej istotny	Oświetlenie	4	2,69	mniej istotny

12.	Powiązania komunikacyjne	9	5,71	mniej istotny	Opieka zdrowotna	3	2,15	mniej istotny
13.	Niskie bezrobocie	6	4,27	mniej istotny	Brak centrum miejscowości (np. centrum kulturalne)	2	1,14	mniej istotny
14.	Położenie - bliskość morza	2	1,34	mniej istotny	Zbyt duże zagęszczenie mieszkańców na km kw.	1	0,65	mniej istotny
15.	Bezpieczeństwo	2	1,34	mniej istotny	polityka przestrzenna gminy	1	0,65	mniej istotny
16.	Sprawność obsługi w urzędzie	3	2,01	mniej istotny	Brak terenów rekreacyjnych, np. basen	5	3,17	mniej istotny
17.	Napływ nowych mieszkańców, w tym przedsiębiorców	2	1,34	mniej istotny	Zbiornik retencyjny	6	3,92	mniej istotny
18.	Łatwy dostęp do urzędu	3	2,01	mniej istotny	Brak ekranów dźwiękochłonnych	1	0,65	mniej istotny
19.	Istniejący plan zagospodarowania	1	0,67	mniej istotny	Opieszałość i oporność organów administracji (gminnej)	1	0,65	mniej istotny
20.	Węzeł autostradowy	1	0,67	mniej istotny	Kanalizacja	10	6,54	kluczowy
21.	Atrakcyjne i zróżnicowane środowisko naturalne	1	0,67	mniej istotny	Gazyfikacja	1	0,65	mniej istotny
22.	Położenie w regionie	1	0,67	mniej istotny	Brak odpowiedniej konserwacji infrastruktury melioracyjnej, przeciwpowodziowej/zagrożenie powodziowe	6	3,92	kluczowy
23.	Upiększanie wsi	1	0,67	mniej istotny	"Zbyt mała infrastruktura przedszkolno-szkolna"	3	1,96	mniej istotny
24.	Atrakcyjne tereny do zamieszkania	4	2,68	mniej istotny	Hałas powodowany przez wiatraki	1	0,65	mniej istotny
25.	Działalność OKSiR- silny ośrodek kulturalny	2	1,34	mniej istotny	Zarośnięte pobocza	1	0,65	mniej istotny

26.	Wysokie kwalifikacje urzędników	2	1,02	mniej istotny	Wysypisko fosfo-gipsów	1	0,65	mniej istotny
27.					Służba zdrowia	1	0,65	mniej istotny
28.					Słaba funkcjonalność Urzędu Gminy	1	0,65	mniej istotny
29.					Słabe zaangażowanie społeczne	1	0,65	mniej istotny
30.					Brak integracji społecznej - opieki psychologicznej dla dzieci i młodzieży	1	0,65	mniej istotny
31.					Brak integracji społecznej - klub seniora	4	2,61	mniej istotny
32.					Rozbieżności w charakterze poszczególnych miejscowości	1	0,65	mniej istotny
33.					Wzrost przestępczości	3	1,96	mniej istotny
34.					Brak przestrzeni leśno-parkowej	4	2,61	mniej istotny
35.					Brak bezpieczeństwa na drogach	1	0,65	mniej istotny
36.					Słaba infrastruktura sportowa typu boiska, baseny	1	0,65	mniej istotny
37.					Estetyka miejscowości	2	1,31	mniej istotny
38.					Infrastruktura niedostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych	0	0,00	mniej istotny
39.					Zakorkowane drogi wyjazdowe	1	0,65	mniej istotny

Lp.	Szanse	Wartościo- wanie	% odpowie- dzi	Zna- czenie	Zagrożenia	Warto- ścio- wanie	% odpowie- dzi	Znaczenie
1.	Rozwój rekreacji, usportowienia, wypoczynku na świeżym powietrzu	3	2,07	mniej istotny	Wzrastająca liczba mieszkańców wsi, przekształcanie wsi w miasta, co powoduje takie same zagrożenia jak w mieście np. anonimowość	4	2,02	mniej istotny
2.	Środki unijne/środki zewnętrzne	42	25,79	kluczowy	Niestabilne prawo (budowlane, skarbowe)/zagospodarowanie przestrzenne	18	8,12	kluczowy
3.	Atrakcyjność terenów metropolitalnych dla biznesu	4	2,76	mniej istotny	Duży napływ mieszkańców spoza gminy	2	0,99	mniej istotny
4.	Dalszy rozwój infrastruktury przyległych terenów (komunikacja)	18	11,18	kluczowy	Przebieg ważnych tras komunikacyjnych (niektóre wsie gminne miejscowościami tranzytowymi)/Hałas transportowy	15	6,98	kluczowy
5.	Bliskość obwodnicy Trójmiasta i Południowej	15	9,15	kluczowy	Większe zużycie infrastruktury drogowej poprzez przejazd pojazdów spoza gminy (tranzyt, trasy przelotowe)	5	2,27	mniej istotny
6.	Metropolitalne sąsiedztwo	8	5,18	mniej istotny	Imigranci	5	2,33	mniej istotny
7.	Bliskość do morza, Martwej Wisły, rozwój turystyki rzecznej - atrakcyjność turystyczna terenu	17	10,32	kluczowy	Brak współpracy z miastem Pruszcz	4	1,68	mniej istotny
8.	Gazyfikacja – wsparcie unijne	6	3,73	mniej istotny	Nakładanie nowych obowiązków na samorząd	3	1,52	mniej istotny
9.	Rozwój gospodarczy w wyniku bliskiego sąsiedztwa miasta Gdańska	2	1,24	mniej istotny	Rozbudowa Narodowego Centrum Sportów Motorowych w Borkowie	5	2,27	mniej istotny
10.	Napływ ludności z Gdańska	13	8,07	kluczowy	Potencjalne zagrożenia środowiskowe - spalarnia Szadółki, sąsiedztwo terenów przemysłowych/rafineria	11	5,00	kluczowy

11.	Rozwój przedsiębiorczości	4	2,48	mniej istotny	Słabość administracji publicznej	5	2,27	mniej istotny
12.	Integracja z Obszarem Metropolitalnym	7	4,35	mniej istotny	Odpady miejskie i komunalne	3	1,36	mniej istotny
13.	Dobra dostępność do szerokiej gamy edukacyjnej w Trójmieście	4	2,48	mniej istotny	Zanieczyszczenia komunikacyjne z tras tranzytowych	3	1,36	mniej istotny
14.	Tereny atrakcyjne dla inwestorów	5	3,11	mniej istotny	Wały przeciwpowodziowe, brak należytej pieczy nad infrastrukturą przeciwpowodziową w regionie	2	0,91	mniej istotny
15.	Usprawnienie przejść dla pieszych poprzez czujniki najazdowe (na drogach powiatowych)	3	1,86	mniej istotny	Oczyszczalnia ścieków	5	2,27	mniej istotny
16.	Komunikacja Gdańska	4	2,48	mniej istotny	Zjawisko suburbanizacji	7	3,18	kluczowy
17.	Dostęp do kultury "wysokiej" w Gdańsku	6	3,73	mniej istotny	Zanieczyszczenie środowiska	6	2,73	mniej istotny
18.					Obniżenie poziomu wód gruntowych - rolnictwo	2	0,91	mniej istotny
19.					Budowa toru formuły I przy granicy ZGM (hałas)	1	0,45	mniej istotny
20.					Tryb życia: konsumpcyjny i niezdrowy (brak aktywności fizycznej)	4	1,82	mniej istotny
21.					Brak rąk do pracy	1	0,45	mniej istotny
22.					Brak bezpieczeństwa na drogach	5	2,27	mniej istotny
23.					Infrastruktura drogowa różnych poziomów niedostosowana do wzrastającej migracji	5	2,27	mniej istotny
24.					"Postępujące zeświecczenie"	1	0,45	mniej istotny

25.		Brak integracji społecznej w kraju	2	0,91	mniej istotny
26.		Zagrożenie narkotykowe	15	6,82	kluczowy

6. Priorytety rozwojowe

Kolejnym etapem prac była wspólna identyfikacja najważniejszych w perspektywie mieszkańców priorytetów rozwojowych dla gminy. W trakcie spotkań z mieszkańcami poproszono ich o wskazanie najważniejszych ich zdaniem priorytetów rozwojowych gminy. Wyniki analizy przedstawiono poniżej. Jak można zobaczyć w tabeli i na wykresie, mimo znacznych inwestycji w tym zakresie w ostatnich latach, mieszkańcy wciąż przykładają największe znaczenie do infrastruktury drogowej. W dużej części mowa jest jednak nie o nowych połączeniach drogowych, lecz o poprawie jakości istniejących dróg i warunków dla pieszych – uzupełnienie brakujących chodników oraz oświetlenia.

Kolejne ważne kwestie to zwiększenie oferty dla seniorów (postulowano szczególnie dom opieki), wspieranie integracji społecznej (gmina jest młoda i ma duży udział mieszkańców zamieszkałych na jej terenie krócej niż 5 lat), rozwój komunikacji gminnej (szczególnie zwiększenie częstotliwości połączeń w mniejszych miejscowościach) oraz budowa basenu w Straszynie. Jeśli chodzi o te ostatnią propozycję, analizując doświadczenia innych gmin i powiatów, należy zwrócić uwagę na kwestię obecnej dostępności tego typu infrastruktury (gmina leży na granicy Gdańska), oraz długoterminowe koszty jej utrzymania (rzadko są to przedsięwzięcia dochodowe).

Najważniejsze wyzwania rozwojowe w opinii mieszkańców	Liczba punktów	%
Infrastruktura (drogi+chodniki+oświetlenie)	81	17,7
Seniorzy	38	8,3
Komunikacja	36	7,9
Integracja społeczna	35	7,7
Basen	32	7,0
Ośrodki zdrowia (przychodnie+specjalistyczne ośrodki)	30	6,6
Turystyka	29	6,3
Szkoły, przedszkola, żłobki	28	6,1
Środowisko przyrodnicze	28	6,1
Infrastruktura (ścieżki rowerowe)	19	4,2
Zagospodarowanie przestrzenne	18	3,9
Melioracja+zbiorniki retencyjne	17	3,7
Infrastruktura sportowa	16	3,5
Infrastruktura (kanalizacja)	7	1,5
Inne	43	9,4
Suma:	457,0	90,6

Wskazane przez mieszkańców priorytety, po przeanalizowaniu wraz z Urzędem Gminy możliwości ich realizacji, uwzględniono przy tworzeniu propozycji misji i wizji oraz celów rozwojowych. Ich zapisy również tworzono wspólnie z mieszkańcami w trakcie cyklu warsztatów.

7. Misja i wizja rozwoju Gminy Pruszcz Gdański

Misja

Gmina otwarta na potrzeby mieszkańców

Naszą misją jest wykorzystanie atutów płynących z dobrego położenia i rozwoju gospodarczego gminy w celu stałej poprawy jakości życia i usług publicznych mimo zwiększającej się liczby mieszkańców. Naszą wartością jest dialog i otwarcie na potrzeby mieszkańców, dlatego najważniejsze decyzje podejmujemy wspólnie.

Wizja

Dobrze się tu mieszka

Jest rok 2020. Gmina Pruszcz Gdański mądrze łączy potrzeby wynikające z rozwoju gospodarczego z zachowaniem dziedzictwa przyrodniczego, atrakcyjności turystycznej i wysokiej jakości miejsca zamieszkania.

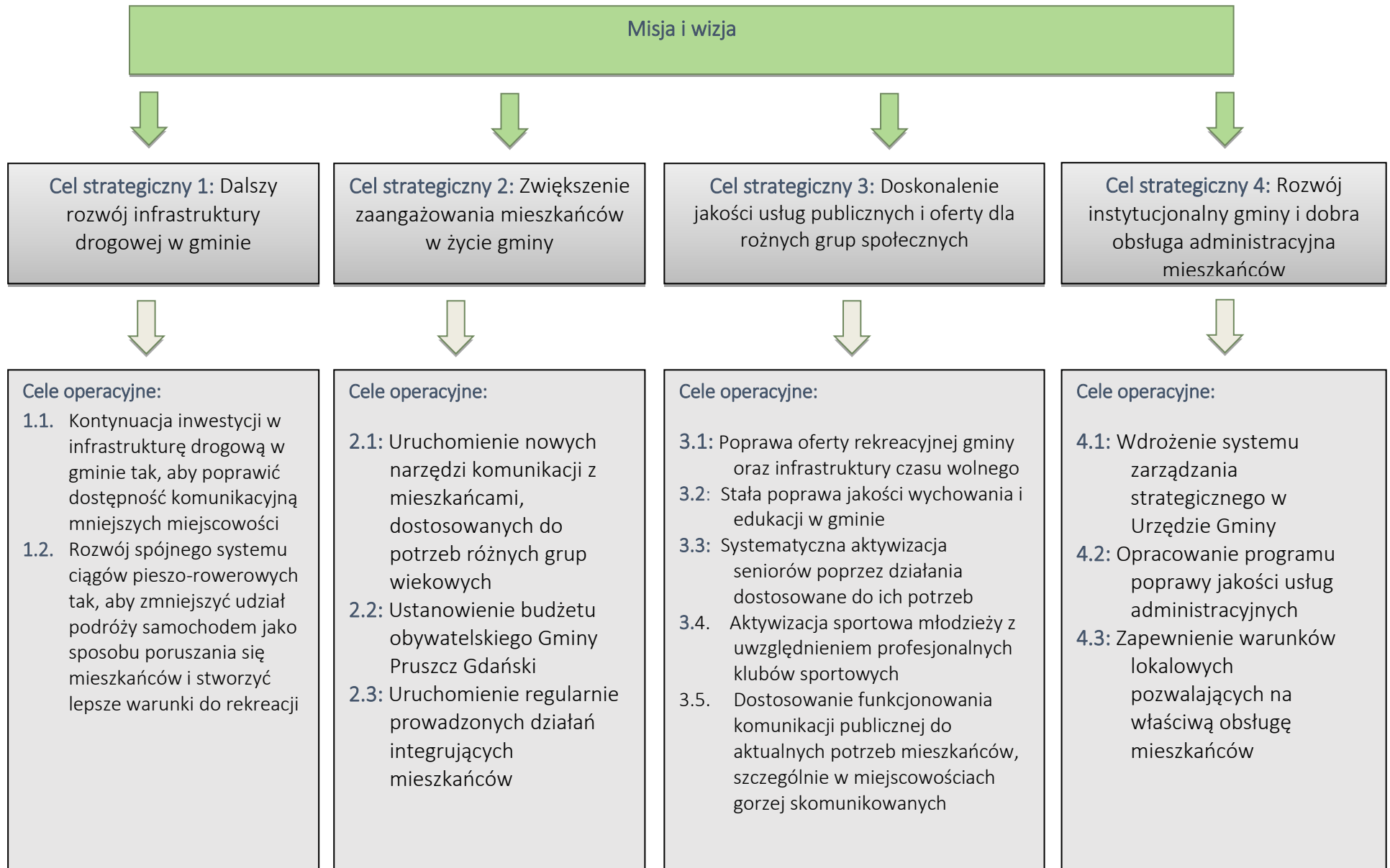
Widać już efekty inwestycji w infrastrukturę drogową, dzięki którym mieszkańcy mogą bezpiecznie poruszać się nie tylko samochodem, ale również pieszo i rowerem. Nowe place zabaw, dobrze zagospodarowane tereny zielone, świetlice i obiekty sportowe sprawiają, że niezależnie od wieku można przyjemnie spędzić czas poza domem.

Mieszkańcy podejmują wspólne inicjatywy, angażują się w życie gminy i razem decydują o jej przyszłości. Urząd gminy jest funkcjonalny i zapewnia szybką i profesjonalną obsługę obywateli.

8. Cele i działania strategiczne

Cele strategiczne przekształcają wizję rozwoju gminy Pruszcz Gdański w konkretne cele do osiągnięcia i mierzalne działania strategiczne. Po analizie najważniejszych czynników rozwojowych gminy i priorytetów rozwojowych wybrano cztery cele strategiczne obrazujące najważniejsze kierunki działania gminy w najbliższych latach.

Cele strategiczne

Cel 1: Dalszy rozwój infrastruktury drogowej oraz komunikacji publicznej w gminie

Cel 1 odpowiada na najistotniejsze z wyzwań strategicznych wskazanych przez mieszkańców w trakcie warsztatów strategicznych. Jego realizacja ma doprowadzić z jednej strony do wyrównania poziomu dostępności drogowej i jakości dróg w gminie, a z drugiej odpowiedzieć na nowe potrzeby takie jak wzrost komunikacji pieszej i rowerowej oraz zwiększone wymagania w zakresie bezpieczeństwa.

Pierwsza grupa działań to przede wszystkim zakończenie już rozpoczętych bądź przygotowanych inwestycji. Ponadto, należy przeanalizować kwestię dostępności drogowej z punktu widzenia możliwości korzystania z gminnej oferty usług publicznych (edukacyjnych, administracyjnych, zdrowotnych, sportowych itp.) przez wszystkich mieszkańców. Obecnie dostępność ta jest niższa w niewielkich miejscowościach, co z jednej strony jest naturalne, a z drugiej powinno stać się przedmiotem zainteresowania po zaspokojeniu najpilniejszych potrzeb w tym zakresie.

Druga grupa działań koncentruje się na nowych potrzebach w zakresie komunikacji pieszej i rowerowej. W przypadku komunikacji pieszej, główny nacisk powinien być ukierunkowany na spójność sieci ścieżek pieszych (wypełnienie luk) oraz poprawę ich bezpieczeństwa poprzez lepsze oświetlenie. Jeśli chodzi o komunikację rowerową, chodzi głównie o rozwój sieci ścieżek, ich czytelne oznakowanie i upowszechnienie informacji wśród mieszkańców gminy i turystów, m.in. poprzez stworzenie aplikacji dla rowerzystów. Należy zaznaczyć, że ścieżki rowerowe powinny pełnić zarówno funkcję komunikacyjną (dojazdy do szkoły, pracy etc.), jak i rekreacyjną (dostęp do terenów zielonych, obiektów sportowych itp.).

Szczegółowy, uzgodniony z mieszkańcami i Urzędem Gminy zakres działań planowanych do realizacji w ramach celu 1 przedstawiono poniżej.

<p>Cel strategiczny 1: Dalszy rozwój infrastruktury drogowej oraz komunikacji publicznej w gminie</p>	
<p>Cel operacyjny 1.1.:</p> <p>Kontynuacja inwestycji w infrastrukturę drogową w gminie tak, aby poprawić standard poruszania się po drogach w gminie</p>	<p>Cel operacyjny 1.2:</p> <p>Rozwój spójnego systemu ciągów pieszo-rowerowych tak, aby zmniejszyć udział podróży samochodem jako sposobu poruszania się mieszkańców i stworzyć lepsze warunki do rekreacji</p>
<p>Działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Analiza dostępności do usług publicznych w poszczególnych miejscowościach - Przygotowanie i uruchomienie inwestycji drogowych poprawiających dostępność do usług publicznych - Zakończenie trwających inwestycji drogowych - Wyrównanie jakości nawierzchni dróg w gminie - Poprawa bezpieczeństwa poprzez odpowiednie oświetlenie ciągów drogowych 	<p>Działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Utworzenie ciągów pieszych przy drogach wewnątrz miejscowości oraz zapewniających dostęp do usług publicznych - Analiza spójności systemu ciągów pieszych i rowerowych i wypełnienie luk - Rozbudowa systemu ścieżek rowerowych, szczególnie tych pozwalających na dostęp do usług rekreacyjnych - Rozwój infrastruktury towarzyszącej takiej jak parkingi rowerowe i stojaki na rowery - Oznakowanie szlaków rowerowych - Stworzenie aplikacji dla rowerzystów

Cel 2: Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie gminy

Cel drugi również odpowiada na zgłoszone przez mieszkańców zapotrzebowanie oraz problem dużej liczby nowych mieszkańców, którzy są słabo związani z gminą Pruszcz Gdański i nie identyfikują się z nią. Aby poprawić tę sytuację, zidentyfikowano trzy grupy działań. Pierwsza z nich odnosi się do poprawy skuteczności komunikacji władz lokalnych i Urzędu Gminy z mieszkańcami poprzez uruchomienie nowych mechanizmów informacyjnych dostosowanych do potrzeb różnych grup społecznych – od gminnej aplikacji interaktywnej po komunikację sąsiedzką z mieszkańcami. W ramach tej grupy działań planowane są także działania edukacyjne.

Druga grupa działań w ramach celu 2 obejmuje wsparcie aktywizacji mieszkańców poprzez możliwość zgłaszania własnych projektów do budżetu obywatelskiego. Początkowo, planowane jest uruchomienie pilotażowe tak, aby sprawdzić czy pomysł faktycznie sprawdza się w praktyce. Samo przygotowanie budżetu obywatelskiego będzie odbywać się we współpracy z mieszkańcami.

Ostatnia grupa działań jest ukierunkowana na wzmacnianie praktycznej integracji mieszkańców, zarówno poprzez propozycje nowych aktywności w ramach oferty organizacji pozarządowych, jak i promowanie pełniejszego korzystania przez mieszkańców z oferty sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej gminy – nie tylko w ramach własnej miejscowości, ale również na pozostałym obszarze gminy. Nowym działaniem będzie też zainicjowanie Gminnego Dnia Sąsiada, promującego poznawanie nowych mieszkańców i integrację osób, które do tej pory nie były mocno związane z gminą, w ramach wspólnot sąsiedzkich.

Szczegółowy, uzgodniony z mieszkańcami i Urzędem Gminy zakres działań planowanych do realizacji w ramach celu 2 przedstawiono poniżej.

Cel strategiczny 2: Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie gminy		
Cel operacyjny 2.1.: Uruchomienie nowych narzędzi komunikacji z mieszkańcami, dostosowanych do potrzeb różnych grup wiekowych	Cel operacyjny 2.2.: Ustanowienie budżetu obywatelskiego Gminy Pruszcz Gdański	Cel operacyjny 2.3.: Uruchomienie regularnie prowadzonych działań integrujących mieszkańców
Działania: <ul style="list-style-type: none"> - Przygotowanie interaktywnej aplikacji pozwalającej na pozyskiwanie informacji od mieszkańców i przekazywanie im komunikatów - Uruchomienie narzędzi komunikacji dostosowanych do potrzeb młodzieży, np. Snapchata we współpracy z Radą Młodzieżową - Promowanie sąsiedzkiego i zindywidualizowanego przekazywania informacji, szczególnie wśród seniorów we współpracy z radami sołectkimi - Zwiększenie aktywności szkół w zakresie edukacji samorządowej 	Działania: <ul style="list-style-type: none"> - Przeprowadzenie działań przygotowawczych w porozumieniu z mieszkańcami i radą gminy - Zaplanowanie i przeprowadzenie akcji informacyjnej - Testowe uruchomienie budżetu obywatelskiego - Analiza rezultatów pilotażu i podjęcie decyzji w sprawie kontynuacji tego działania 	Działania: <ul style="list-style-type: none"> - Zainicjowanie gminnego Dnia Sąsiada - Współpraca z organizacjami pozarządowymi w kontekście prowadzenia działalności integracyjnej i aktywizującej skierowanej do różnych grup społecznych - Wsparcie korzystania przez mieszkańców z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej dostępnej w różnych miejscowościach w gminie

Cel 3: Doskonalenie jakości usług publicznych i oferty dla różnych grup społecznych

Cel trzeci jest skoncentrowany na doskonaleniu usług publicznych, zarówno z punktu widzenia ich jakości, jak i atrakcyjności dla różnych grup społecznych. Planowane działania obejmują kilka istotnych dla mieszkańców sfer. Pierwszą z nich jest oferta rekreacyjna gminy oraz infrastruktura czasu wolnego. Szczególny nacisk zostanie położony na tereny zielone, miejsca spotkań mieszkańców wspierające ich aktywizację i integrację oraz rekreację o charakterze turystyki lokalnej.

Drugą sferą jest opieka, wychowanie i edukacja – w kontekście niedawnej reformy, jest to przede wszystkim konieczne dostosowanie istniejącej sieci placówek i infrastruktury do nowej sytuacji prawnej oraz reorganizacja pracy placówek.

Kolejny obszar to wsparcie aktywizacji seniorów. W trakcie spotkań z mieszkańcami zwrócono uwagę, że chociaż gmina organizuje ciekawe wydarzenia cykliczne dla seniorów, brakuje oferty działań regularnych oraz praktycznej pomocy dla seniorów, w tym identyfikacji osób samotnych potrzebujących wsparcia. Ze względu na specyfikę tej grupy, potrzebne są również odpowiednie działania informacyjne – dobrze sprawdzi się tutaj sieć sąsiedzka, oparta na osobach już aktywnych i zaangażowanych w życie gminy. Propozycje te zostały uwzględnione w planowanych działaniach.

Czwarta sfera działań opiera się na propozycjach i potrzebach zgłoszonych przez młodzież. Mimo dobrej infrastruktury sportowej w gminie, zwracano uwagę na jej niewystarczającą dostępność czasową, szczególnie konieczność dostosowania godzin otwarcia do realnych możliwości wykorzystania tej infrastruktury przez młodzież poza czasem lekcji szkolnych. Po analizie potrzeb, warto również stworzyć (w niektórych dziedzinach) możliwości uprawiania sportu na wyższym poziomie, zarówno poprzez dostęp do wyspecjalizowanej infrastruktury, jak i wykwalifikowanych trenerów.

Ostatni obszar dotyczy komunikacji publicznej w gminie – problemem jest gorsza dostępność małych miejscowości, i niewiele kursów w ciągu dnia. Działania w tym zakresie wymagają wykonania analiz i przygotowania koncepcji działania, dopiero po ich opracowaniu możliwe będzie przygotowanie szczegółowego planu działań.

Szczegółowy, uzgodniony z mieszkańcami i Urzędem Gminy zakres działań planowanych do realizacji w ramach celu 3 przedstawiono poniżej.

Cel strategiczny 3: Doskonalenie jakości usług publicznych i oferty dla różnych grup społecznych				
Cel operacyjny 3.1.: Poprawa oferty rekreacyjnej gminy oraz infrastruktury czasu wolnego	Cel operacyjny 3.2.: Stąła poprawa jakości wychowania i edukacji w gminie	Cel operacyjny 3.3.: Systematyczna aktywizacja seniorów poprzez działania dostosowane do ich potrzeb	Cel operacyjny 3.4.: Aktywizacja sportowa młodzieży z uwzględnieniem profesjonalnych klubów sportowych	Cel operacyjny 3.5.: Dostosowanie funkcjonowania komunikacji publicznej do aktualnych potrzeb mieszkańców, szczególnie w miejscowościach gorzej skomunikowanych
Działania: <ul style="list-style-type: none"> - Poprawa zagospodarowania terenów zielonych w gminie - Zwiększenie oferty miejsc spotkań i aktywności mieszkańców z uwzględnieniem istniejącej infrastruktury takiej jak obiekty edukacyjne, świetlice i in. - Rozwój oferty rekreacyjnej gminy ukierunkowanej na potrzeby mieszkańców i turystyki lokalnej 	Działania: <ul style="list-style-type: none"> - Dostosowanie gminnej sieci szkół do zmieniających się warunków funkcjonowania - Dostosowanie oferty przedszkolnej gminy do nowych warunków prawnych - Wsparcie rozwoju opieki żłobkowej 	Działania: <ul style="list-style-type: none"> - Uruchomienie gminnej mapy starszych samotnych osób potrzebujących pomocy - Wprowadzenie senioralnej sieci wsparcia - usług dla seniorów potrzebujących pomocy (we współpracy z NGO oraz wolontariuszami) – drobne naprawy, pomoc w załatwieniu spraw administracyjnych, dowóz do lekarza itp. - Wprowadzenie systemu regularnych indywidualnych zaproszeń na organizowane wydarzenia, w tym system zaproszeń sąsiedzkich - Wsparcie organizowania regularnych wydarzeń towarzyskich i ruchowych dla seniorów 	Działania: <ul style="list-style-type: none"> - Promocja aktywności sportowej dzieci i młodzieży i analiza potrzeb w tym zakresie - Wsparcie uruchomienia profesjonalnych klubów sportowych dla młodzieży - Cykliczne spotkania z najlepszymi trenerami - Zwiększenie dostępności istniejących obiektów sportowych - Dopuszanie/uruchomienie obiektów dostosowanych do nowo promowanych dyscyplin sportowych - Wykorzystanie wydarzeń i wyjazdów kulturalnych i sportowych do integrowania młodzieży 	Działania: <ul style="list-style-type: none"> - Przygotowanie koncepcji rozwiązań poprawiających dostępność do komunikacji publicznej w mniejszych miejscowościach

Cel 4: Rozwój instytucjonalny gminy i dobra obsługa administracyjna mieszkańców

Cel 4 koncentruje się na ciągłym rozwoju i poprawie funkcjonowania Urzędu Gminy – przy stale rosnącej liczbie mieszkańców i spraw, w Urzędzie brakuje miejsca na obsługę mieszkańców, co wpływa na standard tej obsługi. Jak wskazano w badaniach mieszkańców, jest to obszar wymagający poprawy. W ramach celu zaplanowano trzy grupy działań. Pierwsza z nich to uruchomienie systemu wdrażania i monitorowania Programu Rozwoju Gminy tak, aby zaplanowane działania rzeczywiście zostały zrealizowane.

Druga grupa działań koncentruje się na poprawie jakości usług administracyjnych zgodnie z Programem Rozwoju Instytucjonalnego realizowanym od wielu lat w polskich samorządach. Obejmuje on skatalogowanie i standaryzację usług, monitoring ich jakości, zwiększanie liczby usług dostępnych elektronicznie oraz dialog z mieszkańcami nt. kwestii wymagających doskonalenia lub poprawy.

Wreszcie, ostatnia grupa działań obejmuje poprawę warunków lokalowych urzędu i zapewnienie odpowiedniego standardu obsługi mieszkańców. Nowy budynek Urzędu zapewni również możliwość wykorzystania go jako miejsca dialogu z mieszkańcami oraz uruchomienia Centrum Organizacji Pozarządowych.

Szczegółowy, uzgodniony z mieszkańcami i Urzędem Gminy zakres działań planowanych do realizacji w ramach celu 4 przedstawiono poniżej.

Cel strategiczny 4: Rozwój instytucjonalny gminy i dobra obsługa administracyjna mieszkańców		
Cel operacyjny 4.1.: Wdrożenie systemu zarządzania strategicznego w Urzędzie Gminy	Cel operacyjny 4.2: Opracowanie programu poprawy jakości usług administracyjnych	Cel operacyjny 4.3.: Zapewnienie warunków lokalowych pozwalających na właściwą obsługę mieszkańców
Działania: <ul style="list-style-type: none"> - Przełożenie celów i działań strategicznych na strukturę organizacyjną urzędu gminy wraz z przydzieleniem odpowiedzialności za wdrażanie celów i działań strategicznych - Kontynuacja prac Komitetu Strategicznego kierującego realizacją, koordynacją i finansowaniem działań strategicznych - Wdrożenie systemu monitoringu strategicznego i publikacja corocznych raportów 	Działania: <ul style="list-style-type: none"> - Opracowanie katalogu usług administracyjnych oferowanych przez gminę i udostępnienie ich online - Opracowanie i wdrożenie standardów usług administracyjnych świadczonych przez urząd gminy - Regularny monitoring jakości usług administracyjnych na podstawie odpowiednio dobranych wskaźników i pomiaru satysfakcji klientów - Stałe zwiększanie liczby e-usług dostępnych online - Włączenie mieszkańców i organizacji pozarządowych w dialog nt. poprawy jakości usług publicznych 	Działania: <ul style="list-style-type: none"> - Wybudowanie nowej siedziby urzędu gminy, o cechach i wyposażeniu dostosowanych do potrzeb związanych z obsługą mieszkańców - Uruchomienie polityki „otwartego urzędu” – łączenia funkcji administracyjnych oraz innych istotnych dla mieszkańców (np. centrum Organizacji Pozarządowych, Laboratorium Usług Publicznych)

Spójność ze strategiami wyższego rzędu

Cele strategiczne przyjęte w Programie Rozwoju Gminy Pruszcz Gdański:

- dalszy rozwój infrastruktury drogowej oraz komunikacji publicznej w gminie,
- zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie gminy,
- doskonalenie jakości usług publicznych i oferty dla różnych grup społecznych,
- rozwój instytucjonalny gminy i dobra obsługa administracyjna mieszkańców

są spójne z następującymi dokumentami:

- **Programem rozwoju powiatu gdańskiego do roku 2020+**, w szczególności z celami:
  - cel strategiczny 1 – Rozwój spójnego i zrównoważonego systemu transportowego Powiatu Gdańskiego,
  - cel strategiczny 3 – Rozwój zróżnicowanej oferty turystycznej i rekreacyjnej powiatu,
  - cel Strategiczny 4 – Poprawa jakości opieki i kształcenia na wszystkich poziomach edukacji.
- **Strategia rozwoju Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot**, w szczególności z celami:
  - cel tematyczny 1.1 – Rozwój i poprawa jakości edukacji,
  - cel tematyczny 2.1 – Zwiększenie uczestnictwa w kulturze i wzmocnienie kompetencji społecznych,
  - cel tematyczny 2.3 -Przyciąganie i wsparcie nowych mieszkańców,
  - cel tematyczny 2.5 – Poprawa dostępności i jakości usług publicznych,
  - cel tematyczny 4.4. – Rozwój turystyki i przemysłów czasu wolnego (w tym promocja turystyki wewnętrznej w OM),
  - cel tematyczny 5.1 – Poprawa wewnętrznej dostępności transportowej oraz usprawnienie sieci transportu publicznego.
- **Strategia rozwoju Województwa Pomorskiego do 2020 roku**, w szczególności z celami:
  - cel operacyjny 1.3. – Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna,
  - cel operacyjny 2.2. - Wysoki poziom kapitału społecznego,
  - cel operacyjny 2.3. – Efektywny system edukacji,
  - cel operacyjny 3.1. – Sprawny system transportowy.
- Krajowe dokumenty strategiczne, szczególnie **Strategia Odpowiedzialnego Rozwoju**:
  - cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony,
  - cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

Cele zawarte w wymienionych dokumentach, z uwzględnieniem wniosków wynikających z diagnozy strategicznej oraz procesu partycypacyjnego, zostały uwzględnione w systemie celów Programu Rozwoju Gminy Pruszcz Gdański.

System wdrażania Programu

W celu zapewnienia sprawnego wdrażania i monitorowania Programu Rozwoju Gminy Pruszcz Gdański, odpowiedzialność za poszczególne działania strategiczne i cele operacyjne powinna zostać przydzielona odpowiednim referatom lub jednostkom organizacyjnym Gminy tak, jak to przedstawiono w tabeli poniżej. Zadaniem tych jednostek będzie realizacja zaplanowanych działań oraz regularne dostarczanie informacji niezbędnych do właściwego monitoringu Programu (w tym wskaźników strategicznych) do Referatu Gospodarki Przestrzennej i Rozwoju Gminy, który będzie odpowiedzialny za stworzenie zbiorczego raportu z monitoringu. Koordynacja prac wdrożeniowych będzie się odbywać w ramach Komitetu Strategicznego, którego zadaniem będzie poszukiwanie synergii i nadzór nad właściwą realizacją poszczególnych celów. Zadania związane z realizacją programu powinny zostać wpisane w karty stanowiska pracy kierowników właściwych referatów i jednostek organizacyjnych.

System wdrażania Programu Rozwoju Gminy Pruszcz Gdański

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Za realizację programu odpowiada Komitet Strategiczny, na którego czele stoi Wójt. W skład Komitetu wchodzi Zastępca Wójta, Skarbnik i Sekretarz Gminy oraz kierownicy referatów odpowiedzialnych za realizację działań strategicznych. Każdy z kierowników odpowiedzialnych za realizację działań powinien corocznie przygotować plan ich

realizacji i przedstawić go na spotkaniu Komitetu Strategicznego. Skład Komitetu może zostać uzupełniony również o radnych i inne osoby istotne z punktu widzenia planowania i wdrażania zadań. Komitet Strategiczny powinien podejmować najważniejsze decyzje związane z realizacją Programu lub jego aktualizacją. Zadaniem Komitetu będzie też poszukiwanie źródeł finansowania poszczególnych działań i odpowiednia alokacja środków finansowych w przypadku braku możliwości sfinansowania wszystkich działań.

Za realizację każdego z celów strategicznych odpowiada Wójt lub jego Zastępca (zgodnie z zakresem nadzoru nad zadaniami gminy), który organizuje i koordynuje działania związane z wdrażaniem Programu w konkretnym obszarze. Szczegółowy zakres odpowiedzialności za realizację celów i działań przedstawiono w tabelach poniżej.

Aktualizacja strategii następuje, jeśli wyniki monitoringu strategii wykażą taką potrzebę.

System wdrażania dla celu 1

Nazwa celu/działania	Referat/jednostka odpowiedzialna za wdrożenie	Partnerzy
Cel strategiczny 1: Dalszy rozwój infrastruktury drogowej w gminie	Zastępca Wójta	Zarządcy dróg wyższych kategorii, mieszkańcy, przedsiębiorcy
Cel operacyjny 1.1.: Kontynuacja inwestycji w infrastrukturę drogową w gminie tak, aby poprawić standard poruszania się po drogach w gminie	Zastępca Wójta	Zarządcy dróg wyższych kategorii, mieszkańcy, przedsiębiorcy
Działanie 1: Analiza dostępności do usług publicznych w poszczególnych miejscowościach	Referat Inwestycji i Remontów	
Działanie 2: Przygotowanie i uruchomienie inwestycji drogowych poprawiających dostępność do usług publicznych	Referat Inwestycji i Remontów	Zarządcy dróg wyższych kategorii, mieszkańcy, przedsiębiorcy
Działanie 3: Zakończenie trwających inwestycji drogowych	Referat Inwestycji i Remontów	
Działanie 4: Wyrównanie jakości nawierzchni dróg w gminie	Referat Inwestycji i Remontów	Zarządcy dróg wyższych kategorii, mieszkańcy, przedsiębiorcy
Działanie 5: Poprawa bezpieczeństwa poprzez odpowiednie oświetlenie ciągów drogowych	Referat Inwestycji i Remontów	Zarządcy dróg wyższych kategorii, mieszkańcy, przedsiębiorcy
Cel operacyjny 1.2: Rozwój spójnego systemu ciągów pieszo-rowerowych tak, aby zmniejszyć udział podróży samochodem jako sposobu poruszania się mieszkańców i stworzyć lepsze warunki do rekreacji	Zastępca Wójta	Zarządcy dróg wyższych kategorii, mieszkańcy, przedsiębiorcy
Działanie 1: Utworzenie ciągów pieszych przy drogach wewnątrz miejscowości oraz zapewniających dostęp do usług publicznych	Referat Inwestycji i Remontów	Zarządcy dróg wyższych kategorii, mieszkańcy, przedsiębiorcy
Działanie 2: Analiza spójności systemu ciągów pieszych i rowerowych i wypełnienie luk	Referat Inwestycji i Remontów	Zarządcy dróg wyższych kategorii, mieszkańcy,

		przedsiębiorcy
Działanie 3: Rozbudowa systemu ścieżek rowerowych, szczególnie tych pozwalających na dostęp do usług rekreacyjnych	Referat Inwestycji i Remontów	Zarządcy dróg wyższych kategorii, mieszkańcy, przedsiębiorcy
Działanie 4: Rozwój infrastruktury towarzyszącej takiej jak parkingi rowerowe i stojaki na rowery	Referat Inwestycji i Remontów	Zarządcy dróg wyższych kategorii, mieszkańcy, przedsiębiorcy
Działanie 5: Oznakowanie szlaków rowerowych	Referat Inwestycji i Remontów	Zarządcy dróg wyższych kategorii, mieszkańcy, przedsiębiorcy
Działanie 6: Stworzenie aplikacji dla rowerzystów	Referat Organizacyjno-Administracyjny	

System wdrażania dla celu 2

Nazwa celu/działania	Referat/jednostka odpowiedzialna za wdrożenie	Partnerzy
Cel strategiczny 2: Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie gminy	Wójt	mieszkańcy, jednostki pomocnicze gminy, stowarzyszenia
Cel operacyjny 2.1.: Uruchomienie nowych narzędzi komunikacji z mieszkańcami, dostosowanych do potrzeb różnych grup wiekowych	Wójt	mieszkańcy, jednostki pomocnicze gminy, stowarzyszenia
Działanie 1: Przygotowanie interaktywnej aplikacji pozwalającej na pozyskiwanie informacji od mieszkańców i przekazywanie im komunikatów	Referat Organizacyjno-Administracyjny	mieszkańcy, jednostki pomocnicze gminy, stowarzyszenia
Działanie 2: Uruchomienie narzędzi komunikacji dostosowanych do potrzeb młodzieży, np. Snapchata we współpracy z Radą Młodzieżową	Referat Organizacyjno-Administracyjny	Młodzieżowa Rada Gminy
Działanie 3: Promowanie sąsiedzkiego i zindywidualizowanego przekazywania informacji, szczególnie wśród seniorów we współpracy z radami sołectkimi	Referat Organizacyjno-Administracyjny	mieszkańcy, jednostki pomocnicze gminy, stowarzyszenia
Działanie 4: Zwiększenie aktywności szkół w zakresie edukacji samorządowej	Referat Organizacyjno-Administracyjny, Referat Oświaty	Oświatowe jednostki organizacyjne gminy
Cel operacyjny 2.2: Ustanowienie budżetu obywatelskiego Gminy Pruszcz Gdański	Wójt	mieszkańcy, jednostki pomocnicze gminy, stowarzyszenia
Działanie 1: Przeprowadzenie działań przygotowawczych w porozumieniu z mieszkańcami i radą gminy	Referat Organizacyjno-Administracyjny, Referat Finansowy	mieszkańcy
Działanie 2: Zaplanowanie i przeprowadzenie akcji informacyjnej	Referat Organizacyjno-Administracyjny	
Działanie 3: Testowe uruchomienie budżetu obywatelskiego	Referat Finansowy, Referat Inwestycji i Remontów, Referat Gospodarki Komunalnej	mieszkańcy
Działanie 4: Analiza rezultatów pilotażu i podjęcie decyzji w sprawie kontynuacji tego	Referat Finansowy, Referat Inwestycji i	

działania	Remontów, Referat Gospodarki Komunalnej	
Cel operacyjny 2.3: Uruchomienie regularnie prowadzonych działań integrujących mieszkańców	Wójt	Ośrodek Kultury, Sportu i Biblioteka Publiczna, mieszkańcy
Działanie 1: Zainicjowanie gminnego Dnia Sąsiada	Referat Organizacyjno-Administracyjny	Ośrodek Kultury, Sportu i Biblioteka Publiczna, mieszkańcy
Działanie 2: Współpraca z organizacjami pozarządowymi w kontekście prowadzenia działalności integracyjnej i aktywizującej skierowanej do różnych grup społecznych	Referat Organizacyjno-Administracyjny	Ośrodek Kultury, Sportu i Biblioteka Publiczna, mieszkańcy, stowarzyszenia
Działanie 3: Wsparcie korzystania przez mieszkańców z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej dostępnej w różnych miejscowościach w gminie	Referat Organizacyjno-Administracyjny	Ośrodek Kultury, Sportu i Biblioteka Publiczna, mieszkańcy

System wdrażania dla celu 3

Nazwa celu/działania	Referat/jednostka odpowiedzialna za wdrożenie	Partnerzy
Cel strategiczny 3: Doskonalenie jakości usług publicznych i oferty dla różnych grup społecznych	Wójt	
Cel operacyjny 3.1.: Poprawa oferty rekreacyjnej gminy oraz infrastruktury czasu wolnego	Wójt	
Działanie 1: Poprawa zagospodarowania terenów zielonych w gminie	Referat Gospodarki Komunalnej	Jednostki pomocnicze gminy
Działanie 2: Zwiększenie oferty miejsc spotkań i aktywności mieszkańców z uwzględnieniem istniejącej infrastruktury takiej jak obiekty edukacyjne, świetlice i in.	Referat organizacyjno-administracyjny	Ośrodek Kultury, Sportu i Biblioteka Publiczna, oświatowe jednostki organizacyjne gminy, Gminne Towarzystwo Sportowe
Działanie 3: Rozwój oferty rekreacyjnej gminy ukierunkowanej na potrzeby mieszkańców i turystyki lokalnej	Referat organizacyjno-administracyjny, Referat Inwestycji i Remontów	Ośrodek Kultury, Sportu i Biblioteka Publiczna
Cel operacyjny 3.2: Stała poprawa jakości wychowania i edukacji w gminie	Wójt	oświatowe jednostki organizacyjne gminy
Działanie 1: Dostosowanie gminnej sieci szkół do zmieniających się warunków funkcjonowania	Referat Oświaty	oświatowe jednostki organizacyjne gminy
Działanie 2: Dostosowanie oferty przedszkolnej gminy do nowych warunków prawnych	Referat Oświaty, Referat Inwestycji i Remontów	
Działanie 3: Wsparcie rozwoju opieki żłobkowej	Referat Oświaty	
Cel operacyjny 3.3: Systematyczna aktywizacja seniorów poprzez działania dostosowane do ich potrzeb	Wójt	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Działanie 1: Uruchomienie gminnej mapy starszych samotnych osób potrzebujących	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	mieszkańcy, jednostki

pomocy		pomocnicze gminy
Działanie 2: Wprowadzenie senioralnej sieci wsparcia - usług dla seniorów potrzebujących pomocy (we współpracy z NGO oraz wolontariuszami) – drobne naprawy, pomoc w załatwieniu spraw administracyjnych, dowóz do lekarza itp.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Wolontariusze, jednostki pomocnicze gminy
Działanie 3: Wprowadzenie systemu regularnych indywidualnych zaproszeń na organizowane wydarzenia, w tym system zaproszeń sąsiedzkich	Ośrodek Kultury, Sportu i Biblioteka Publiczna	jednostki pomocnicze gminy
Działanie 4: Wsparcie organizowania regularnych wydarzeń towarzyskich i ruchowych dla seniorów	Ośrodek Kultury, Sportu i Biblioteka Publiczna	Gminne Towarzystwo Sportowe
Cel operacyjny 3.4: Aktywizacja sportowa młodzieży z uwzględnieniem profesjonalnych klubów sportowych	Wójt	oświatowe jednostki organizacyjne gminy
Działanie 1: Promocja aktywności sportowej dzieci i młodzieży i analiza potrzeb w tym zakresie	Referat Organizacyjno-Administracyjny	oświatowe jednostki organizacyjne gminy, Ośrodek Kultury, Sportu i Biblioteka Publiczna
Działanie 2: Wsparcie uruchomienia profesjonalnych klubów sportowych dla młodzieży	Ośrodek Kultury, Sportu i Biblioteka Publiczna	Gminne Towarzystwo Sportowe
Działanie 3: Cykliczne spotkania z najlepszymi trenerami	Ośrodek Kultury, Sportu i Biblioteka Publiczna	Gminne Towarzystwo Sportowe
Działanie 4: Zwiększenie dostępności istniejących obiektów sportowych	Referat Oświaty	oświatowe jednostki organizacyjne gminy
Działanie 5: Doposażenie/uruchomienie obiektów dostosowanych do nowo promowanych dyscyplin sportowych	Referat Inwestycji i Remontów	Ośrodek Kultury, Sportu i Biblioteka Publiczna
Działanie 6: Wykorzystanie wydarzeń i wyjazdów kulturalnych i sportowych do integrowania młodzieży	Referat Organizacyjno-Administracyjny	oświatowe jednostki organizacyjne gminy
Cel operacyjny 3.5: Dostosowanie funkcjonowania komunikacji publicznej do aktualnych potrzeb mieszkańców, szczególnie w miejscowościach gorzej skomunikowanych	Wójt	
Działanie 1: Przygotowanie koncepcji rozwiązań poprawiających dostępność do komunikacji publicznej w mniejszych miejscowościach	Referat Spraw Obywatelskich	

System wdrażania dla celu 4

Nazwa celu/działania	Referat/jednostka odpowiedzialna za wdrożenie	Partnerzy
Cel strategiczny 4: Rozwój instytucjonalny gminy i dobra obsługa administracyjna mieszkańców	Wójt	
Cel operacyjny 4.1.: Wdrożenie systemu zarządzania strategicznego w Urzędzie Gminy	Wójt	
Działanie 1: Przełożenie celów i działań strategicznych na strukturę organizacyjną urzędu gminy wraz z przydzieleniem odpowiedzialności za wdrażanie celów i działań strategicznych	Sekretarz Gminy	
Działanie 2: Kontynuacja prac Komitetu Strategicznego kierującego realizacją, koordynacją i finansowaniem działań strategicznych	Przewodniczący Komitetu Strategicznego	
Działanie 3: Wdrożenie systemu monitoringu strategicznego i publikacja corocznych raportów	Referat Gospodarki Przestrzennej i Rozwoju Gminy	Referaty urzędu, OKSiBP, GOPS
Cel operacyjny 4.2: Opracowanie programu poprawy jakości usług administracyjnych	Wójt	
Działanie 1: Opracowanie katalogu usług administracyjnych oferowanych przez gminę i udostępnienie ich online	Sekretarz	Kierownicy referatów
Działanie 2: Opracowanie i wdrożenie standardów usług administracyjnych świadczonych przez urząd gminy	Sekretarz	Kierownicy referatów
Działanie 3: Regularny monitoring jakości usług administracyjnych na podstawie odpowiednio dobranych wskaźników i pomiaru satysfakcji klientów	Referat Organizacyjno-Administracyjny	
Działanie 4: Stałe zwiększanie liczby e-usług dostępnych online	Sekretarz	Kierownicy referatów
Działanie 5: Włączenie mieszkańców i organizacji pozarządowych w dialog nt. poprawy jakości usług publicznych	Referat Organizacyjno-Administracyjny	
Cel operacyjny 4.3: Zapewnienie warunków lokalowych pozwalających na właściwą obsługę mieszkańców	Wójt	
Działanie 1: Wybudowanie nowej siedziby urzędu gminy, o cechach i wyposażeniu dostosowanych do obecnych potrzeb związanych z obsługą mieszkańców	Referat inwestycji i Remontów	
Działanie 2: Uruchomienie polityki „otwartego urzędu” – łączenia funkcji administracyjnych oraz innych istotnych dla mieszkańców (np. centrum Organizacji Pozarządowych, Laboratorium Usług Publicznych)	Referat Organizacyjno-Administracyjny	mieszkańcy, stowarzyszenia

System wyboru projektów strategicznych

W trakcie realizacji Programu mogą pojawić się koncepcje i propozycje projektów pozwalających na lepszą realizację celów strategicznych. Powinny one być zgodne z duchem Programu, być realne do wdrożenia i sfinansowania oraz uzyskać pozytywną ocenę Komitetu Strategicznego. Projekty mogą być zgłaszane zarówno przez Urząd Gminy i jego jednostki organizacyjne, jak również sołectwa, mieszkańców i organizacje pozarządowe. Komitet Strategiczny dokonuje oceny zgłoszonych projektów na podstawie przedstawionych fiszek projektowych wypełnionych przez wnioskodawców. Każdy projekt oceniany jest pod względem kryteriów takich jak:

- spójność z Programem Rozwoju Gminy Pruszcz Gdański,
- spójność z już realizowanymi lub planowanymi do realizacji działaniami,
- możliwość sfinansowania projektu ze środków budżetowych lub zewnętrznych,
- liczba mieszkańców objętych pozytywnym oddziaływaniem projektu,
- liczba mieszkańców objętych negatywnym oddziaływaniem projektu,
- jakość koncepcji projektu,
- możliwość realizacji projektu w danym roku,
- liczba głosów mieszkańców oddanych na projekt na stronie internetowej gminy.

Każde z wymienionych kryteriów oceniane jest przez Komitet Strategiczny w trakcie spotkania w skali 0-5. Projekty o najwyższej liczbie punktów są rekomendowane do realizacji pod warunkiem istnienia możliwości sfinansowania projektu. Komitet może podjąć decyzję o dyskwalifikacji projektów o dużym oddziaływaniu negatywnym na mieszkańców gminy.

System monitoringu Programu

Monitoring i ewaluacja strategii i programów rozwojowych nabierają w ostatnich latach coraz większego znaczenia. W literaturze i praktyce międzynarodowej coraz częściej mówi się też o konieczności mierzenia tzw. wartości publicznej generowanej przez działania administracji publicznej, która jest swego rodzaju zwrotem z inwestycji publicznej. Działania promujące przedsiębiorczość powinny więc przynosić zwiększenie liczby miejsc pracy; inwestycje w kulturę, wzrost udziału w kulturze itp. Cele i działania strategiczne powinny być postrzegane przez pryzmat dążenia do precyzyjnego mierzenia wartości dodanej w usługach publicznych.

Innym ważnym trendem ostatnich lat, jeśli chodzi o monitoring działań strategicznych jest odejście od dużej liczby mierzonych wskaźników na rzecz zwiększenia użyteczności i funkcjonalności stosowanych rozwiązań. Coraz większe znaczenie przywiązuje się do tzw. *impact assessment* – oceny wpływu, która zaleca powiązanie systemu wskaźników strategicznych z rzeczywistymi działaniami realizowanymi w ramach wdrażania strategii. Podstawą decyzji strategicznych powinny być w takim razie związki

przyczynowo-skutkowe między zrealizowanymi działaniami a zmianami zachodzącymi w danym obszarze. *Impact assessment* wpisuje się w koncepcję polityki opartej na faktach i dowodach (*fact-based; evidence-based policy*).

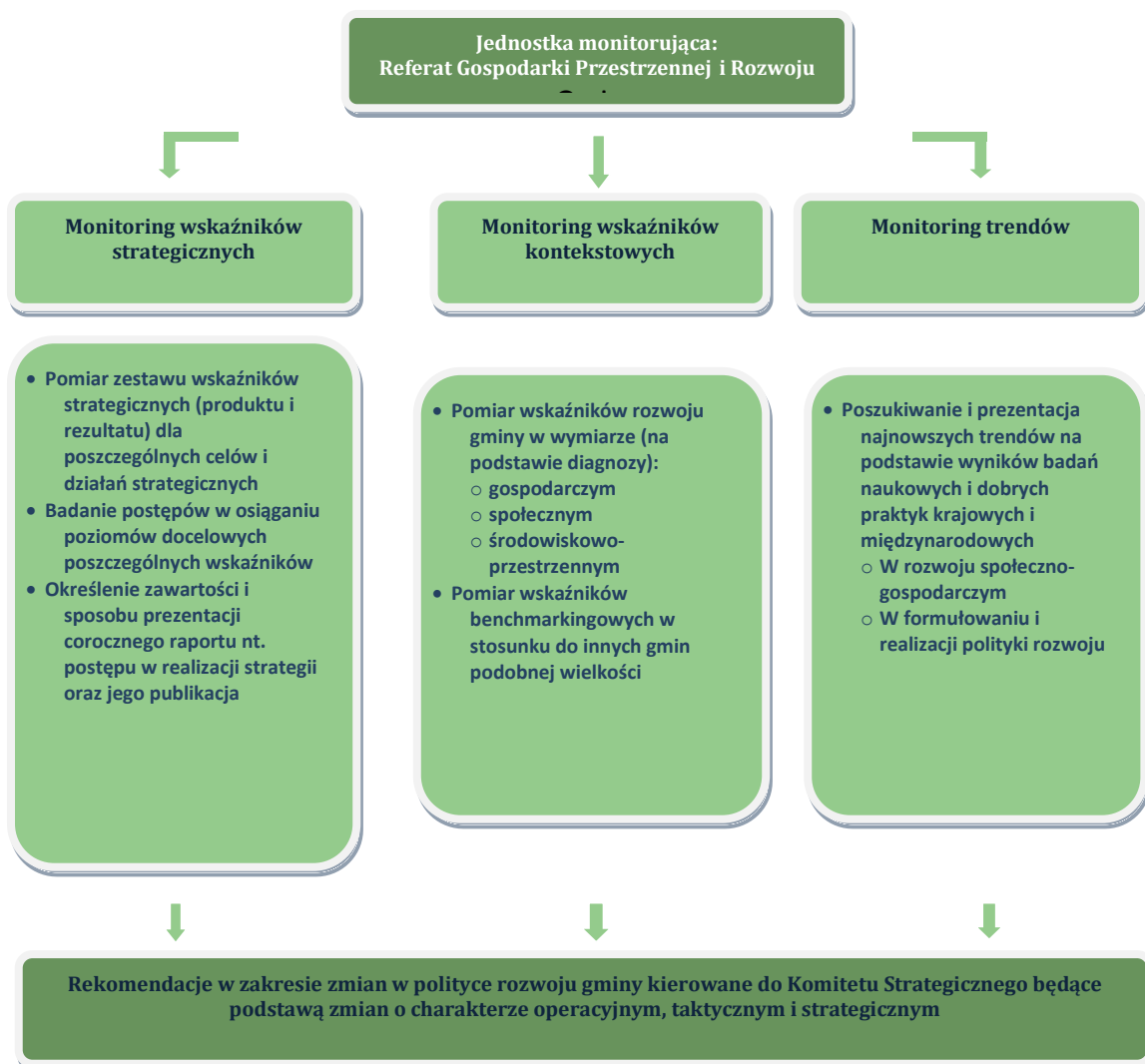
Z drugiej strony, wiele pozostających w świadomości publicznej ważnych wskaźników rozwoju gminy, takich jak poziom przedsiębiorczości czy stopa bezrobocia, zależy od dużej liczby czynników o charakterze wewnętrznym i zewnętrznym. Wiele z tych czynników pozostaje poza gestią władz, bardzo trudne jest więc wskazanie bezpośrednio podejmowanych działań o charakterze strategicznym ze zmianami wskaźników typu stopa bezrobocia. W związku z tym, można je traktować jedynie jako tzw. wskaźniki kontekstowe, tzn. wskazujące ogólny kierunek rozwoju gminy w poszczególnych obszarach. Jednocześnie są one dobrą podstawą priorytetyzacji działań strategicznych – działania w obszarach, w których wyniki są słabe powinny być intensyfikowane, a w przypadku braku zmian, redefiniowane.

Wreszcie, zmienia się znaczenie samej funkcji systemu monitoringu strategicznego. Powinien on być przede wszystkim podstawą do podejmowania decyzji i być dopasowany do potrzeb osób na wysokich funkcjach kierowniczych i zarządczych. Z tego powodu musi przekazywać proste i stosunkowo łatwe w interpretacji wyniki, na podstawie których można szybko podjąć decyzję o kierunkach dalszych działań. Ponadto, ze względu na publiczną funkcję dokumentów strategicznych jednostek terytorialnych i zasadę transparentności, wyniki powinny być łatwo dostępne dla szerokiego grona aktorów i interesariuszy strategii, zainteresowanych postępami w jej realizacji. Dane z systemu monitoringu powinny mieć więc funkcję komunikacyjną i możliwość prezentacji graficznej w skróconej formie.

W przypadku monitoringu o charakterze strategicznym, system monitoringu powinien odpowiadać na pytanie, w jaki sposób realizacja programu przyczynia się do realizacji założonej wizji i głównych celów strategicznych. Powinien on składać się z kilku poziomów:

- poziomu wskaźników kontekstowych związanych z wizją rozwoju oraz realizacją celów strategicznych. Wskaźniki kontekstowe obrazują ogólny poziom rozwoju danego obszaru (dane typu stopa bezrobocia), na które prowadzone działania mają niewielki wpływ,
- wskaźników obrazujących realizację celów (wskaźniki rezultatu) i działań strategicznych (wskaźniki produktu),
- analizy porównawczej z innymi gminami podobnej wielkości,
- analizy przyszłych trendów rozwojowych takich jak zmieniające się wzorce pracy i zamieszkania ludności, nowe rozwiązania w zakresie polityki rozwoju i przestrzennej, nowe rozwiązania technologiczne usprawniające funkcjonowanie gmin itp.

System monitoringu Programu Rozwoju Gminy Pruszcz Gdański

Źródło: Opracowanie własne

Podstawowe elementy modelu przedstawiono na rysunku powyżej. Można wyznaczyć trzy podstawowe moduły analizy: ogólny poziom rozwoju gminy, poziom realizacji celów strategicznych oraz poziom analizy trendów. Istotna jest także operacjonalizacja systemu – przydzielenie odpowiedzialności za realizację monitoringu konkretnej jednostce. Jej funkcje mogą być realizowane w ramach Referatu Gospodarki Przestrzennej i Rozwoju Gminy. Wyznaczenie takiej jednostki pozwoli powiązać funkcje planowania i zarządzania strategicznego.

Jednostka monitorująca podlega Komitetowi Strategicznemu i dostarcza mu danych niezbędnych do oceny postępów w realizacji Programu oraz wprowadzania zmian operacyjnych, taktycznych i strategicznych wynikających z analizy uzyskiwanych wyników. Jednostka monitorująca powinna współpracować zarówno z bezpośrednimi realizatorami Programu – zarówno wewnątrz urzędu gminy, jak i w jednostkach podległych, oraz z dysponentami danych statystycznych, w szczególności GUS. Do podstawowych zadań jednostki monitorującej powinno należeć:

- zbieranie danych i informacji pozyskiwanych w ramach monitoringu celów i działań strategicznych realizowanego przez wydziały i jednostki wdrażające,
- pozyskiwanie danych dotyczących wskaźników kontekstowych,
- monitoring trendów,
- przetwarzanie danych tak, aby była możliwa ich graficzna prezentacja oraz interpretacja,
- komunikacja wyników monitoringu władzom gminy, interesariuszom strategii oraz mieszkańcom,
- przygotowywanie rekomendacji w zakresie zmian polityki rozwoju gminy, zmian w ramach poszczególnych celów strategicznych i całej strategii.

Raport z monitoringu strategii powinien się ukazywać corocznie, do końca I kwartału roku następującego po roku, którego dotyczy. Jako, że wyniki monitoringu powinny służyć podejmowaniu decyzji zarządczych, będą one przedstawiane Komitetowi Strategicznemu do akceptacji wraz z rekomendacjami dotyczącymi sposobu realizacji lub aktualizacji Programu.

Jeżeli chodzi o funkcjonowanie poszczególnych modułów monitoringu, pierwszy poziom stanowią wskaźniki kontekstowe. Funkcjonują one na poziomie celów strategicznych. Przy definiowaniu systemu wskaźników kontekstowych przyjęto następujące zasady:

- minimalizowanie liczby wskaźników dla zachowania czytelności wyników monitoringu,
- maksymalna dostępność danych potrzebnych do analizy – w miarę możliwości brak konieczności prowadzenia dodatkowych badań,
- graficzna prezentacja wyników umożliwiająca szybką ocenę i porównanie sytuacji w ramach poszczególnych obszarów.

Do wskaźników ogólnego rozwoju gminy należą trendy i zjawiska postrzegane jako „dowód” sukcesu i właściwego kierunku rozwoju, jednak zależne od zespołu czynników wewnętrznych i zewnętrznych. W związku z tym trudno jest udowodnić bezpośredni wpływ jakichkolwiek działań strategicznych na ich zmiany. Wskaźniki kontekstowe powinny być analizowane w porównaniu z innymi gminami podobnej wielkości na zasadzie benchmarkingu.

Kolejną grupą wskaźników są wskaźniki związane z realizacją celów strategicznych (wskaźniki rezultatu). Każdemu z obszarów powinny odpowiadać wskaźniki dające podstawowy obraz sytuacji w danym zakresie. Proponowane w tym obszarze wskaźniki mają pokazywać pożądaną efekt realizowanych działań. Dla każdego ze wskaźników, po dokonaniu diagnozy, należy określić poziom bazowy i docelowy. Wskaźniki produktu pokazują natomiast osiągnięcie założonych, bezpośrednich wyników działań i powinny prowadzić do osiągnięcia zaplanowanych rezultatów. Wybrane wskaźniki kontekstowe, produktu i rezultatu przedstawiono w tabelach poniżej.

Nazwa celu/działania	Wskaźnik kontekstowy	Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu
Cel strategiczny 1: Dalszy rozwój infrastruktury drogowej w gminie	Udział wydatków na drogi publiczne w wydatkach ogółem	-	-
Cel operacyjny 1.1.: Kontynuacja inwestycji w infrastrukturę drogową w gminie tak, aby poprawić standard poruszania się po drogach w gminie	-	-	Średni czas przejazdu z poszczególnych miejscowości do Urzędu Gminy
Działanie 1: Analiza dostępności do usług publicznych w poszczególnych miejscowościach	-	Liczba miejscowości objętych analizą	-
Działanie 2: Przygotowanie i uruchomienie inwestycji drogowych poprawiających dostępność do usług publicznych	-	Liczba uruchomionych inwestycji	-
Działanie 3: Zakończenie trwających inwestycji drogowych	-	Liczba zakończonych inwestycji	-
Działanie 4: Wyrównanie jakości nawierzchni dróg w gminie	-	Liczba kilometrów dróg poprawionej nawierzchni	-
Działanie 5: Poprawa bezpieczeństwa poprzez odpowiednie oświetlenie ciągów drogowych	-	Liczba kilometrów nowo oświetlonych ciągów drogowych	-
Cel operacyjny 1.2.: Rozwój spójnego systemu ciągów pieszo-rowerowych tak, aby zmniejszyć udział podróży samochodem jako sposobu poruszania się mieszkańców i stworzyć lepsze warunki do rekreacji	-	-	% ciągów pieszo-rowerowych w gminie, które są częścią spójnego systemu umożliwiającego nieprzerwaną podróż
Działanie 1: Utworzenie ciągów pieszych przy drogach wewnątrz miejscowości oraz zapewniających dostęp do usług publicznych	-	Liczba kilometrów nowoutworzonych ciągów pieszych	-
Działanie 2: Analiza spójności systemu ciągów pieszych i rowerowych i wypełnienie luk	-	Liczba zrealizowanych połączeń	-
Działanie 3: Rozbudowa systemu ścieżek rowerowych, szczególnie tych pozwalających na dostęp do usług rekreacyjnych	-	Liczba kilometrów nowoutworzonych ciągów rowerowych	-
Działanie 4: Rozwój infrastruktury towarzyszącej takiej jak parkingi rowerowe i stojaki na rowery	-	Liczba kilometrów ciągów rowerowych o pełnej infrastrukturze	-

Działanie 5: Oznakowanie szlaków rowerowych	-	Liczba kilometrów spójnie oznakowanych szlaków rowerowych	-
Działanie 6: Stworzenie aplikacji dla rowerzystów	-	Liczba użytkowników aplikacji	-

Nazwa celu/działania	Wskaźnik kontekstowy	Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu
Cel strategiczny 2: Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie gminy	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	-	-
Cel operacyjny 2.1.: Uruchomienie nowych narzędzi komunikacji z mieszkańcami, dostosowanych do potrzeb różnych grup wiekowych	-	-	% mieszkańców korzystających z uruchomionych narzędzi
Działanie 1: Przygotowanie interaktywnej aplikacji pozwalającej na pozyskiwanie informacji od mieszkańców i przekazywanie im komunikatów	-	Liczba użytkowników aplikacji	-
Działanie 2: Uruchomienie narzędzi komunikacji dostosowanych do potrzeb młodzieży, np. Snapchata we współpracy z Radą Młodzieżową	-	Liczba użytkowników narzędzi	-
Działanie 3: Promowanie sąsiedzkiego i zindywidualizowanego przekazywania informacji, szczególnie wśród seniorów we współpracy z radami sołectkami	-	Liczba seniorów objętych siecią wzajemnego wsparcia	-
Działanie 4: Zwiększenie aktywności szkół w zakresie edukacji samorządowej	-	Liczba uczniów objętych dodatkową edukacją samorządową	-
Cel operacyjny 2.2.: Ustanowienie budżetu obywatelskiego Gminy Pruszcz Gdański	-	-	% mieszkańców głosujących w ramach budżetu obywatelskiego (średniorocznie)
Działanie 1: Przeprowadzenie działań przygotowawczych w porozumieniu z mieszkańcami i radą gminy	-	Liczba mieszkańców biorących udział w konsultacjach	-
Działanie 2: Zaplanowanie i przeprowadzenie akcji informacyjnej	-	Liczba mieszkańców objętych akcją informacyjną	-
Działanie 3: Testowe uruchomienie budżetu	-	Liczba projektów sfinansowanych w	-

obywatelskiego		edycji testowej	
Działanie 4: Analiza rezultatów pilotażu i podjęcie decyzji w sprawie kontynuacji tego działania	-	Liczba edycji budżetu obywatelskiego	-
Cel operacyjny 2.3: Uruchomienie regularnie prowadzonych działań integrujących mieszkańców	-	-	% mieszkańców objętych działaniami integracyjnymi
Działanie 1: Zainicjowanie gminnego Dnia Sąsiada	-	Liczba uczestników Dnia Sąsiada	-
Działanie 2: Współpraca z organizacjami pozarządowymi w kontekście prowadzenia działalności integracyjnej i aktywizującej skierowanej do różnych grup społecznych	-	Liczba mieszkańców objętych działaniami integrującymi i aktywizującymi	-
Działanie 3: Wsparcie korzystania przez mieszkańców z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej dostępnej w różnych miejscowościach w gminie	-	Liczba korzystających z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej (wydarzenia bileutowane) spoza miejscowości, w której odbywa się wydarzenie	-

Nazwa celu/działania	Wskaźnik kontekstowy	Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu
Cel strategiczny 3: Doskonalenie jakości usług publicznych i oferty dla różnych grup społecznych	Wydatki gminy na 1 mieszkańca	-	-
Cel operacyjny 3.1.: Poprawa oferty rekreacyjnej gminy oraz infrastruktury czasu wolnego	-	-	% mieszkańców korzystających z oferty rekreacyjnej lub oferty czasu wolnego gminy co najmniej raz w miesiącu
Działanie 1: Poprawa zagospodarowania terenów zielonych w gminie	-	Powierzchnia terenów zielonych o poprawionej jakości	-
Działanie 2: Zwiększenie oferty miejsc spotkań i aktywności mieszkańców z uwzględnieniem istniejącej infrastruktury takiej jak obiekty edukacyjne, świetlice i in.	-	Liczba miejsc spotkań i aktywności w gminie otwartych dla mieszkańców	-
Działanie 3: Rozwój oferty rekreacyjnej gminy ukierunkowanej na potrzeby mieszkańców i turystyki lokalnej	-	Liczba nowych pozycji w ofercie rekreacyjnej gminy	-
Cel operacyjny 3.2: Stała poprawa jakości wychowania i edukacji w gminie	-	-	% uczniów objętych działaniami projakościowymi
Działanie 1: Dostosowanie gminnej sieci szkół do zmieniających się warunków funkcjonowania	-	Liczba przekształconych placówek szkolnych (zgodnie z ustawą)	-

Działanie 2: Dostosowanie oferty przedszkolnej gminy do nowych warunków prawnych	-	Liczba miejsc w przedszkolach w gminie	-
Działanie 3: Wsparcie rozwoju opieki żłobkowej	-	Liczba nowych miejsc w żłobkach Liczba rodzin korzystających z innych form wsparcia	-
Cel operacyjny 3.3: Systematyczna aktywizacja seniorów poprzez działania dostosowane do ich potrzeb	-	-	% seniorów objętych działaniami aktywizacyjnymi
Działanie 1: Uruchomienie gminnej mapy starszych samotnych osób potrzebujących pomocy	-	Liczba osób umieszczonych na mapie	-
Działanie 2: Wprowadzenie senioralnej sieci wsparcia - usług dla seniorów potrzebujących pomocy (we współpracy z NGO oraz wolontariuszami) - drobne naprawy, pomoc w załatwieniu spraw administracyjnych, dowóz do lekarza itp.	-	Liczba seniorów korzystających z senioralnej sieci wsparcia	-
Działanie 3: Wprowadzenie systemu regularnych indywidualnych zaproszeń na organizowane wydarzenia, w tym system zaproszeń sąsiedzkich	-	Liczba seniorów uczestniczących w organizowanych dla nich wydarzeniach	-
Działanie 4: Wsparcie organizowania regularnych wydarzeń towarzyskich i ruchowych dla seniorów	-	Liczba seniorów uczestniczących w regularnych zajęciach i wydarzeniach	-
Cel operacyjny 3.4: Aktywizacja sportowa młodzieży z uwzględnieniem profesjonalnych klubów sportowych	-	-	% młodzieży objętej działaniami aktywizacyjnymi
Działanie 1: Promocja aktywności sportowej dzieci i młodzieży i analiza potrzeb w tym zakresie	-	Liczba dzieci biorących udział w dodatkowych zajęciach sportowych	-
Działanie 2: Wsparcie uruchomienia profesjonalnych klubów sportowych dla młodzieży	-	Liczba uruchomionych klubów sportowych	-
Działanie 3: Cykliczne spotkania z najlepszymi trenerami	-	Liczba zorganizowanych spotkań	-
Działanie 4: Zwiększenie dostępności istniejących obiektów sportowych	-	Liczba dzieci i młodzieży korzystających z obiektów sportowych w gminie Liczba obiektów sportowych, do których dostęp jest nieodpłatny	-

Działanie 5: Dopuszczenie/uruchomienie obiektów dostosowanych do nowo promowanych dyscyplin sportowych	-	Liczba doposażonych lub nowouruchomionych obiektów	-
Działanie 6: Wykorzystanie wydarzeń i wyjazdów kulturalnych i sportowych do integrowania młodzieży	-	Liczba młodzieży biorącej udział w zajęciach integracyjnych	-
Cel operacyjny 3.5: Dostosowanie funkcjonowania komunikacji publicznej do aktualnych potrzeb mieszkańców, szczególnie w miejscowościach gorzej skomunikowanych	-	-	% mieszkańców regularnie korzystających z komunikacji gminnej
Działanie 1: Przygotowanie koncepcji rozwiązań poprawiających dostępność do komunikacji publicznej w mniejszych miejscowościach	-	Liczba miejscowości zakwalifikowanych do działań poprawiających dostępność	-

Nazwa celu/działania	Wskaźnik kontekstowy	Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu
Cel strategiczny 4: Rozwój instytucjonalny gminy i dobra obsługa administracyjna mieszkańców	% klientów zadowolonych z obsługi administracyjnej w gminie	-	-
Cel operacyjny 4.1.: Wdrożenie systemu zarządzania strategicznego w Urzędzie Gminy	-	-	% realizacji celów i działań strategicznych
Działanie 1: Przełożenie celów i działań strategicznych na strukturę organizacyjną urzędu gminy wraz z przydzieleniem odpowiedzialności za wdrażanie celów i działań strategicznych	-	% celów i działań z przypisaną odpowiedzialnością za wdrażanie	-
Działanie 2: Kontynuacja prac Komitetu Strategicznego kierującego realizacją, koordynacją i finansowaniem działań strategicznych	-	Liczba spotkań Komitetu Strategicznego	-
Działanie 3: Wdrożenie systemu monitoringu strategicznego i publikacja corocznych raportów	-	Liczba raportów opublikowanych na stronie internetowej urzędu	-
Cel operacyjny 4.2: Opracowanie programu poprawy jakości usług administracyjnych	-	-	liczba usług objętych poprawą jakości
Działanie 1: Opracowanie katalogu usług administracyjnych oferowanych przez gminę i udostępnienie ich online	-	Liczba usług dostępnych w katalogu online	-
Działanie 2: Opracowanie i		Liczba wdrożonych	

wdrożenie standardów usług administracyjnych świadczonych przez urząd gminy	-	standardów usług	-
Działanie 3: Regularny monitoring jakości usług administracyjnych na podstawie odpowiednio dobranych wskaźników i pomiaru satysfakcji klientów	-	Liczba usług objętych monitoringiem jakości	-
Działanie 4: Stałe zwiększanie liczby e-usług dostępnych online	-	Liczba nowych e-usług	-
Działanie 5: Włączenie mieszkańców i organizacji pozarządowych w dialog nt. poprawy jakości usług publicznych	-	Liczba usług udoskonalonych dzięki dialogowi z mieszkańcami	-
Cel operacyjny 4.3: Zapewnienie warunków lokalowych pozwalających na właściwą obsługę mieszkańców	-	-	Średni czas oczekiwania na obsługę w urzędzie gminy
Działanie 1: Wybudowanie nowej siedziby urzędu gminy, o cechach i wyposażeniu dostosowanych do potrzeb związanych z obsługą mieszkańców	-	Powierzchnia budynku o wysokim standardzie obsługi	-
Działanie 2: Uruchomienie polityki „otwartego urzędu” – łączenia funkcji administracyjnych oraz innych istotnych dla mieszkańców (np. centrum Organizacji Pozarządowych, Laboratorium Usług Publicznych)	-	Liczba działań realizowanych w ramach polityki „otwartego urzędu”	-

System i źródła finansowania Programu

System finansowania Programu Rozwoju Gminy Pruszcz Gdański obejmuje całkowitą kwotę środków pochodzących z różnych źródeł, które będą służyły realizacji zaplanowanych celów i działań strategicznych. Do źródeł finansowania Programu należą:

- środki budżetu gminy,
- środki pozyskane z Regionalnego Programu Operacyjnego uzupełnione o wkład własny,
- wsparcie pozyskane z krajowych programów operacyjnych na lata 2014-2020
- wsparcie pozyskane z innych programów na lata 2014-2020, w tym w szczególności:
  - Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy,
  - Mechanizmu Norweskiego.

Szacunkowe nakłady na realizację programu, dla celów i działań, dla których ich oszacowanie było możliwe, przedstawiono w tabeli poniżej, w układzie celów strategicznych.

Nazwa celu/działania	Szacunkowe nakłady na realizację celu/działania	Źródło finansowania	Zabezpieczono w WPF/WPI/budżecie
Cel strategiczny 1: Dalszy rozwój infrastruktury drogowej w gminie	Całkowity szacunkowy koszt realizacji celu (suma celów operacyjnych):		59 900 000 zł
Cel operacyjny 1.1.: Kontynuacja inwestycji w infrastrukturę drogową w gminie tak, aby poprawić standard poruszania się po drogach w gminie	Całkowity szacunkowy koszt realizacji celu (suma działań):		55 550 000 zł
Działanie 1: Analiza dostępności do usług publicznych w poszczególnych miejscowościach	10 000 zł	Środki własne	budżet
Działanie 2: Przygotowanie i uruchomienie inwestycji drogowych poprawiających dostępność do usług publicznych	7 500 000 zł	środki własne/ środki zewnętrzne	Budżet/Wieloletni Plan Finansowy
Działanie 3: Zakończenie trwających inwestycji drogowych	10 000 000 zł	środki własne/ środki zewnętrzne	Budżet/Wieloletni Plan Finansowy
Działanie 4: Wyrównanie jakości nawierzchni dróg w gminie	30 000 000 zł	środki własne/ środki zewnętrzne	Budżet/ Wieloletni Plan Finansowy
Działanie 5: Poprawa bezpieczeństwa poprzez odpowiednie oświetlenie ciągów drogowych	8 000 000 zł	środki własne/ środki zewnętrzne	Budżet/Wieloletni Plan Finansowy
Cel operacyjny 1.2: Rozwój spójnego systemu ciągów pieszo-rowerowych tak, aby zmniejszyć udział podróży samochodem jako sposobu poruszania się mieszkańców i rekreacji	Całkowity szacunkowy koszt realizacji celu (suma działań):		4 350 000 zł
Działanie 1: Utworzenie ciągów pieszych przy drogach wewnątrz miejscowości oraz zapewniających dostęp do usług publicznych	3 000 000 zł	środki własne/ środki zewnętrzne	Budżet/Wieloletni Plan Finansowy
Działanie 2: Analiza spójności systemu ciągów pieszych i rowerowych i wypełnienie luk	10 000 zł	środki własne/środki zewnętrzne	budżet

Działanie 3: Rozbudowa systemu ścieżek rowerowych, szczególnie tych pozwalających na dostęp do usług rekreacyjnych	1 000 000 zł	środki własne/ środki zewnętrzne	Budżet/Wieloletni Plan Finansowy
Działanie 4: Rozwój infrastruktury towarzyszącej takiej jak parkingi rowerowe i stojaki na rowery	300 000 zł	środki własne/ środki zewnętrzne	Budżet/ Wieloletni Plan Finansowy
Działanie 5: Oznakowanie szlaków rowerowych	20 000 zł	środki własne/ środki zewnętrzne	Budżet
Działanie 6: Stworzenie aplikacji dla rowerzystów	20 000 zł	środki własne/ środki zewnętrzne	Budżet

Nazwa celu/działania	Szacunkowe nakłady na realizację celu/działania	Źródło finansowania	Zabezpieczono w WPF/WPI/budżecie
Cel strategiczny 2: Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie gminy	Całkowity szacunkowy koszt realizacji celu (suma celów operacyjnych):	1 415 000 zł	
Cel operacyjny 2.1.: Uruchomienie nowych narzędzi komunikacji z mieszkańcami, dostosowanych do potrzeb różnych grup wiekowych	Całkowity szacunkowy koszt realizacji celu (suma działań):	115 000 zł	
Działanie 1: Przygotowanie interaktywnej aplikacji pozwalającej na pozyskiwanie informacji od mieszkańców i przekazywanie im komunikatów	25 000 zł	Środki własne/środki zewnętrzne	Budżet
Działanie 2: Uruchomienie narzędzi komunikacji dostosowanych do potrzeb młodzieży, np. Snapchata we współpracy z Radą Młodzieżową	50 000 zł	Środki własne/ środki zewnętrzne	Budżet
Działanie 3: Promowanie sąsiedzkiego i zindywidualizowanego przekazywania informacji, szczególnie wśród seniorów we współpracy z radami sołectkami	25 000 zł	Środki własne/ środki zewnętrzne	Budżet
Działanie 4: Zwiększenie aktywności szkół w zakresie edukacji samorządowej	15 000 zł	Środki własne/ środki zewnętrzne	Budżet
Cel operacyjny 2.2: Ustanowienie budżetu obywatelskiego Gminy Pruszcz Gdański	Całkowity szacunkowy koszt realizacji celu (suma działań):	1 270 000 zł	

Działanie 1: Przeprowadzenie działań przygotowawczych w porozumieniu z mieszkańcami i radą gminy	5 000 zł	Środki własne	Budżet
Działanie 2: Zaplanowanie i przeprowadzenie akcji informacyjnej	15 000 zł	Środki własne	Budżet
Działanie 3: Testowe uruchomienie budżetu obywatelskiego	1 250 000 zł	Środki własne/środki zewnętrzne	Budżet/ Wieloletni Plan Finansowy
Działanie 4: Analiza rezultatów pilotażu i podjęcie decyzji w sprawie kontynuacji tego działania	W ramach zadań bieżących		
Cel operacyjny 2.3: Uruchomienie regularnie prowadzonych działań integrujących mieszkańców	Całkowity szacunkowy koszt realizacji celu (suma działań):	30 000 zł	
Działanie 1: Zainicjowanie gminnego Dnia Sąsiada	5 000 zł	Środki własne	Budżet
Działanie 2: Współpraca z organizacjami pozarządowymi w kontekście prowadzenia działalności integracyjnej i aktywizującej skierowanej do różnych grup społecznych	W ramach zadań bieżących		
Działanie 3: Wsparcie korzystania przez mieszkańców z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej dostępnej w różnych miejscowościach w gminie	25 000 zł	Środki własne	Budżet

Nazwa celu/działania	Szacunkowe nakłady na realizację celu/działania	Źródło finansowania	Zabezpieczono w WPF/WPI/budżecie
Cel strategiczny 3: Doskonalenie jakości usług publicznych i oferty dla różnych grup społecznych	Całkowity szacunkowy koszt realizacji celu (suma celów operacyjnych):	19 270 000 zł	
Cel operacyjny 3.1.: Poprawa oferty rekreacyjnej gminy oraz infrastruktury czasu wolnego	Całkowity szacunkowy koszt realizacji celu (suma działań):	5 550 000 zł	
Działanie 1: Poprawa zagospodarowania terenów zielonych w gminie	5 000 000 zł	Środki własne	Budżet
Działanie 2: Zwiększenie oferty miejsc spotkań i aktywności mieszkańców z uwzględnieniem istniejącej infrastruktury takiej jak obiekty edukacyjne, świetlice i in.	50 000 zł	Środki własne	

Działanie 3: Rozwój oferty rekreacyjnej gminy ukierunkowanej na potrzeby mieszkańców i turystyki lokalnej	500 000 zł	Środki własne/środki zewnętrzne	Budżet/ Wieloletni Plan Finansowy
Cel operacyjny 3.2: Stała poprawa jakości wychowania i edukacji w gminie	Całkowity szacunkowy koszt realizacji celu (suma działań):	11 250 000 zł	
Działanie 1: Dostosowanie gminnej sieci szkół do zmieniających się warunków funkcjonowania	3 000 000 zł	Środki własne/środki zewnętrzne/subwencja	Budżet/ Wieloletni Plan Finansowy
Działanie 2: Dostosowanie oferty przedszkolnej gminy do nowych warunków prawnych	5 250 000 zł	Środki własne/dotacje/środki zewnętrzne	Budżet/ Wieloletni Plan Finansowy
Działanie 3: Wsparcie rozwoju opieki żłobkowej	3 000 000 zł	Środki własne	Budżet/ Wieloletni Plan Finansowy
Cel operacyjny 3.3: Systematyczna aktywizacja seniorów poprzez działania dostosowane do ich potrzeb	Całkowity szacunkowy koszt realizacji celu (suma działań):	510 000 zł	
Działanie 1: Uruchomienie gminnej mapy starszych samotnych osób potrzebujących pomocy	250 000 zł	Środki własne	Budżet
Działanie 2: Wprowadzenie senioralnej sieci wsparcia - usług dla seniorów potrzebujących pomocy (we współpracy z NGO oraz wolontariuszami) - drobne naprawy, pomoc w załatwieniu spraw administracyjnych, dowóz do lekarza itp.	W ramach zadań bieżących		
Działanie 3: Wprowadzenie systemu regularnych indywidualnych zaproszeń na organizowane wydarzenia, w tym system zaproszeń sąsiedzkich	10 000 zł	Środki własne	Budżet
Działanie 4: Wsparcie organizowania regularnych wydarzeń towarzyskich i ruchowych dla seniorów	250 000 zł	Środki własne/środki zewnętrzne	Budżet
Cel operacyjny 3.4: Aktywizacja sportowa młodzieży z uwzględnieniem profesjonalnych klubów sportowych	Całkowity szacunkowy koszt realizacji celu (suma działań):	1 780 000 zł	
Działanie 1: Promocja aktywności sportowej dzieci i młodzieży i analiza potrzeb w tym zakresie	15 000 zł	Środki własne	Budżet
Działanie 2: Wsparcie uruchomienia klubów sportowych dla młodzieży	1 000 000 zł	Środki własne/środki zewnętrzne	Budżet/Wieloletni Plan Finansowy
Działanie 3: Cykliczne spotkania z najlepszymi	15 000 zł	Środki własne	Budżet

trenerami			
Działanie 4: Zwiększenie dostępności obiektów sportowych	Zwiększenie istniejących obiektów sportowych	250 000 zł	Środki własne Budżet
Działanie 5: Doposażenie/uruchomienie obiektów dostosowanych do nowo promowanych dyscyplin sportowych		250 000 zł	Środki własne Budżet/wieloletni plan finansowy
Działanie 6: Wykorzystanie wydarzeń i wyjazdów kulturalnych i sportowych do integrowania młodzieży		250 000 zł	Środki własne Budżet
Cel operacyjny 3.5: Dostosowanie funkcjonalności komunikacji publicznej do aktualnych potrzeb mieszkańców, szczególnie w miejscowościach gorzej skomunikowanych		Całkowity szacunkowy koszt realizacji celu (suma działań):	180 000 zł
Działanie 1: Przygotowanie koncepcji rozwiązań poprawiających dostępność do komunikacji publicznej w mniejszych miejscowościach		180 000 zł	Środki własne Budżet/wieloletni plan finansowy

Nazwa celu/działania	Szacunkowe nakłady na realizację celu/działania	Źródło finansowania	Zabezpieczono w WPF/WPI/budżecie, środki na wkład własny w budżecie (wpisać właściwe)
Cel strategiczny 4: Rozwój instytucjonalny gminy i dobra obsługa administracyjna mieszkańców	Całkowity szacunkowy koszt realizacji celu (suma celów operacyjnych):		15 675 000 zł
Cel operacyjny 4.1.: Wdrożenie systemu zarządzania strategicznego w Urzędzie Gminy	Całkowity szacunkowy koszt realizacji celu (suma działań):		375 000 zł
Działanie 1: Przełożenie celów i działań strategicznych na strukturę organizacyjną urzędu gminy wraz z przydzieleniem odpowiedzialności za wdrażanie celów i działań strategicznych	250 000 zł	Środki własne	Budżet
Działanie 2: Kontynuacja prac Komitetu Strategicznego kierującego realizacją, koordynacją i finansowaniem działań strategicznych	25 000 zł	Środki własne	Budżet
Działanie 3: Wdrożenie systemu monitoringu strategicznego i publikacja corocznych raportów	50 000 zł	Środki własne	Budżet
Działanie 4: Kontynuacja dialogu społecznego dotyczącego	50 000 zł		Budżet

wdrażania i aktualizacji programu (np. w formie Rady Programu)		Środki własne	
Cel operacyjny 4.2: Opracowanie programu poprawy jakości usług administracyjnych	Całkowity szacunkowy koszt realizacji celu (suma działań):	280 000 zł	
Działanie 1: Opracowanie katalogu usług administracyjnych oferowanych przez gminę i udostępnienie ich online	100 000 zł	Środki własne	Budżet
Działanie 2: Opracowanie i wdrożenie standardów usług administracyjnych świadczonych przez urząd gminy	100 000 zł	Środki własne	Budżet
Działanie 3: Regularny monitoring jakości usług administracyjnych na podstawie odpowiednio dobranych wskaźników i pomiaru satysfakcji klientów	50 000 zł	Środki własne	Budżet
Działanie 4: Stałe zwiększanie liczby e-usług dostępnych online	20 000 zł	Środki własne	Budżet
Działanie 5: Włączenie mieszkańców i organizacji pozarządowych w dialog nt. poprawy jakości usług publicznych	10 000 zł	Środki własne	Budżet
Cel operacyjny 4.3: Zapewnienie warunków lokalowych pozwalających na właściwą obsługę mieszkańców	Całkowity szacunkowy koszt realizacji celu (suma działań):	15 020 000 zł	
Działanie 1: Wybudowanie nowej siedziby urzędu gminy, o cechach i wyposażeniu dostosowanych do obecnych potrzeb związanych z obsługą mieszkańców	15 000 000 zł	Środki własne	Budżet/Wieloletni Plan Finansowy
Działanie 2: Uruchomienie polityki „otwartego urzędu” – łączenia funkcji administracyjnych oraz innych istotnych dla mieszkańców (np. centrum Organizacji Pozarządowych, Laboratorium Usług Publicznych)	20 000 zł	Środki własne	Budżet

Spis tabel

Tabela 1. Wybrane wskaźniki demograficzne gminy Pruszcz Gdański.....	9
Tabela 2. Saldo migracji w latach 2008-2014	10
Tabela 3. Miejsca i dzieci w żłobkach i przedszkolach w latach 2008-2014 w gminie Pruszcz Gdański	22
Tabela 4. Średnie wyniki egzaminów szóstoklasisty w 2015 r. w %	24
Tabela 5. Średnie wyniki egzaminów gimnazjalnych w 2015 r. w %	25
Tabela 6. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców.....	31
Tabela 7. Struktura dochodów i wydatków budżetu gminy Pruszcz Gdański wg. rodzajów w latach 2012-2014 r.....	50

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie gminy Pruszcz Gdański	7
Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Pruszcz Gdański w latach 2000-2014.....	7
Rysunek 3. Odsetek ludności według aktywności ekonomicznej w 2014 r.	8
Rysunek 4. Struktura wiekowa ludności w 2014 r.....	9
Rysunek 5. Opieka w żłobkach i wychowanie przedszkolne w gminie Pruszcz Gdański w latach 2008-2014	21
Rysunek 6. Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach w latach 2008-2014 w powiecie gdańskim.....	24
Rysunek 7. Opieka zdrowotna w gminie Pruszcz Gdański i województwie pomorskim w latach 2008-2014	27
Rysunek 8. Świadczenia pomocy społecznej w gminach regionu gdańskiego w latach 2008-2013.....	28
Rysunek 9. Liczba imprez i uczestników tych imprez w powiecie gdańskim w latach 2009-2014	33
Rysunek 10. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców w powiecie gdańskim i na Pomorzu w latach 2008-2014.....	41
Rysunek 11. Podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w powiecie gdańskim i na Pomorzu w latach 2009-2014.....	41
Rysunek 12. Stopa wzrostu liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców w powiecie gdańskim i na Pomorzu, rok 2008=100	42
Rysunek 13. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 tys. mieszkańców w powiecie gdańskim i na Pomorzu w latach 2008-2014.....	43
Rysunek 14. Podmioty gospodarcze wg rodzaju działalności w 2014 r.....	43
Rysunek 15. Struktura zatrudnienia w 2014 r.....	43
Rysunek 16. Struktura podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność gospodarczą wg rejestru REGON w gminie Pruszcz Gdański i w województwie pomorskim w 2014 r.....	44
Rysunek 17. Środki pozyskane z Unii Europejskiej (wydatki kwalifikowalne) w ramach umów z programów NSRO w latach 2012-2014.....	45
Rysunek 18. Liczba osób bezrobotnych w powiecie gdańskim w latach 2008-2014.....	46
Rysunek 19. Odsetek bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym w powiecie gdańskim w latach 2008-2014.....	47

Rysunek 20. Liczba miejsc noclegowych i liczba turystów w regionie gdańskim w latach 2008-2014.....	48
Rysunek 21. Dochody i wydatki budżetu gminy według rodzajów w 2014 r.....	50
Rysunek 22. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w dochodach gminy w mln zł w latach 2012-2014 (wydatki kwalifikowalne)	51
Rysunek 23. Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku w latach 2008-2014	52
Rysunek 24. Ilość oczyszczonych ścieków komunalnych w dam ³ w powiecie gdańskim w latach 2008-2014	52
Rysunek 25. Przydomowe oczyszczalnie ścieków i zbiorniki bezodpływowe w powiecie gdańskim w latach 2008-2014.....	53
Rysunek 26. Przebieg dróg krajowych i wojewódzkich na terenie gminy Pruszcz Gdański	56
Rysunek 27. Ludność korzystająca z instalacji kanalizacyjnej jako % ogółu ludności w powiecie gdańskim w latach 2008-2014.....	60
Rysunek 28. Odsetek osób korzystających z oczyszczalni ścieków w ludności ogółem w powiecie gdańskim w latach 2008-2014.....	61

Uzasadnienie

Program Rozwoju Gminy Pruszcz Gdański do roku 2020+ jest jednym z najważniejszych dokumentów będących drogowskazem dla podejmowania decyzji dotyczących rozwoju gminy. Dokument zawiera syntetyczną diagnozę obszaru gminy Pruszcz Gdański w zakresie szeroko rozumianej sytuacji społeczno-ekonomicznej oraz środowiskowej. Opracowanie obejmuje koncepcję funkcjonowania Gminy Pruszcz Gdański na najbliższe lata ze wskazaniem jej wizji i misji, priorytetów rozwojowych oraz celów i działań strategicznych.

Programu Rozwoju Gminy Pruszcz Gdański do roku 2020+ powstał przy aktywnym udziale mieszkańców gminy na poszczególnych etapach jego tworzenia. W procesie konsultacji zorganizowano otwarte spotkania z mieszkańcami gminy w Przejazdowie (szkoła), Ciepłowie (OKSiR) oraz w Straszynie (Mediateka). Rozstrzygnięcia zawarte w Programie Rozwoju mają na celu określenie listy najskuteczniejszych przedsięwzięć rozwojowych w tej perspektywie, a jednocześnie odpowiadających na oczekiwania i aspiracje mieszkańców Gminy Pruszcz Gdański. Program Rozwoju daje płaszczyznę do działań realizowanych w szerokim partnerstwie lokalnym wszystkich zainteresowanych, w tym samorządów, organizacji społecznych i oczywiście mieszkańców gminy.

Konieczność przyjęcia Programu podyktowana jest również względami praktycznymi „dobrego rządzenia”. Posiadanie aktualnego programu rozwoju jest jednym z wymogów do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie projektów z funduszy europejskich.